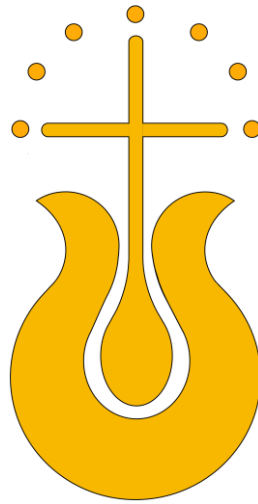

Pedagógiai Program

**Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti
Iskola
2131 Göd, Vécsey Károly u. 1.**

Készítette:

**Horváth Szilárd
főigazgató
2026**

Tartalom

1. Bevezető	7
1.1. Önmeghatározás	7
1.2. Alapértékeink.....	7
1.3. Pedagógia, küldetésnyilatkozat	8
2. A pedagógiai program törvényi háttere.....	10
3. Az iskola nevelési programja	11
3.1. Nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	11
3.1.1. Alapelvek	11
3.1.1.1. Intézményünk elvárása keresztény iskolaként	15
3.1.2. Az intézményben folyó nevelő oktató munka értékei	22
3.1.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka célja	22
3.1.3.1. Az intézmény részletes nevelési – oktatási céljai.....	25
3.1.3.2. A tanulási motívumok kialakítása és fejlesztése	26
3.1.3.3. A tanulás – tanítás metodikájának fejlesztése.....	27
3.1.4. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka feladata	31
3.1.4.1. Kalendáriumi napok	31
3.1.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai	34
3.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	35
3.2.1. Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok	36
3.2.2. A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok	36
3.2.3. Kialakítandó személyiségjegyek	36
3.2.4. Elvárásaink tanítványainktól	37
3.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	37
3.3.1. Iskolánk keretén belül működő közösségi nevelés területei	37
3.3.1.1. Néptánc.....	37
3.3.2. A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladataink	38
3.3.3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	39
3.3.4. A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során	39
3.3.5. Cserkészlet.....	39
3.4. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	40
3.4.1. Az egészségfejlesztés iskola feladatai	40
3.4.1.1. Az egészségfejlesztési feladatok célja	41
3.4.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása.....	42
3.4.3. A digitális világ kezelése a Búzaszemben.....	43

3.4.4.	Csecsemőkori reflex leépítés.....	46
3.5.	A pedagógusok, osztályközösség vezetők intézményi feladatai	46
3.5.1.	A pedagógusok helyi intézményi feladatai	46
3.5.2.	Az osztályközösség-vezetők feladatai és hatásköre	48
3.6.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	49
3.6.1.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	49
3.6.2.	Iskolánk feladata	50
3.6.3.	Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése	50
3.6.3.1.	Gyermekvédelmi tevékenységünk fontosabb feladatai	51
3.6.4.	Tanulási kudarcokkal küzdő és sajátos nevelési igényű tanulók.....	52
3.7.	Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje	57
3.8.	Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	58
3.8.1.	A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	58
3.8.1.1.	A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái	58
3.8.2.	A szülők közösségét érintő együttműködési formák.....	58
3.8.2.1.	A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái	58
3.8.3.	Kapcsolattartás az iskola partnereivel	60
3.8.3.1.	A fenntartóval való kapcsolattartás.....	60
3.8.3.2.	Oktatási intézményekkel való kapcsolattartás	60
3.8.3.3.	Kapcsolattartás a történelmi egyházakkal	61
3.8.3.4.	Határtalanul	61
3.8.3.5.	Az intézményt támogató szervezetekkel való kapcsolattartás.....	62
3.8.3.6.	A pedagógiai szakszolgálattal való kapcsolattartás	62
3.8.3.7.	A pedagógiai szakmai szolgálatokkal való kapcsolattartás	62
3.8.3.8.	Kapcsolat a gyermekjóléti szolgálattal, gyermekvédelmi, családjogi szervezettel.....	62
3.8.3.9.	Az egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás	63
3.8.3.10.	Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartása	63
3.9.	A tanulmányok alatti vizsga szabályzata.....	64
3.9.1.	A vizsgaszabályzat célja.....	64
3.9.2.	A vizsgaszabályzat hatálya.....	64
3.9.3.	Az írásbeli vizsga szabályai	64
3.9.4.	A szóbeli vizsga szabályai.....	66
3.9.5.	A gyakorlati vizsga szabályai.....	67
3.9.6.	Az egyes vizsgatantárgyak részei, követelményei és értékelési rendje	68
3.10.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	70

3.10.1.	A felvételi eljárás különös szabályai	71
4.	Az iskola helyi tanterve	71
4.1.	Kerettantervek szerinti óratervek	71
4.2.	Az iskola könyvtárpedagógiai programja	73
4.3.	Sajátos pedagógiai módszerek, iskolai projektek, témanapok	74
4.4.	A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag	75
4.5.	Taneszközök kiválasztásának elvei	76
4.6.	Magasabb évfolyamba lépés feltételei	76
4.7.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	77
4.8.	Alkalmazott pedagógiai módszerek	78
4.9.	A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	79
4.10.	A tanulók tanulmányi munkájának értékelése	79
4.10.1.	Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai	81
4.10.2.	Az írásbeli beszámoltatások szerepe, súlya a tanuló tudásának értékelésében	82
4.10.3.	A tantárgyi érdemjegyek követelményei szóbeli feleletek esetén	83
4.10.4.	A tantárgyi értékelés követelményei, nevelőtestületi feladatai	83
4.10.5.	A tanulók tanulmányi munkájának diagnosztikus, szummatív, fejlesztő értékelési formái 85	
4.10.6.	A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelése	85
4.10.6.1.	A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.	91
4.11.	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	94
4.12.	Idegen nyelvi csoportbontás - szintfelmérő	94
4.13.	A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	94
4.14.	Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	97
4.15.	Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei	97
4.15.1.	Családi Életre Nevelés (CSÉN)	98
4.15.2.	Iskolakert	100
4.15.3.	Osztálytakarítás	100
4.16.	A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	103
2.14.1.	Az intézménnyel szembeni fenntartói elvárások	103
4.17.	Egész napos iskolai nevelési – oktatási program	104
4.18.	Az otthoni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	106
4.19.	A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulók iskolai fejlesztésének elvei	107

4.20.	A látássérült (gyengén látó) tanulók iskolai fejlesztésének elvei	114
4.21.	A hallássérült (nagyothalló) tanulók iskolai fejlesztésének elvei	121
4.22.	Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése	127
4.23.	Az autizmus-spektrumzavaros (autisztikus) tanulók iskolai fejlesztésének elvei	138
4.24.	A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei.....	150
5.	Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.....	156
6.1.	A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában	156
6.2.	A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai.....	158
6.3.	A felvételi eljárás módszerei, átvétel másik iskolából, a magasabb évfolyamra lépés feltétele	159
6.4.	A tanulói teljesítmény ellenőrzése, mérése, értékelése, minősítése	159
6.5.	Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei....	161
6.6.	Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga tartalma és szervezése.	161
5.1.1.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	161
6.7.2.	A művészeti alapvizsga részei	162
6.8.	Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.....	163
6.8.1.	Zeneművészeti ág – klasszikus zene képzése, struktúrája, folyamata, követelménye	163
6.9.	Kamarazene a Búzaszemben.....	164
6.10.	A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai, időtartama	166
6.10.1.1.	Furulya	172
6.10.1.2.	fuvola	174
6.10.1.3.	gitár	175
6.10.1.4.	ütő.....	176
6.10.1.5.	zongora	177
6.10.1.6.	szolfézs.....	178
6.10.1.7.	Zenetörténet és zeneirodalom	179
6.11.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	180
	A művészeti alapvizsga részei	181
6.12.	Zeneművészeti ág, népzene képzése, célrendszere, struktúrája, folyamata	182
6.12.1.1.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	190
6.12.1.2.	Népi furulya.....	193
6.12.1.3.	Duda	193
6.12.1.4.	Népi klarinét / Tárogató.....	194
6.12.1.5.	Népi Ütő tanszak tantárgyai.....	195
6.12.1.6.	Népi ének	196
6.12.1.7.	Népzenei ismeretek	197

6.12.1.8.	Néprajz	198
6.12.1.9.	Népi hegedű	199
6.12.1.10.	Tekerő	200
6.12.1.11.	Citera	201
6.12.1.12.	Koboz	201
6.12.1.13.	Népi kamarazene	204
6.12.1.13.1.	A művészeti alapvizsga követelményei	207
6.13.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	212
6.14.	Táncművészet ág, néptánc tanszak	240
6.14.1.	Néptánc tanszak képzése, struktúrája, folyamata, követelményrendszere	240
6.15.	Képző - és iparművészeti ág,	248
6.15.1.	Képzőművészeti tanszak képzése, struktúrája, folyamata, követelményrendszere	248
6.15.2.	Környezet – és kézműveskultúra tanszak képzése, folyamata, követelményrendszere ..	309
6.	A pedagógiai program nyilvánossága és hatályba lépése	363

1. Bevezető

1.1. Önmeghatározás

„Íme, kiment a magvető vetni, és vetés közben néhány mag az útfélre esett, aztán jöttek a madarak, és felkapkodták. Mások sziklás helyre estek, ahol kevés volt a föld, és azonnal kihajtottak, mert nem voltak mélyen a földben; de amikor a nap felkelt, megperzselődtek, és mivel nem volt gyökerük, kiszáradtak. Mások tövisek közé estek, és amikor a tövisek megnőttek, megfojtották őket. A többi pedig jó földbe esett, és termést hozott: az egyik százannyit, a másik hatvanannyit, a harmadik harmincannyit.” (*Máté evangéliuma, 13, 3-9*)

Nálunk a kenyeret adó búzának, általában minden gabonának szeme van. A szemes gabonát életnek nevezi a magyar ember, Jézus arcát látva rajta. Egy-egy búzaszem az emberi élet fenntartásához szükséges összes tápanyagot tartalmazza. Alap, elemi életforrás.

2004 tavaszán egy elkötelezett katolikus pap és két család keresztény közösség és iskola létrehozását kezdeményezte Gödön. A Búzaszem közössége a keresztény, az élő magyar hagyomány iránt elkötelezett, családi iskolája így szökött szárba 2004 szeptemberétől.

Intézményünkben a magyar-keresztény nevelésre, és a magas színvonalú általános és művészeti oktatásra fektetjük a fő hangsúlyt.

Ennek alapvető formáit a nevelés kiemelt szerepében, a tudás átadásának személyességében, a mélyen megélt hitben és a művészeti nevelésben – különösen a népművészet értékeinek átörökítésében fogalmaztuk meg. A Búzaszemben a családok és a nevelők közti szoros együttműködéssel nevelünk.

A Búzaszem Iskola a kereszténységre, a magyar néphagyományra, a családra és a természetre alapozott nevelést folytat. Az organikus pedagógia bizalomra, eszményre, lélekmozgásra, szövetségre, kötődésre alapuló nevelési rendszere nevelésünk alapja. A magyar néphagyományt nem hagyományörzéseként, hanem a 21. század családi, társadalmi, gazdasági, munkahelyi kihívásaira felkészítő fejlesztési lehetőségként kezeljük.

1.2. Alapértékeink

„Arról ismerjenek meg Benneteket, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.” A **keresztény** iskola élő közösség. A nevelés és az oktatás szoros egysége csak valódi élő, egymásra figyelő, bizalommal nyitott és befogadó közösség ölében valósulhat meg. Az iskola azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert. Életfeladatunk, hogy minél több ismeretet szerezzünk Atyánkról, és Krisztus tanítványaként éljünk a világban. Minden tudást az örök élet fényében kell felülvizsgálni, és megfelelő erkölcsi háttérrel kell átadni. Ezt szolgálja az iskola, ezt szolgálja a közösségünk is.

A szülők és a pedagógusok feladata a hitébresztés is, amely példájuk által valósul meg: akkor hitelesek, ha életük és szavaik fedik egymást.

A keresztény nevelésnek arra kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős használatára, érzékük legyen a természetfeletti igazságok és az igazi értékek iránt, megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot. A Búzaszemben az üdvösségre nevelünk.

Iskolánkban a **hagyomány** erejével is nevelünk. A magyar nemzet részeként dolgozunk, tanulunk, élünk. Iskolánk és közösségünk életét áthatja a hazaszeretet - beszédünkben, magatartásunkban, viszonyulásainkban éppúgy, mint évkörünkben, ünnepeinkben, rendezvényeinkben.

Törekszünk arra, hogy az ide járó gyermekek és családok mélyen átéljék népünk sorsát és történelmét, belső tudássá és természetes igénnyé váljon náluk a magyar nemzethez tartozás érzése. Elsajátítjuk és közösség-összetartó belső erővé formáljuk őseink kultúráját: írását, zenéjét, dalait, táncait, mozgáskultúráját, szokásait, meséit, regéit, mondáit. Ismerjük és használjuk a magyarság díszítőmotívumait, ismerjük és átéljük hagyományos keresztény ünnepeit. Különösen fontosak számunkra a népi vallásosság értékei.

Hisszük és valljuk, hogy kultúránk a világ azon értékes része, melynek gondozását Isten ránk, az Ő akaratából magyarnak születettekre bízta. Hagyományaink őrzése és megélése jelen életünkben a mi felelőségünk és kötelességünk, amelyet senki más nem vállalhat át tőlünk. Igyekszünk a felnőtteknek is átadni a szerves magyar kultúra értékeit, tudását és élményeit.

A Búzaszem egyik küldetése, hogy az ide járó gyermekeket a **családi** élet fontosságára neveljük.

Az iskola családias jellege többértelmű: az osztályok kis létszámúak, mely biztosítja a személyes odafigyelést a gyermekekre; osztályközösségeinkben a gyermekek megélik, hogy a közösség részei, ugyanúgy, mint a családban;
a családok aktív szerepet vállalnak az iskolai közösség életének szervezésében (az oktatási kérdéseket kivéve);

az iskolában a gyermeknél jelentkező problémákat a családdal együtt oldjuk meg. Ez a nevelés akkor teljesebb, ha a családok is együttműködnek egymással. Ezért ösztönözzük a családi közösségek kialakulását, egymás támogatását az osztályokban, az iskolában és az iskola elvégzése után is.

1.3. Pedagógia, küldetésnyilatkozat

Legfontosabb célunk, hogy a Búzaszem Iskola jól működő oktatási-nevelési intézmény legyen. Tantestületünk fontos feladatának tartja a 6-14 éves korú gyermekek személyiségfejlesztését, magas színvonalú nevelését-oktatását, a tehetséggondozást, a felzárkóztatást. Iskolai életünk szervezése során figyelembe vesszük a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek összehangolását.

Iskolai nevelő munkánk, s ennek részeként oktatási tevékenységünk alapvető célja, hogy a gyermekek keresztény, magyar, közösségépítő, családközpontú felnőtt személyiséggé váljanak. Ezért kötelességünknek tekintjük, hogy felelős állampolgári létre, az egymásért vállalt felelősségre, áldozatvállalásra, Isten, a család, a haza, a nemzet, a munka szeretetére és megbecsülésére neveljük őket;

értelmük fejlesztésével együtt érzelmi és lelki életüket is formáljuk;
hogy művészeti, zenei anyanyelvi nevelést biztosítsunk számukra.

A Búzaszembe járó gyermekek **nevelője** olyan pedagógusközösség, amely az alapértékek szellemében igyekszik formálni a gyermekeket. Eszményünk az a vezető, tanár és tanító, akiről sugárzik az Istennel való lelki közelség;

aki otthonosan mozog a néphagyományok, néptánc, a népmesék, népzene világában, aki a gyermekeknek átadja a magyar elkötelezettség belsővé válásához szükséges élményeket és tudást;
saját életpéldájával hat.

Pedagógiai programunkat a Nemzeti Alaptantervre építettük. A hagyományokhoz és az egyházi ünnepekhez kapcsolódó szokások, rítusok, felelevenítése átfogja a teljes iskolai évet.

Teret adunk a gyermeki önállóság, a kreativitás, az egyéni értékek és képességek kibontakoztatására, s hogy mindezt a közösség javára fordíthassa majd a gyermek.

Nevelőink magas színvonalú szakmai munkájával kívánjuk elérni, hogy felvehessék a versenyt kortársaikkal városi, megyei és országos szinten egyaránt.

Biztosítjuk, hogy minden tanulóink stabil alapképességekre építhesse további tanulmányait. Az **első négy évben** alapozunk. A 6-10 éves gyermekeknél az a feladatunk, hogy az általános emberi és magyar kultúra alapjait átadjuk nekik - a beszédet, az írást, benne a helyesírást és a fogalmazást, az olvasást, a számolást, az éneket-zenét, a rajzot. Gondoskodnunk kell egészséges mozgásszükségletük kielégítéséről, és egyéni képességeik fejlesztéséről. Arra törekszünk, hogy kialakítsuk a tanulás örömszerző élményét, rászoktassuk a kisiskolásokat az önálló, eredményes tanulásra. Mivel adottságaink folytán kis osztálylétszámmal működünk, tudunk differenciáltan foglalkozni a tanulókkal.

Minden hozzánk járó gyermek néptáncot és zenét tanul, valamint kézműves tevékenységeket folytat.

Felső tagozatban a nyelvekben, a tudományokban való elmélyülés, az önálló tanulás állnak a középpontban.

Tanulóinkat folyamatosan készítjük fel az információs társadalom új igényeire és szükségleteire: számítógép-használat, idegennyelvtudás, könyvtárhasználat, hiszen állandó önművelés nélkül ma már nem boldogul senki a mindennapi életben. Tanítványainkat a káros szenvedélyek nélküli egészséges életmódra neveljük, amelyben a szabadidő hasznos eltöltése is fontos szerepet kap. Fontosnak tartjuk a lakóhelyhez kötődés kialakítását.

A Búzaszem Iskola célja, hogy a magyar hagyományokra és a keresztény hitre építve adjon naprakész, magas szintű tudást az ide járó gyermekeknek, s nevelje őket olyan felnőttekké, akik kovászai lehetnek családjuknak, nemzetüknek.

2. A pedagógiai program törvényi háttere

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (Vhr.)

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (Műkr.)

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

3. Az iskola nevelési programja

3.1. Nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

3.1.1. Alapelvek

Egyházi iskolaként nevelésünk alapja és középpontja maga Krisztus.

A keresztény nevelésnek abban kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős megélésére, érzékük legyen az igazi értékek iránt. Megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot. Felülemelkedjenek a középszerűségeen, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe, és egyre jobban elkötelezzék magukat az Egyházon belül Isten és az emberek szolgálatára.

Pedagógiai tevékenységünk:

- keresztény értékrendre épít, biztosítja a keresztény gondolkodás jelenlétét,
- a nevelő jelleg dominál,
- a nemzeti értékeket szolgálja,
- fontos szerepet szán az egyházi és a nemzeti hagyományoknak,
- kiemelkedő szerepet szán a művészeti nevelésnek.

A Búzaszem Katolikus Általános Iskolában és Alapfokú Művészeti Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alábbi felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnénk érvényre juttatni.

***Komplexitás elve:* A biológiai, a fiziológiai, a pszichológiai és a társadalmi törvényszerűségek folyamatos figyelembe vétele és összehangolása a nevelés – oktatás során.**

***Egyenrangúság elve:* A nevelés-oktatás két alapvető tényezője, a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a nevelés-oktatás folyamatában. A tanuló a nevelés-oktatásának nem tárgya, hanem alanya.**

***A pedagógus vezető szerepe:* Az egyenrangúság elvével összhangban a pedagógusnak vezető szerepe van a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában.**

A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulásai által fejlődik. Ezért különleges felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra. „a katolikus iskola sajátos jellegének biztosítása legnagyobb részben az ott tanítók tevékenykedésén és tanúságtételén múlik.”

Életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételének elve: A tanuló fejlődésének a maga fejlettségi szintjéhez történő igazítása.

A különböző közösségekhez tartozás elve: A tanulók mindig szűkebb (család, osztály, iskola) és tágabb (környezet, társadalom) közösség tagjai. A nevelés – oktatás az emberi viszonyokban gazdag közösségek hatásrendszerén át, a közösségekben, a közösségek életének, céljainak, érdekeinek figyelembevételével, a közösség aktív részvételével történik. A közösségek biztosítanak terepet – a pedagógus vezető, irányító, kezdeményező szerepe mellett – a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.

A bizalom elve: Bizalom, megértés, tisztelet a tanuló személyisége iránt, törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására.

A tapasztalatszerzés elve: Lehetőség teremtése a nevelés – oktatás folyamatában a tanulók számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására.

Külső hatások elve: Mindazon tapasztalatokra, információkra, ismeretekre történő támaszkodás, amelyeket a tanulók az iskolán kívül, mindennapi életükben szereznek be.

A következetesség elve: Igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, egyúttal lehetőség nyújtása a tanulók önállóságának, kezdeményezőkézségének, kreativitásának.

A motiváció elve: A tanulók érdeklődésének a felkeltése.

A koncentráció elve: Adott tantárgy, műveltségi terület tanítása során alkalmazkodás és építés a korábban, illetve más tantárgyból elsajátított tudásra.

A szemléletesség elve: A befogadást, az elsajátítást előtérbe helyező tanulásszervezési és módszertani eljárások.

Az aktivizálás elve: A tanulói aktivitás kiváltása.

A visszajelzés elve: Folyamatos visszajelzés a tanulói teljesítményekről, ezek változásáról, javításuk akadályairól.

Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol a tanulóink otthon érezhetik magukat.

- A tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk.
- A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
- A tanuló egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.

- Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
- Az iskola életében a hit által vezérelt, szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:

- tanuló és tanuló
- tanuló és nevelő
- szülő és nevelő
- nevelő és nevelő között

Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.

Nevelőink **szellemileg, erkölcsileg és testileg** egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

- A tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, tovább építhető alpműveltséget nyújt.
- Iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.
- Az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák, az egyéni tanulás módszereit.
- Szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre.
- Segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót – megelőzni, felismerni a rosszat.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.

Intézményünk elsősorban a szülőkkel ápoltságok révén – folyamatosan részt kíván venni a közösségi életben.

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal.

- Igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint a város lakossága.
- Ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a környékünkön található iskolákkal.
- Nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk – eddigi hagyományaihoz híven – továbbra is képviseltesse magát a különféle versenyeken, bemutatókon ezek szervezésében, lebonyolításában szerepet vállaljon.
- Rendszeres kapcsolatot alakítunk ki a környezetünkben működő egyházi közösségekkel.

Eszményeinkben olyan tanuló kép él, aki közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:

- Humánus.
- Erkölcsös.
- Hitét gyakorló. Fegyelmezett.
- Művelt.
- Kötelességtudó.
- Érdeklődő, nyitott.
- Kreatív, alkotó.
- Becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát.
- Képes a problémák érzékelésére és megoldására.
- Gyakorlatias. □ Képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében.
- Jó eredmények elérésére törekszik (tanulásban, munkában, játékban).
- Van elképzelése a jövőjét illetően.
- Becsüli a tudást, öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban.
- Ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit.
- Képes tudását tovább fejleszteni és önállóan ismereteket szerezni.
- Tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti.
- Képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban.
- A mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik.
- Ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
 - a nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
 - a természet, a környezet értékeit,

- más népek értékeit, hagyományait,
- az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit.
- A társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben.
- Ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szüksége magatartásformákat.
- Ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat. □ Ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit.
- Viselkedése udvarias.
- Beszéde kulturált.
- Társaival együttműködik.
- Szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli.
- Képes szeretetet adni és kapni.
- Szereti hazáját.
- Megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket.
- Szellemileg és testileg egészséges, edzett.
- Egészségesen él.
- Szeret sportolni, mozogni.
- Megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolat, gondozott.

Tudjuk, hogy e tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében.

Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen az általános iskolai tanulmányainak befejezése után minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

3.1.1.1. Intézményünk elvárása keresztény iskolaként

Keresztény iskolának azt az iskolát nevezzük, amelyet az illetékes egyházi hatóság vagy bejegyzett egyházi jogi személy tart fenn, vagy amelyet az egyházi hatóság írott okmánnyal ilyenek ismer el.

A Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolát, a Szent Mihály Intézményfenntartó saját közoktatási intézményének ismeri el.

A keresztény iskolában a nevelés és az oktatás szoros egységben van. "Az iskola azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert." Minden tudást az örök élet fényében kell felülvizsgálni, és megfelelő erkölcsi hátérrel kell átadni.

Iskolánkban a gyerekek oktatása, nevelése a katolikus szellemiséggel összhangban történik

A keresztény nevelésnek arra kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős használatára, érzékük legyen a természetfeletti igazságok és az igazi értékek iránt, megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot, felülemelkedjenek a közepszerűségeken, ne fájradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe.

Erkölcsi elvárások a pedagógusoktól

A diákok nevelése felelős, örök életre szóló feladat. Üdvösségre nevelünk. Minden más ezután következik. A pedagógus nyitott legyen minden értékre, amelyet beépíthet saját életébe és nevelő-oktató munkájába. Elengedhetetlen az önképzés, az olvasás, amelyek lelkiismereti töltést adnak a napi munkához. Ez a munka nagy önfegyelmet és önismeretet igényel, de ugyanakkor a pedagógusnak vállalnia kell a diákok előtt teljes személyiségét, korlátait is. Tudatában kell lennie annak, hogy saját életpéldájával nevel. Szakmai munkájában megalapozott, tervszerű és igényes legyen, tanítványai értékelésében következetes és igazságos. Minden pedagógus az iskolán kívül is köteles képviselni az intézmény értékrendjét, kifejezni az iskolához való lojalitást. Megjelenésében legyen kulturált, ápoltságos és mértéktartó, beszédmódjában és mondanivalójában igényes, árnyalt és pontos. A nevelő a tanítványairól birtokában lévő ismereteket bizalmasan és titkosan kezelje, a gyermek, a szülő bizalmával ne éljen vissza! Legyen kész arra, hogy a szülővel minden, a gyermekre vonatkozó ismeretét megossza. Véleménynyilvánítása legyen tárgyyszerű, de szükség esetén vegye figyelembe a gyermek érdekét. Kollégáival kapcsolatos panaszait nem viheti a tanulók és a szülők elé, őket nem hangolhatja pedagógustársa ellen. Nem csorbíthatja kollégái emberi és szakmai hitelét. Szavai és tettei legyenek összhangban, hiszen tekintélyének alapja a tetteiben mutatott példa. A nevelő a szülőktől a gyermekükért végzett pedagógusi tevékenységéért ellenszolgáltatást nem vár, és nem is fogadhat el.

Erkölcsi ajánlások a szülőknél

Az iskola a szülővel igyekszik mindjobban megismertetni szellemiségét. A szülőktől is elvárja, hogy elfogadják az iskola keresztény jellegét, ne neveljenek, tegyenek az iskola ellen, az iskolával kapcsolatos problémáikat az érintettekkel beszéljék meg. Gyermeküket a tőlük elvárt magatartás kialakításában, valamint gyakorlásában segítsék és erősítsék meg. Gyermekük fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről – az iskola által lehetőségként felkínált valamennyi eszközzel és lehetőséggel élve – rendszeresen érdeklődjenek. Az iskola jelzéseire érdemben és időben válaszoljanak. Maguk is járuljanak hozzá az iskola minden pedagógusával való partneri viszony és megfelelő dialógus kialakításához. Otthonukban megfelelő napirend kialakításával, odafigyeléssel és a szükséges segítségadással támogassák gyermeküket a kötelező és a szabadon vállalt iskolai feladataik

teljesítésében. Ha valamilyen problémát észlelnek, akkor azt időben jelezzék az érintett pedagógusnak, az osztályközösség-vezetőnek, a főigazgatónak vagy a Búzaszem Községi Tanács tagjainak, vezetőjének. Vegyenek részt a szülők vagy az egész család számára szervezett iskolai programokon. A szülők a gyerekek közötti konfliktusok megoldása során kellő önmérsékletet és türelmet tanúsítsanak egymás és a gyermekek iránt.

A szülők és a nevelők kapcsolata

Elfogadják egymás feladatköreit, annak tartalmi jellemzőit. Nyíltak, azaz egyenesek és őszinték egymáshoz, s ezzel nem élnek vissza. Értékelik, becsülik egymást az esetleges konfliktusok ellenére is. Feladataik különbözősége ellenére kapcsolatukra a kölcsönös függőség jellemző. Igényeik kielégítése nem történik a másik rovására.

Erkölcsei elvárások a diákoktól

Alapvető, hogy elfogadják és befogadják az iskola üdvösségre és felelős tudásra irányuló tevékenységét, és ezt tudatosan ne akadályozzák. Tartsák be az emberi kapcsolatok szabályait. Ehhez segíthetjük hozzá a fiataalt, ha megismertetjük vele a kereszténység alapelveit, megszerettetjük vele a csendes szemlélődést a természetben, értékes irodalmat, műalkotást, zeneművet adunk a kezébe.

Az iskola vallásos programjai, ünnepeink, rendezvényeink, hagyományaink

"Megtanultam tisztelni az ünnepeket. Az ünnep Isten ajándéka, más, mint a többi nap, s arra való, hogy hétköznapi mivoltunkból kivetkőződve tiszteljük önmagunkban az embert. Sajnálom azokat, akik nem tudnak ünnepelni. Az ünnep önmagunk fölemelése. Tiszta ünnepi ruhában és tiszta ünnepi gondolatokkal lehet csak ünnepelni, felülemelkedve a hétköznapiakon s apró küzdelmeinken. Csak az ünneplőbe öltözött ünneplő ember tudja megérteni annak a kijelentésnek a nagyságát, hogy Isten az embert saját képére teremtette."

/Wass Albert/

A vallásos nevelés eszméje iskolánkban

A keresztény pedagógia alapköve: „a közösség nevel közösséget” elv. A keresztény személyiség kialakítása a hiteles keresztény példaadás során valósul meg. Minden lehetséges alkalommal fel kell hívni a tanulók figyelmét arra, hogy ők szeretve vannak Isten által, és ők is képesek más embert szeretni, megörvendeztetni. A vallási nevelés nem egyenlő a hitoktatással, amely a vallási ismeretek tényszerű elsajátítása. A vallási nevelés az iskola egészében valósul meg. Célunk, hogy az iskola arculatát, programjait, tanáraink és diákjaink gondolkodásmódját, beszédstílusát a keresztény értékek inspirálják.

Eszközeink és lehetőségeink

Hittanórák felekezeti igény szerint.

Hittanórák – évfolyamonként heti 2 óra – tanórai keretben.

Együttműködés a hitoktatókkal.

Reggeli imák.

Közös ünnepi szent liturgiák.

Nagyböjti és adventi lelki felkészülés, közös gyertyagyújtások.

Zarándoklat.

Patronáló egyházközségekkel való kapcsolattartás.

Szülői estek.

Egyházi könyvek a könyvtárba.

Keresztény újságok, folyóiratok megrendelése.

Reggeli ima

Fontos része a Búzaszem nevelésének, hogy az első órára érkező pedagógusok reggeli imát tartanak a gyerekeknek 7.45-től.

A reggeli imát az osztályteremben az elcsendesedésre alkalmas leülős körben tartjuk. A kör közepén gyertyát gyújtunk. Minden hónapunknak van éneke, amelyet éneklünk a reggeli imán, s alapvető imádságainkat is elmondjuk. De fontos az is, hogy a gyerekek a társaikkal megoszthassák bánatukat, örömeiket, egymásra és az iskolára hangolódjanak. Az Istenre és egymásra figyelés, a beleérző- és együttérző-képesség kialakításában is fontosak ezek az alkalmak.

A Búzaszemben fél órával tanórájuk kezdete előtt már jelen vannak a tanárok. Az első órát kezdő tanár legkésőbb 7.30-kor érkezik az épületbe. 7.45-től már a reggeli imát tartja.

Ez a közös együttlét, napindítás nem maradhat el.

A jó gyakorlatokat közreadjuk.

Hetente egy napon közös reggeli imánk van. Ekkor minden osztály összegyűlik 7.45-kor az aulában. Az első órát tartó pedagógusok – akik 7.30-ra megérkeztek az épületbe - gondoskodnak arról, hogy a gyerekek 7.45-kor az aulában legyenek. A közös imát lelkipásztorok vagy/és akolitusok, szülők tartják. Menete: a hónap éneke, igehirdetés, Miatyánk, áldás, összesen mintegy 10-12 percben.

Ünnepi alkalmak

Kanonizált egyházi ünnepek

szeptember 8. Kisboldogasszony.

SzűzMária születése, szeptember 14.

december 6. Szent Miklós püspök ünnepe december 8.

Karácsony- Jézus születése december 25.

Mária Istenanyasága december 27.

Szent István első vértanú ünnepe január 6. Vízkereszt,

Jézus megkeresztelkedése február. 2. Gyertyaszentelő

Boldogasszony március 25. Gyümölcsoltó

Boldogasszony március-április:

Hamvazószerda, szentmise, hamvazkodás

Húsvét. Jézus Krisztus feltámadása,

fehérvasárnapi körmenet április-május

Áldozócsütörtök. Az Úr Jézus mennybemenetele május-június

Pünkösd. A Szentlélek eljövetele

Kánonon kívüli néphagyományok és az évkör egyéb hagyományos ünnepei

Őszi kalendáriumi napok- Szt. Mihály, szőlő, Mindenszentek

Karácsonyi ünnepkör

András-napi bál az advent kezdete, lánypróba

Advent, reggeli éneklés, roráték

Luca-nap

Betlehemezés, regölés

Karácsonyi kalendáriumi nap, szentmise

Vízkereszt, háromkirályjárás, házszentelés

Karácsony családi ünnep. A Búzaszem az előkészítésében vesz részt a reggeli adventi énekléssel, a karácsonyi szokásokkal, a Jézusvárással.

A reggeli adventi éneklés közösen zajlik, az aulában, minden reggel 7.30-tól 8 óráig. Részt vehetnek rajta a szülők is. Ez az éneklés bearanyozza a reggelt. Az adventi énekesfüzetünk énekeit és imáit mondjuk, énekeljük.

A karácsonyi szokások

Első osztály - kántálás

Második osztály - vesszőcskézés

Harmadik osztály – lucázás, bölcsőcske

Negyedik osztály - betlehemezés

Ötödik osztály - betlehemezés

Hatodik osztály – fehér lucázás, háromkirály járás

Hetedik osztály - regölés

Nyolcadik osztály - betlehemezés

A karácsonyi szokásokat nem színpadra szánjuk, hanem a családoknak. Az osztályközösség-vezető feladata, hogy lehetőség szerint minden családhoz eljusson a nyolc nálunk töltött esztendő alatt az örömhír. A gyerekek tanár vezetésével már sötétedés után mennek a családokhoz elvinni az örömhírt. Alkalmanként 2-3 helyre jutnak el. Így biztosítható, hogy a nyolc esztendő alatt mindenhol járjanak.

Ösztönözzük azt is, hogy szülők fogjanak össze, s látogassák egymást betlehemessel.

Angyalkázás – ha a gyerekek már érettek rá:

az adventi időszak kezdetétől a gyerekek egy-egy hétre vállalják, hogy valakinek az angyalkái legyenek. Ez azt jelenti, hogy jócselekedetekkel igyekeznek azon a héten az ő életét bearanyozni. Hetente új vállalást tehetnek. Az osztályközösség-vezető minden héten megbeszéli a gyerekekkel az angyalkázást. (Csináltad-e, illetve észrevetted-e?)

A Búzaszemben karácsonyi tárgyi ajándékot a gyerekek nem adnak egymásnak.

A Jézusvárás a MiMiaBú-ban leírt módon működik. Részletesen a karácsonyi szokásokat is a MiMiaBú-ban rögzítjük.

Húsvéti ünnepkör

Farsangi bál

Tojásírás lányoknak, fiúknak locsolóvers-tanulás, kinti játékok

Húsvéthétfő, locsolkodás

Komatáladás- a fehérvasárnapi körmenet kapcsán

Gergely járás

Pünkösdi ünnepkör

Pünkösdi kalendáriumi nap, pünkösdi királyválasztás, pünkösdi

királynéjárás

Nemzeti ünnepek október 6. Aradi tizenhármak vértanúságának emléknapja

október 23. Az 1956-os forradalom emléknapja március 15.

Az 1848-49-es szabadságharc emléknapja

június 4. A Nemzeti Összetartás Napja- Trianon emléknap

Iskolai rendezvények

Tanévnyitó

Jótekonysági bál

Hívogató

Lelki napok

Hangos Búzaszem

Ballagás, tanévzáró

Közösségi szentmisék, istentiszteletek

Tanévnyitó venisante

Október havi szentmise

November havi szentmise- Mindenszentek

Roráték adventban

Karácsonyi mise

Vízkereszti mise

Hamvazószerdai mise

Március havi szentmise

Fehérvasárnapi mise

Pünkösdi mise

Tanévzáró tedeum

3.1.2. Az intézményben folyó nevelő oktató munka értékei

Iskolánk nevelő – oktató munkáját az alapvető emberi értékek, keresztény értékek, nemzeti értékek, a környezeti értékek, nyitottság hatja át.

Alapvető értéknek tekintjük

a gyermeki egyéniség tiszteletét, alapvető erkölcsi normákat, a pozitív jellemvonásokat, az általános műveltség szilárd alapjait, a toleranciát, megértést, nyitottságot más népek, más kultúrák iránt, a beteg, sérült emberek iránti elfogadó, segítő, befogadó magatartást

3.1.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka célja

Az intézményben folyó nevelő – oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

A fejlesztés irányát meghatározó tényezők

- A nevelő – oktató tevékenység minél szakszerűbb és minél hatékonyabb végzése
- **ez tanulói, szülői érdek -**
- Az iskolai oktatás településen való megtartása, a meglévő lehetőség szerint további működtetése, az iskola szellemiségének kisugárzása a településre; kulturális értékeink megjelenése a település életében
 - ez helyi lakossági igény -

- Az intézményben preferáltan jelenjen meg a fenntartó katolikus szellemi értéke, gazdaságos működtetéssel.
- ez fenntartói igény -

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatók:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	- Követelés. - Gyakoroltatás. - Segítségadás.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése.
	- Ellenőrzés. - Ösztönzés.	- Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. - Hagyományok kialakítása. - Követelés. - Ellenőrzés - Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása. - A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	- Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. - Vita.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha intézményünk végzős diákjainak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén:

- Minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százalék - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.).
- Az évek során emelkedő számban választanak a továbbtanulásban egyházi intézményt.
□ Rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen.
- Ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat. □ Határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

Intézményünk pedagógiai munkájának célja

- A diákokat segítse abban a folyamatban, hogy a keresztény értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé, Istent és embertársait szerető, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak.
- Az iskolahasználók elégedettségére való törekvés, ezen belül: a hitélet béli fejlődés, a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontossága.
- A diákok morális és esztétikai szemléletének alakítása, kognitív és kommunikációs képességeinek, az értékes tudás és az értékes alkotások iránti igényének megalapozása.
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.
- Megalapozott, érvényes és személyes értékrendet alakítson ki, illetve azt segítse elő. □ A kudarc- és sikertűrés készségeit fejlessze.
- Az önálló, felelős állásfoglalás, cselekvés alapjait és (életkornak, fejlettségi foknak, saját személyiségjegyeknek megfelelő) készségeit kimunkálja.
- Magas színvonalú és sokrétű ismeretközléssel és hatékony szakmai munkával fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó, gondolkodó képességét, készségét és a kreativitást.
- A liturgiába való aktív bekapcsolódásra ösztönözze tanítványainkat.
- Nagy művészek, tudósok hithez, egyházhoz való viszonya, a gondolkodásra, a szellem fejlődésére gyakorolt hatása álljon példaként diákjaink előtt.
- Magyarságunk gyökereinek megismertetése (nyelv, történelem, magyarságtudat) □ Hagyományaink, ünnepeink megismertetése, átörökítése, élővé tétele (táncház, népdalkörök, kézműves foglalkozások, stb.).
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása.
- Minden gyermeknek megadni a lehetőséget, hogy elérje teljesítőképességének maximumát, egészséges, képzett felnőtté váljon.
- Célunk az általános műveltség elsajátíttatása, az esélyegyenlőség biztosításával, a közösségi szellemi és az egyéni bánásmód különös hangsúlyozásával.
- Kulturált magatartási szokások kialakítása.

- Célok a tanterv alapján
 - nyitottság,
 - felelősségtudat,
 - szinten tartás, differenciálás,
 - erkölcsiség,
 - minőség.

- A célok iránya
 - képességfejlesztés,
 - tudás átadása,
 - attitűd változás elérése.

3.1.3.1. Az intézmény részletes nevelési – oktatási céljai

Nevelési, tanítási, tanulási programunk eredményeként szeretnénk elérni, hogy diákjaink sokszínű egyéniségük kialakulása mellett – a NAT követelményrendszerére épülő, alkalmazható tudás, korszerű műveltség birtokosai legyenek.

Ismerjék meg nemzeti kultúránk értékeit, illetve mindazok életét, tevékenységét, akik kiemelkedő szerepet játszottak hazánk múltjában. Ismerjék meg múltunk egyszerű embereit is.

Különös fontossággal bír a szűkebb lakóhely, az ahhoz kapcsolódó régió múltjának, hagyományainak megismerése, valamint a magyarsághoz kapcsolódó identikus kérdéskör.

A közös ázsiai és európai múlt és az ezekhez kapcsolódó értékek megismerése. Szükséges tudniuk, hol a helyünk ma az un. Európai régióban. Lássák az európai integráció folyamatát, annak valódi okait, ellentmondásait.

Legyenek érzékenyek a speciálisan magyar, illetve az egész emberiséget érintő problémákra, ezen belül szűkebb hazájuk környezeti, társadalmi és kulturális gondjaira. Szerezzenek információkat, legyen önálló véleményük, keressenek összefüggéseket, megoldási lehetőségeket.

Ismerjék meg közvetlen környezetüket rendszeres kirándulások, természeti környezetbe szervezett foglalkozások, túrák, táborozások során. Ismerjék a környezetkárosodás folyamatait, a bolygónkra vonatkozó válságjelenségeket, ezek helyi vetületét. Kapcsolódjanak be környezetünk értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Intézményünk kiemelt fontosságú céljai közé tartozik tanulóink magas színvonalú és változatos kommunikációs kultúrájának kialakítása. Fontosnak tartjuk az elektronikus kommunikációs képességek kialakítását. Az emberközeli verbális kommunikációs képességek kialakítása és fejlesztése érdekében:

A magyar nyelv oktatását képesség szerint a differenciálás módszerével oldjuk meg, s erre a csoportmunka is kiváló lehetőség.

Az informatikát fontosságának megfelelően – önálló géphasználattal segítjük.

Az idegen nyelv tanítását kiemelt fontosságúnak tartjuk, ezért célorientáltsággal a középiskolára és a nyelvvizsgára összpontosítunk. A tanítási-tanulási folyamatot meghatározó céljaink

Célunk, hogy tanulóink sajátítsák el a NAT, ill. a helyi tanterv által előírt tananyagot. A tanítási, ill. tanulási folyamat szerves részévé szeretnénk tenni minden évfolyamban a tehetséggondozást és a felzárkóztatást. Iskolánk az első hat évfolyamban célul tűzte ki a változatos, kommunikációs kultúra elsajátítását.

Fontos célunk a mozgás, a sport, az egészség iránti pozitív beállítottság kialakítása, az egészséges életmódra nevelés, valamint a hazaszeretetre nevelés.

Nagyon fontos az eredendő gyermeki kíváncsiság folytonos ébrentartása, amely legkönnyebben úgy érhető el, hogy mindig választ adunk a gyermekek kérdéseire, mégpedig úgy, hogy a válasszal újabb kérdéseket, újabb kíváncsiságot indikálunk.

Az iskolaotthonos csoport iskolába lépésekor az első évfolyamban legfőbb célunk a kulturális és szocializációs különbségek és hátrányok kiegyenlítése.

3.1.3.2. A tanulási motívumok kialakítása és fejlesztése

- A tudás, mint társadalmi érték elfogadtatása.
- A rendszeres önművelés igényének és szokásainak kialakítása.
- Az ítélőképesség, az erkölcsi és esztétikai érzékenység növelése.
- A tanulási képesség fejlesztése, az alapműveltség megszerzéséhez szükséges ismeret feldolgozás kulturális technikáinak ismerete és használata.
- Helyes tanulási szokások, kommunikációs és vitakészség (érvelés, cáfolás) kialakulása, ill. továbbfejlesztése.
- Az ember- és önismeret képességének kialakítása.
- A saját kultúra gyökeres megismerése, elfogadása, megélése.
- Más kultúrák értékeinek fölismerése és elismerése.

3.1.3.3. A tanulás – tanítás metodikájának fejlesztése

Mivel intézményünk elsődleges feladatai közé sorolja a kommunikációs kultúra fejlesztését, mely fontos összetevője a képzésnek, a tanulás módszertanának megtanítása elengedhetetlen. Ez főként az emberek közötti közvetlen interakcióra vonatkozik. De vonatkozik a számítástechnikára is. A passzív, kreativitást kizáró információfogyasztás a gondolkodás és az életvitel torzulásához vezet. Iskolánk a technikát kezelni tudó, de annak nem alárendelt fiatalokat szeretne nevelni.

A pedagógus felelőssége a tanulási – nevelési (edukációs) folyamat megszervezésében □

Szóbeli és írásbeli feladatok sorrendje, összekapcsolása – nehézségi fok szerint.

- Tanszerek, eszközök használata.
- Gazdaságos időkihasználás, figyelemösszpontosítás, szünetek.
- Összefüggések okok és célok szerint.
- Ismétlés, önellenőrzés, memorizálás.
- Analizálás, lényegkiemelés, összefoglalás.
- Csoportos és egyéni tanulási módok irányított illetve önálló módszerrel.
- A hagyományos edukáción kívül – tesztek, feladatlapok, gyakorlati feladatok (átmenet, vizsgák).
- Kutatómunka (könyvtár, elektronikus és írott sajtó); könyvtári órák.
- Belső és külső versenyek, pályázatok.
- Testedzések, túrák, kirándulások.

Célunk, hogy a diákok a tanulás időrendi és sorrendi tervezésében tegyenek szert fokozatos önállóságra. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg saját pszichés feltételeiket.

Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása:

- Egyénre szabott tanulási módszerek kialakítása.
- Értő olvasás fejlesztése.
- Az íráskészség képességgé alakítása.
- Az emlékezet erősítése (rögzítési módszerek – memoriterek).
- Problémamegoldó gondolkodás kialakítása.
- Az önművelés igényének és szokásainak kialakítása.

Célunk az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése. A legfontosabb pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek, a hozzájuk vezető utak,

alternatívák megismerése – iskolánk arculatának és tanulóink érdeklődésének, beállítódásának megfelelő pályára irányítás. Szeretnénk felismertetni, hogy az adott cél képességeik kipróbálása, tudásuk gyarapítása – de esetleg többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az intézményben a következő tanulócsoporthoz rendeltünk speciális célokat:

- 1-4. évfolyam.
- 5-8. évfolyam.
- Tehetséges tanulók.
- Alapfokú művészetoktatásban résztvevő tanulók.
- Hátrányos helyzetű tanulók.
- Integrált oktatásban résztvevő tanulók. □ Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása.

A részcélok az alábbiakban határozhatók meg:

1-4. évfolyam

- A test és a lélek harmonikus fejlesztése, melynek alapját a keresztény értékrend határozza meg.
- A szocializáció folyamatainak elősegítése.
- Az elméleti, művészeti alapok feltétel rendszerének megteremtése.
- Tanulási módszerek megtanítása.
- A helyes magatartási szokások kialakítása.
- Az alapkészségek maximális elsajátítása.
- Számítógépes matematikai foglalkozások beépítése.
- A vizuális kultúra tantárgy keretében a kézművesség.
- Idegen nyelv oktatásának bevezetése.

Az iskolaotthonos rendszerben: első-második osztály

Célunk itt elsősorban a szocializációs problémák csökkentése, ill. megszüntetése, a meghatározó alap beállítottság kialakítása. Az alapfokú nevelés itt az óvodai nevelés eredményeire és a családdal való együttműködésre épül. Nagyon fontos a szabadidő szervezett, játékos, manuális ügyességre és mozgásra épülő kitöltése.

Harmadik-negyedik osztály

A délelőtti tanórákhoz kapcsolódva a csoport tagjai tanítói segítséggel igyekezzenek önálló ismeretekre szert tenni. A csoport nyújtson a diák számára különböző játékos mozgási, kommunikációs, viselkedési ismeretszerzési, manuális készségfejlesztési formákat.

A kisiskoláskorhoz kapcsolódó gondolatok

A szülő, tanító, hitoktató, lelki vezető modellértékű a kisiskolás számára. A gyermekek életében ez az értelmi fejlődés szakasza.

A kisdíák tanítójának személyisége, szeretete, véleménye fontos a gyermek önmagával kapcsolatos alapbeállítottságának kialakításához.

Az alsó tagozatos gyermek öröme fogékony, érdeklődő, aktív, feladat- és szabálytudat jellemzi.

Mozgásigénye nagy, s ha ez tudatos irányítással nem elégül ki, akkor irányítatlan mobilisság lesz a következménye.

Játékszükséglete nagy, de föltétlenül tervezni kell, mert a későbbi munkavégzés alapfeltétele. A gyermeki világképben (kisiskolás korban) az erkölcsi ítéletalkotás folyamán a szülő és a pedagógus véleménye az „igaz”. Ha a gyermek kötődik nevelőjéhez, akkor annak szava „szent”...

A tudatosan irányított szocializáció folyamán az iskoláskorban az érzelmeké a vezető szerep. Ha nincs torz alaphelyzet, természetes módon szereti szüleit, nevelőit, meg akar felelni elvárásaiknak –, hogy még több szeretetet kapjon.

A gyermek emlékezete ebben a korban cselekvéshez, élményekhez kötődik. Gondolkodása konkrét tapasztalatokhoz, cselekvéshez kapcsolódik.

Feladat

Fontos jól megválasztani az alsós tanítók személyét, mert a pedagógus személyisége a nevelésben, oktatásban itt a legmeghatározóbb, a legmotiválóbb hatású. Itt lehet a legnagyobb kárt is okozni.

Fontos a csoportdinamika okos irányítása, mert ezen eszközzel nagyobb individuális eredményesség várható.

A gyermek természetes kíváncsiságát minden esetben ki kell elégíteni, ha az a személyiség épülését segíti.

A pedagógusok mindig a „pozitív modell” értékeit képviseljék. Hivatás béli követelmény, hogy mindig a pozitív erkölcsi értékeket, követendő magatartásmintákat közvetítsék a direkt szocializáció folyamatában.

Mindig reális elvárások elé kell állítani a tanulókat, s ebben kikerülhetetlen a szülői együttműködés.

Az 1-4. évfolyamon rendkívül fontos nevelői feladat, hogy fenntartsa és tovább fejlessze a tanulóban természetszerűleg meglévő feladat- és szabálytudatot. A természetes tekintélytisztelést a gyermek hasznára kell fordítani.

A tanítási órákon – de azokon kívül is – kapjon fokozott szerepet a játék, a cselekedtetés, a manualitás, a képi (konkrét) gondolkodás.

Elégítsék ki a gyermekek egészséges mozgásigényét – minden lehetőség szerint – tanórán belül, de akár azon kívül is.

Kapjon a tanuló szükséges és egyre növekvő terhelést testileg, érzelmileg/lelkileg, szellemileg, hogy ehhez hozzászokjon.

Nevelje az iskola öröme, boldogságra, sikerre a kisiskolást, mutassa meg az élet szépségeit és árnyékos oldalát is, tanítsa meg boldognak lenni, tudja elviselni a sikert és a kudarcot. Tudja, hogy mit jelent a bizalom, remény, hit, szeretet. Ez utóbbi ösztönözze a többre és a jobbra.

5-8. évfolyam

- A test és a lélek harmonikus fejlesztése, melynek alapját a keresztény értékrend határozza meg.
- A szocializáció folyamatának elősegítése.
- Az alapműveltség tovább építése.
- A tanulási módszerek megtanítása.
- A magas színvonalú oktató – nevelő munka.
- Differenciálás.
- Kultúrált viselkedési formák elsajátíttatása.
- Szemléltetőeszközök fokozott fejlesztése.
- Pályaorientáció.
- A továbbtanulás minél hatékonyabb előkészítése.
- Számítástechnika és számítógépes matematikai foglalkozások beépítése.
- A technika tantárgy keretében háztartástan
- A vizuális kultúra tantárgy keretében agyagozás, kézművesség és tűzzománc.

Fontos az önálló tanulási lehetőség biztosítása. A pedagógus irányítja az önálló ismeretszerzés különböző formáit. A kiscsoportos munka (12-16 fő) lehetővé teszi a tanulási folyamat irányítását, segítségét, ellenőrzését és a megfelelő differenciálást. Iskolánkban a hatodik osztály után befejeződik az alapozó szakasz. Ötödik osztálytól új osztályközösségvezetők, ill. szaktanárok tanítják a tanulókat. Kiemelt fontosságú feladatnak tartjuk a szakos ellátottságot. Szeretnénk elérni, hogy az iskolai oktatás és az intézmény céljai, ill. diákjaink továbbtanulása, valamint az átjárhatóság szempontjából fontos tantárgyakat mindig szakképzett pedagógusok oktassák.

Fontosnak tartjuk, hogy hitükben erős, keresztény felfogású, szakmailag jó pedagógusokat alkalmazzunk.

3.1.4. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka feladata

Segítse elő az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását a hitélet erősítését szolgáló (lelkigyakorlat, zárándoklat, stb.) programokban, az órai munkában és a tanórán kívüli tevékenységekben: napközi, tanulószoba, szakkörök, kirándulás, erdei iskola, iskolaújság, stb.

Fejlessze a tanulók problémamegoldó gondolkodását, az összefüggések felismerését, a morális kérdések megítélését osztályközösségi órák, vezetői és közösséget érintő intézkedések, tantárgyak elsajátítása során.

Tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogassa az egyéni képességek kibontakozását.

Teremtse a diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzeteket.

Mutassa fel szentek, ismert egyházi és elismert személyiségek által követésre méltó példákat.

Segítse elő a személyes meggyőződés, keresztény világszemlélet és világnézet kialakítását és érzelmi-szellemi megerősítését, személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.

Hozzon létre konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó (kis) közösségeket, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejlessze önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.

3.1.4.1. Kalendáriumi napok

A Búzaszemben minden hónapban, az évkör ünnepeihez igazodva szervezzük meg a kalendáriumi napot vagy napokat. A témát a paraszti élet ritmusa és az egyházi évkör adja. A foglalkozásokon az élménypedagógia módszerével közelítsük a gyerekeket a keresztény ünnepek lényegéhez, adjuk át az ismereteket, s egyben megismerjék a hagyományos paraszti kultúrát, annak értékrendjét, valamint a természetet tisztelő, az azt felhasználó és nem kihasználó paraszti életmódot, népi népszemléletet.

A foglalkozásokon játékosan mutatjuk be a gyermekeknek a népi gazdálkodás hagyományait, az egyes hónapok munkarendjét. A foglalkozások témái általános iskolák alsó tagozatos osztályainál több tantárgy tananyagához illeszkednek (környezetismeret, honismeret, irodalom, történelem, dráma, ének-zene, rajz, technika, hittan).

Az egyes hónapok témái:

Szeptember: Gabonafélék, kenyér, aratás

Október: erdei gyümölcsök, szőlő, borkészítés

November: magyar szentek

December: adventi időszak, karácsonyi szokások

Január: kender és len, fonás, szövés

Február: farsang

Március: baromfifajták, tojás

Április: pásztorélet, őshonos állatfajták

Május: Pünkösöd, pünkösdi királyválasztás, pünkösdi királyné járás

Június: Szent Iván éj

Ehhez a témakörhöz kapcsolódik a Gazdakalendárium is:

A gazdakalendárium foglalkozásai játékosan mutatják be a gyermekeknek a népi gazdálkodás hagyományait, az egyes hónapok munkarendjét. A résztvevők megismerkednek a gyűjtögető-, és zsákmányoló gazdálkodás szokásaival, és a termelő gazdálkodás hagyományaival. Élő növényanyag, herbáriumok, diafelvételek és rajzok segítségével bemutatásra kerülnek a vadontermő gyógy-, táplálék- és fűszernövények, valamint a Magyarországon régen és napjainkig is termesztett növények. Az őshonos és nagyüzemileg tenyésztett állatfajtákat fotókon és rajzokon keresztül ismerhetik meg a gyermekek. A kézműves foglalkozásokon a természetes alapanyagokkal való közvetlen kapcsolat a természethez való kötődést erősíti a tanulóknál. A foglalkozások témái általános iskolák alsó tagozatos osztályainál több tantárgy tananyagához illeszkednek, mint pl.: környezetismeret, irodalom, rajz, technika. A „Gazdakalendárium” c. programsorozat népdalok tanításával, mesemondással, kézműves foglalkozásokkal a gyermekek környezetszemléletét kívánja formálni, fejleszteni. A részletesen kidolgozott program alsó tagozatos gyermekek részére készült. Szeptember/ Szent Mihály hava

A foglalkozás témái:

GABONAFÉLÉK, KENYÉR, ARATÁS

- Ismerkedés a gabona vetésének, gondozásának, aratásának műveleteivel, eszközök, munkafolyamatok
- Kenyérgabonáink (a gabonafajták termésterületi különbségei, a növények és a szemtermések bemutatása
- „arató bál” – csúrdöngölő, táncos mulatság

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

Október/ Mindszent hava

A foglalkozás témái: GYŰJTÖGETŐ, ZSÁKMÁNYOLÓ GAZDÁLKODÁS- ERDEI GYÜMÖLCSÖK SZŐLŐTERMESZTÉS, BORKÉSZÍTÉS

- Őszi termesztett és vadon termő gyümölcsök ismertetése.
- Gyümölcsök, zöldségek tartósítása: aszalás, szárítás
- A szőlő termesztése (szőlőfajták, a szőlőtermesztés feltételei, hagyománya Magyarországon
- Szüreti munkálatok: szőlőprézelés, mustkóstolás, borászat, táncos mulatság
- A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

November/ Szent András hava AZ ERDŐ FÁI, HASZNÁLATI TÁRGYAK KÉSZÍTÉSE FÁBÓL, DÍSZÍTŐ FARAGÁS

- Magyarország erdei, erdőhasználat, erdővédelem
- Milyen fákat ismerünk? Az erdő fái, és a gyümölcsfák, hagyasfák

- A díszítő faragás ismertetése tárgyakon és diafelvételeken keresztül.
Ismerkedés az anyagokkal, eszközökkel, munkafolyamatokkal a gyakorlatban:

- Játékok: lányok termésekből, levelekből és természetes anyagokból játékokat készítenek, a fiúk előkészített faanyagot faragnak.

- Mesék erdőlakó hiedelemlényekről

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

December/ Karácsony hava

A foglalkozás témái: KUKORICA

- Kukoricatörés és -fosztás hagyományai, közösségi munkák jellemzői, kukorica, mint kézműipari alapanyag, gyermekjátékok karácsonyfadíszek csuhéból.

- A kukoricafosztás és morzsolás, közben mesemondás

- Játékkészítés kukoricacsuhéból, kukoricacsutkából és szárból. Közben karácsonyi dalok hallgatása.

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása.

Január/ Boldogasszony Hava

A foglalkozás témái: KENDER ÉS A LEN, FONÁS, SZÖVÉS .

- Ismerkedés a kenderrel és a lennel. A növények részei, termesztésük hagyományai.

- Kalácsa, közös munkák, szövés, fonás munkafolyamatai, népszokások, dalok, népi játékok tanítása.

- Ismerjük meg és próbáljuk ki a kender- és a lenfeldolgozás eszközeit, munkafolyamatait az OMgK-ban megrendezett kiállításon keresztül (tilolás, gerebenezés, fonás)

- Lányok és fiúk különböző tevékenységekkel készülnek a fonóba: a fiúk vászon-maszkot készítenek, a lányok egyszerűbb fonási technikákat tanulnak (5 ujjas fonás, körmöcskésés, szövés szádfán, vagy karmantyú baba készítése)

Február/ Böjtelő hava

A foglalkozás témái: MÉHÉSZET, MÉHÉSZETI TERMÉKEK

- Méhészeti termékek bemutatása játékosan: virágpó, propolisz, méz, lép fogalmainak ismertetése, a méhek gondozása

- A hónap munkáihoz kötődően ismerkedés az anyagokkal, eszközökkel, munkafolyamatokkal a gyakorlatban

- Ismerkedés meg a méhészeti eszközökkel az OMgK kamara-kiállításán keresztül

- Különböző mézfajták megkülönböztetése ízről, illatról.

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

Március/ Böjtmás hava

A foglalkozás témái: BAROMFIFAJTÁK, TOJÁS

- Baromfifajok bemutatása (tyúk, kacs, liba stb.)

- A tojás és a tyúk. A tojás mint szimbólum - húsvéti tojás díszítése.

A hónap munkáihoz kötődően ismerkedés az anyagokkal, eszközökkel, munkafolyamatokkal a gyakorlatban:

- Tojásfestés növényi anyagokkal, díszítőtechnikák ismertetése.

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

Április/ Szent György hava

A foglalkozás témái: PÁSZTORÉLET, ÖSHONOS ÁLLATFAJTÁK.

- Óshonos magyar juh- és kecskefajták ismertetése
- Pásztorélet, pásztorünnepek, pásztorművészet (használati tárgyak és szerelmi ajándékok)
- A nyáj őrzéséhez kapcsolódó hiedelmek, a pásztorok ruházata, a juhok nyírása, gyapjúfeldolgozás, nemezelés.
- Használati tárgyak, a pásztorok kellékei (az OMgK-ban rendezett kiállítás alapján)
- Nemezlabda készítése, ostorfonás bőrből
- A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása

Május/ Pünkösdi hava

A foglalkozás témái: GYOMNÖVÉNYEK, GYÓGYNÖVÉNYEK, FESTŐ NÖVÉNYEK

- Ismerjük meg a vadontermő növényeket. Melyek az ember számára káros és hasznos növények (gyomnövények, gyógynövények)?
- Gyógynövények és hatásuk
- Festő növények
- Előre leszedett, élő gyom-, festő-, és gyógynövények ismertetője
- A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása (zöldág és májusfa)

Június/ Szent Iván hava, RÉTGAZDÁLKODÁS, SZÉNARAKÁ Shelyszíne: Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre◊Kaszálás, szénakészítés folyamatainak és eszközeinek ismertetése◊Munkák a házban és a ház körül a nemenkénti munkamegosztás szerint.

A hónap munkáihoz kötődően ismerkedés az anyagokkal, eszközökkel, munkafolyamatokkal a gyakorlatban:

- Szénafordítás, boglyarakás a réten
- Gyom- és gyógynövények felismerése a virágos réten és a fűszerkertben (az előző havi téma felelevenítése élő növények segítségével)
- Vajköpülés, majd vajjas kenyeret eszünk bazsalikommal, snidlinggel és petrezselyemmel megszórva)
- Virágszőnyeg szövése, vagy koszorúkötés

A témához kapcsolódó népszokások, dalok, népi játékok tanítása. Július, augusztus hónapokban a „GAZDAKALENDÁRIUM” foglalkozásai a nyári tanítási szünet miatt szünetelnek, ezért az e hónapokhoz kapcsolódó témák az előző hónapok témáiba vannak beépítve.

3.1.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

Nevelő-oktató munkánk eljárásainak, eszközeinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez, a pedagógusok személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az eljárások, eszközök alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja. Kiemelten kezeljük az iskola értékelési rendszerét, a dicséretet, osztályzást, jutalmazást, stb.

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelőoktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk.

Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el:

- A meggyőzés módszerei (az oktatás, példaképpéállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, gyakorlás, stb.).
- A magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.).
- A jutalmazás formái (szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalomkönyv, tárgyi jutalom, táborozás, ösztöndíj, tanulmányút, stb.).
- A büntetés formái (szóbeli figyelmeztetés (észrevétel, dorgálás, feddés, határozott rendreutasítás, osztályközösség-vezetői figyelmeztetés, intés, rovás, igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás, nevelőtestület elé idézés, szigorú megrovás, stb.).
- A nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom, stb.).

3.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

A személyiségfejlesztés alapja a szeretetparancs hármassága: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magamat. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, fogékony lesz a szentre, az igazra, a jóra és a szépre.

Fiataljaink számára igazi útravaló a küldetésstudat kialakulása:

"Ti vagytok a világ világossága." (Mt 5, 14)

A diákok elé példaként Jézust, az őt követő szenteket és a ma körülöttünk élő szent életű embereket kell állítanunk. Be kell mutatnunk, hogy a nyolc boldogság, a szeretet himnusz, a sarkalatos erények hogyan lehetnek életük részévé, hogyan szólhatnak az ő nyelvükön is.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjú korig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyekre érzékenyek. A nevelőhöz való viszony is sokat alakul a kezdeti feltétlen elfogadástól a tagadáson át az egyenrangú baráti kapcsolatig.

Célkitűzéseink alapján konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket.

3.2.1. Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

- Az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- A megismerés képességének fejlesztése. Az önismeret, a céltudatosság kialakítása.

3.2.2. A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok

- Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. A tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.
- Pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink továbbá a helyi tantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás.

A helyi tanterveket is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges olyan követelmények meghatározása, amely ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást.

Nevelési programunk összeállításánál ezért elsődlegesek az alábbi feladatok

A színes, sokoldalú, gyakorlatias iskolai élet, hitélet, tanulás, játék, munka.

- A fenti lehetőségek a tanulók önismeretét, keresztényi gondolkodás képességét, együttműködési készségét fejlesszék, eddzék akarataikat.
- Járuljanak hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

3.2.3. Kialakítandó személyiségjegyek

- A helyes önértékelés.
- Az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállás mellettük.
- Józan, megfontolt ítélőképesség.
- A mások felé való nyitottság, befogadóképesség.
- A saját akaratunkról való lemondás mások érdekében.
- A szelídség, az alázat, a türelem.
- Alaposság kialakítása.
- A mértékletesség.
- A bűnbánatra való készség.

- A belső csendre, elmélyülésre való igény.
- Hűség Istenhez és embertársainkhoz.
- Felelősség magunk, mások és a teremtett világ iránt.

3.2.4. Elvárásaink tanítványainktól

- Részvétel a katolikus egyházi programokban.
- Tiszteletteljes, szép beszéd tanárral, társakkal egyaránt.
- Mindenki testi, lelki egészségének megőrzése, biztosítása.
- Alapos, rendszeres és pontos munka.
- A rájuk bízott feladatok lelkiismeretes elvégzése.
- A házirend, felelős betartása.

3.3.A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolat révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő – oktató munkájának alapvető feladata.

„Az iskola épp azzal válik kereszténnyé, hogy – bár más-más fokon – az iskolai közösség minden tagja osztozik a keresztény világlátásban, s ezt ki is jelentik. Így ebben az iskolában az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé, belső ösztönzővé és egyúttal végső céllá.”

A közösségfejlesztés közös feladat. Az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során, hogy példaként áll a diákok előtt megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával.

3.3.1. Iskolánk keretén belül működő közösségi nevelés területei

- Tanórák: hittanórák, szaktárgyi órák, osztályközösségi órák.
- Tanórán kívüli szabadidős foglalkozások: napközi, tanulószoba, szakkörök, lelki napok, zarándoklatok, szentmisék, liturgiák, istentiszteletek, kirándulások, erdei iskolák.
- Diák önkormányzati munka.

3.3.1.1. Néptánc

A Búzaszemben az órarendbe illesztve minden osztály elsőől nyolcadikig heti két órában tanul néptáncot.

Alsóban a néptánc javarészt mozgásfejlesztő, mozgásterápiás gyakorlatokat és népi játékokat jelent.

Felsőben már az egyes magyar tájegységekre jellemző táncok tanulása az elsődleges, miközben a gyerekek a tájegységek jellemzőit, elhelyezkedését is megtanulják.

A Búzaszemben ösztönözzük, segítjük azt, hogy tanulóink az iskolai néptánc mellett iskolán kívüli formában is néptáncoljanak.

Azért tesszük ezt, hogy a néptánc és a népi kultúra körül alakuljon ki majd kamasz- és ifjú felnőtt közösségük is.

A néptánc – táncos anyanyelvünk - fejleszti a mozgási-idegi területeket, a szociális kapcsolatokat, a tudás-területeket, szociális készségeket, érzelmi intelligenciát.

Bizonyos alapozó terápiás fejlesztéseket egyszerűen feleslegessé tesz a gyakori néptánc foglalkozás.

A néptánc egyszerre kíván összpontosítást és alkalmazkodóképességet a térben és az időben, fejleszti a ritmus, dallam- és egyensúlyérzékét. Komplex tevékenység, hiszen közben a gyerekek zenét hallgatnak, esetleg énekelnek is. Az eltáncolt zene új személyiségfejlődési lehetőségeket nyit meg azzal, hogy élő tevékenységgé válik: a mozgásérzet kivetül az egész test mozgására.

A néptánc pozitívan hat a testnevelési eredményekre, mozgáskoordinációra, a lazaságra, ritmusérzékre.

További hatások:

- a férfi-női szerepek kialakulása
- érzelmi stabilitás.
- térgeometriai képességek javulása
- önfegyelm, kitartás, önbizalom javulása
- a nagymozgások fejlesztése
- egyensúlyérzék fejlődése
- finom motorika fejlesztése (írás-olvasástánítás, szem-kéz megfelelő koordináltsága)

Lelkileg, szellemileg is érettebb az a gyermek, akit születésétől kezdve körülvesz a tiszta forrás: a népzene, néptánc, népi játék.

A néptáncot is csoportbontásban tartjuk időnként, de a két táncos a közös órákon egyszerre van jelen. Így a tanárok külön is foglalkozhatnak a fiúkkal és a lányokkal. S mindez segíti az egészséges férfi és női identitás, önazonosság és a férfi-női együttműködés kialakulását. A nagybőjti időszak lehetőséget kínál a lányoknak a karikázók, a fiúknak a verbunkok, legényesek tanítására.

3.3.2. A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladataink

- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerkölc erősítésével.
- A tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek támogatása.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével).
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.
- Olyan pedagógus közösség kialakítása, amely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja.

3.3.3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- A lelkigyakorlatok, zárandoklatok mélyítsék el a katolikus vallás és hit megélését.
- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves, stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

A diákönkormányzat közösségfejlesztő feladatai

Jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.

- Fejlessze a meglévő közösségi munkákat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

3.3.4. A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során

- Építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, plébániával, egyházi személyiségekkel, külső szakemberekkel.
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok hitbeli, pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

3.3.5. Cserkészzet

A Búzaszemben szövetséget kötünk a regöscserkészekkel. Ez a cserkész módszer nagyban hasonlít a Búzaszemben folyó keresztény és magyar szellemű, a kereszténységre és a magyar hagyományokra építő neveléssel.

A cserkészzet célja hozzájárulni a fiatalok fejlődéséhez fizikai, szellemi, társadalmi és lelki képességeik teljes kifejlesztésében.

Alapelvek:

- keresztény világlátás
- cselekedve tanulás;
- kiscsoportos (őrsi) rendszer;
- folyamatos, változatos és ösztönző programok;
- jelképes keret;
- személyes fejlődés, önnevelés;
- felnőtt támogatás;

- természeti környezet.

A cselekedve tanulás, mint a tanulás és önbizalom-építés gyakorlati módszere, tapasztalatokat és gyakorlati tájékozódást nyújt. A kiscsoportok az egységet, a bajtársiasságot és a szoros baráti légkört szolgálják. Ezek a tapasztalatok, valamint a megbízhatóságra és a személyes becsületre helyezett hangsúly fejlesztik a felelősséget, a jellemet, az önállóságot, az önbizalmat és a megbízhatóságot; ezek végül az együttműködési és vezetési készségeket is erősítik. A folyamatos, változatos és ösztönző programok kitágítják a cserkész látókörét, és erősítik a csoport összetartását. A különböző programok, játékok a különféle képességek (például kez ügyesség) fejlesztésének élvezetes módját jelentik. Mindezek a szabadban a természettel való kapcsolatot is építik. Fontos a segítőkészre való törekvés, ami a cserkésztörvények és a cserkészfogadalom szövegében is megnyilvánul; ennek egyik formája a napi jótett.

A cserkész módszer gyakorlati megvalósításának egyik alapvető módja, hogy a cserkészek kis csoportokban együtt töltik idejüket, és a közös élmények, szertartások, programok során koruknak megfelelő hangsúlyt kap a felelős állampolgárság és döntéshozatal is. A heti rendszerességű gyűlésekre örömmel ad helyet a Búzaszem Iskola. A természet és a szabadtéri programok szeretete alapeleme a módszernek. A leggyakoribb tevékenységek közé tartozik a táborozás, az erdei és vízi élet, a túrázás és a különféle sportok.

Fontos szerepet kap a közösségért és a társadalomért végzett szolgálat valamint külön foglalkozások keretében ismerik meg a cserkészek a világban felmerülő problémaköröket és az azokra adható megoldásokat is.

A regőscserkészzet

A regőscserkészzet az egyik legnagyobb múltra visszatekintő csoportosulás a cserkész mozgalmon belül. A cserkészzet alapelvei mellett a magyar népi kultúra ápolása és ébren tartása fontos a regőscserkészeknél. A regősök a magyar népi kultúra örökségeit adják át a fiataloknak és megmutatják, hogy mennyire büszkék lehetünk hagyományainkra, magyarságunkra. Az alappillérek a magyar néptánc és népdalkincs elsajátítása, a kismesterségek rejtélyei, hogy a fiatalok megérezzék, milyen felemelő valamilyen tárgyat saját kezűleg létrehozni. Valamint nagyon fontos, hogy az ifjúság néprajzi ismereteit fejlesszék. Ehhez tartozik a népi hagyományok, szokások, játékok újra átélése, felelevenítése.

“A magyar nyelv önmagában nem elég megtartó erő, magyarnak a néphagyomány tart meg.”
/Gyórfy István/

Mindez összhangban van a Búzaszem Iskola törekvéseivel. Ezért a Búzaszem cserkészcsapata regőscserkész csapat.

3.4. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

3.4.1. Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Az egészségfejlesztés megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósítása.

3.4.1.1. Az egészségfejlesztési feladatok célja

Elősegíti a tanulóink és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

Együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi szakemberekkel.

Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

Törekszik arra, hogy segítse tanulóink, egészségének megőrzését.

Az iskolai egészségfejlesztésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezzenek az egészséges életvitel kialakításához. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak

önmagunk ismerete,

egészségi állapotunk ismerete, a mozgás fontossága,

a helyes táplálkozás,

higiéniai ismertek,

rendszeres orvosi, fogorvosi, védőnői szűrővizsgálatok, védőnői fogadóórák biztosítsa az iskolában, az egészségnap programja szerves része legyen az egészségneveléssel kapcsolatos éves programnak.

A biológia szakos, a testnevelés szakos nevelőnek támaszkodnia kell az osztályközösségvezetők és az iskolai egészségügyi szolgálat szoros együttműködésére, a szaktanárok és a munkaközösség-vezetők munkájára.

A feladat jellegéből adódóan közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel a főigazgató, a biológia szakos pedagógus, az iskolaorvos, védőnő, a diákönkormányzatot segítő pedagógus, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, és tanulószobai csoportok vezetői között.

3.4.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályközösségvezetői, biológia- és testnevelésóra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg az óra részeként az ifjúsági védőnő segítségét igénybe véve.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

fejlesztani a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást,

megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit, felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

Szervezetten, a biológia–egészségtan tanterv részeként, 8. évfolyamon „Összhangban a környezettel: az egészség megőrzése” című fejezet kiegészítéseként. A szaktanár a védőnő által összeállított óravázlat segítségével kéri számon a tanultakat.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek tematikája

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Technika és felszerelés

Beteg állapotának felmérése, betegvizsgálat

Életmentő beavatkozások

Légzési zavarok

Szív működés és keringés zavarai

Sebek és vérzések

Csontok, ízületek, izmok sérülései

Idegrendszeri működészavarok

Környezeti sérülések

Idegen test

Mérgeзések, marások, csípések

Elektromos áram okozta balesetek, vízbe fulladás

Sürgősségi elsősegélynyújtás - újraélesztés

Kötözések

3.4.3. A digitális világ kezelése a Búzaszemben

A személyes képernyők fontosak a 21. században, tanári és szülői közösségünk is használja őket a munkavégzésben és a kapcsolattartásban. Látjuk azonban kártékony hatásait is: a függőséget, a lelki, testi és kapcsolati egészségben, a kapcsolati nehézségeken keresztül a demográfiai helyzetben, a társadalmi összetartásban okozott károkat. A kialakulatlan idegrendszerű gyerekek esetében a károk fokozottan jelentkeznek és világosan dokumentáltak, a tudomány által feltártak.

Több képernyőidő = kevesebb mozgás.

Több képernyőidő = kialakulatlan idegrendszer.

Több képernyőidő = kártékony változások az agyszerkezetben.

Több képernyőidő = rosszabb mentális egészség.

Több képernyőidő = romló személyes kapcsolatok

Több képernyőidő = érzelmi elsivárosodás

Több képernyőidő = társas magány

Több képernyőidő = rosszabb testi egészség.

Több képernyőidő = rövidebb és kevésbé tartalmas élet.

Több képernyőidő = rosszabb tanulmányi eredmény.

A kialakulatlan idegrendszert nem szabad megterhelni a digitális világ eszközeivel.

További fontos tény, hogy a gyermekek ötletessége, önálló képalkotása, tetterőssége nagyban függ attól, hogy mennyi előre elkészített képet adunk nekik. Gyönyörű a magyar nyelv: a képes/képtelen ellentéppárral írja le a világalakító, alkotó; másfelől a világban hanyódó, tehetetlen ember közötti különbséget. Mivel mi világalakító, önnön sorsukat kézben tartó, alkotásra *képes* fiatalokat akarunk nevelni, akik családjuk, nemzetük és egyházuk kovászai lesznek, szükséges korlátozni nemcsak a személyes képernyők jelenlétét a gyermekek életében, de általában a képernyők használatát is.

Számunkra fontos neveltjeink testi, lelki, szellemi egészsége valamint az, hogy ezekkel szoros összefüggésben magas szintű értelmi és érzelmi intelligenciával bocsássuk őket utukra.

Néhány tévhitre ki kell térnünk.

Elterjedt tévhit, hogy gyermekeink digitális bennszülöttek. Ez az önfelmentő kijelentés nem igaz: gyermekeink pont úgy és olyannak születnek, mint minden gyermek az emberiség történelme során. Mi neveljük őket „digitális bennszülötté”, ha akarjuk. Ha nem akarjuk, nem neveljük őket annak. Ez döntés kérdése.

Az is elterjedt tévhit, hogy a gyerekek médiatudatossága 6-14 éves kor között kialakítható. Tévedés, mert a digitális tudatossághoz kialakult személyiség kell. Ez a nőknél 23 év körül, a férfiaknál ennél némileg később alakul ki.

Tévhit az is, hogy a technika hozzátesz a gyerekek tudásához a 21. században. Ezzel szemben az Egyesült Nemzetek Szövetségének oktatási szervezete, az UNESCO 2023-as jelentésében kimondja, hogy „Nincs tudományos bizonyíték arra, hogy a technológia bármilyen pozitív hatást is gyakorolt volna az oktatás színvonalára.” Az OECD 2015-ös jelentésének már a címe is árulkodó: „Az iskolák pénzt pazarolnak a gyerekek számítógépeire”. Ebben a jelentésben megállapítják, hogy fontos a gyerekek hagyományos készségeinek hagyományos fejlesztése.

A Búzaszemben a gyermekek életében nyolcadik osztály végéig nincs személyes képernyő (televízió, okostelefon, tablet, mp4 vagy videólejátszó), digitális játék és közösségi oldal. Nincs üzenőfelület sem a gyerekek között. Mindez nemcsak az iskolában nincs, de a családban sem.

Ha az önálló hazajárás miatt indokolt valamilyen szerkezet, nyomógombos telefon használható. Ezt az iskola teljes területén (ami az iskolakapun kívül, a járda vonalában kezdődik) kikapcsolt állapotban, a táská mélyén kell tartani. Telefonálni az iskolatitkári irodában lehet vele, engedélykérés után. Közlekedésbiztonsági okokból a gyerekeknek fülhallgatókat, mp3 lejátszót sem adunk. A szabályokat teljes természetességgel a kirándulásokon, szabadidős programokon is betartjuk.

A képernyőidő alsósoknál:

Az iskola által ajánlott képernyőidő: nulla.

De ha szükséges, lehet: hétköznap legfeljebb 10-15 perc, jól megválogatott kis mese, koruknak megfelelő ismeretterjesztő filmecske, hétvégén szülőkkel vagy nagyobb testvérekkel közösen megnézett, nem korhatáros rajzfilm, természetfilm, családi film. Ez se legyen több másfél óránál. Ezt is csak lehet, de nem kötelező. A kevesebb, a semmi nem árt. A teljes képernyőmentesség és a helyébe helyezett családi és közösségi programok, mozgás, szabad levegő, szabad játék csak jót tesznek a gyermek testének-lelkének, idegrendszerének, személyiségének. Alvásigényüknek megfelelően 8-9 órát zavartalan pihenéssel töltsenek!

Elalvás előtt egy órával már ne nézzenek semmiféle képernyőt!

Képernyő semmiképpen ne legyen a szobájukban!

A tartalom:

alsóban és felsőben is hagyjuk ki a gyerekek életéből a felnőtt fantáziavilágot, durvaságot, brutalitást tükröző, trágár vagy a fogyasztói társadalomra nevelő filmeket, még akkor is, ha azokat gyerektörténetté maszkírozták. A gyors vágású filmek is ártanak a gyermekléleknek. (Magyar tudósok kísérlete: 10 perc Spongyabobot és 10 perc Mazsola és Tádét nézett két gyerekcsoport. Rögtön utána mérték a funkcióikat: a gyors, villanó vágásokkal összeállított Spongyabobot néző gyerekek teljesen használhatatlanok voltak.)

Nincs filmként Harry Potter, Gyűrűk ura, Mancs őrző, Csillagok háborúja (Star Wars), Peppa Malac, Scoobydoo, Tom és Jerry, Spongyabob, Adams Family, Wednesday, Family Guy, és ehhez hasonlók, s nincsenek gyors vágású rajzfilmek sem.

Általában:

először a könyv olvasása, aztán a film, ha nagyon kell. De jobb, ha akkor sem... Nem kell nekik előre elkészített képeket adnunk, mert ez a képzeletük ellen hat.

A kicsiknek minden nap olvassatok népmesét: akinek népmesét olvasnak, fejlődik, méghozzá harmonikusan, mert a szavakat a saját fantáziája szerint fordítja le saját lélek- és képnyelvére. Kerüljétek a ma divatos gyerekponyvák körébe tartozó, nyelvtanilag igénytelen, s a világ érzelmi elszáradását is jelző „köznapi”, „tanító” meséket, mert nincs bennük mítosz és jelkép, ami a mese fontos része. A Búzaszem honlapján (<https://www.buzaszem.hu/?q=nevelés>) bő listánk van az ajánlott minőségi könyvekből,

még hozzá korcsoportok szerint bontva. Olvasástanuláshoz javasoljuk ezen túl a Most én olvasok, Már tudok olvasni sorozatot a Pagony kiadótól.

Az iskolában alsóban:

alapvetően szükségtelen a képernyőhasználat az osztályban. De ha kell: a szakmai munkát segítő, rövid ideig tartó (max. 5 perc), mással ki nem váltható képernyőhöz kötött tartalom kerülhet a tanulók elé egy-egy tanórán. Teljes filmet (rajzfilm, természetfilm, játékfilm....) 1-2. osztályban nem néznek, 3-4. évfolyamon csak nagyon indokolt esetben nézhetnek a tanulók, legfeljebb kétszer-háromszor egy tanévben. A pedagógusok erről kötelesek egymással és az iskola vezetésével egyeztetni. Csak szórakozás kedvéért nem nézünk filmet az iskolában. Ha nagyon kell, a magyar népmesék rajzfilmjeit tudjuk ajánlani megnézésre a szülőknek is és a munkatársainknak is, mert Jankovics Marcell filmjei azokkal az ősképekkel dolgoznak, amelyek a gyermekek lelkében is jelen vannak, s így a természetes képi fejlődést ezek nem zavarják meg. De ebből is csak a fentiek szerinti kevés!

A digitális kultúra elsősorban nem géphasználatot jelent, hanem algoritmikus gondolkodást. Ezt sokféleképpen fejlesztjük: táblajátékokkal, logikai játékokkal, csipkeveréssel, zenei- és táncoktatással, olvasással, stb...

Felső tagozatban:

az ideális képernyőidő itt is a nulla perc. De ha kell, napi 20' képernyőidő engedélyezett (benne a tanulási célú eszközhasználat a szülők eszközén, információgyűjtés is), ha nagyon muszáj. A hétvégén nézhető közösen a családdal, nagyobb testvérekkel nem korhatáros rajzfilm, természetfilm, családi film, de a tartalom szűrése felsőben is a már leírtak szerint kötelező! Alapelv: csak azt nézhetnek, amit már olvastak, amit mi már láttunk. Felsőben is hagyjuk ki a gyerekek életéből a felnőtt fantáziavilágot vagy brutalitást tükröző filmeket, még akkor is, ha azokat gyerektörténetté maszkírozták. A teljes képernyőmentesség és a helyébe helyezett családi és közösségi programok felsőben is csak jót tesznek a gyermek személyiségének.

Az iskolában felsőben:

a szakmai munkát segítő, rövid ideig tartó (max. 10 perc), mással ki nem váltható képernyőhöz kötött tartalom kerülhet a tanulók elé egy-egy tanórán. Teljes filmet (rajzfilm, természetfilm, játékfilm....) csak nagyon indokolt esetben nézhetnek az iskolában az 5-8. évfolyamos tanulók, legfeljebb egy alkalommal egy-egy tantárgyból egy tanévben. A pedagógusok erről kötelesek egymással és az iskola vezetésével egyeztetni. Csak szórakozás kedvéért nem nézünk filmet tanítási időben az iskolában. A heti egy digitális kultúra órán természetesen a gyerekek elvégzik a megfelelő munkákat. Emellett 7-8 osztályban robotika szakkör is szolgálja fejlődésüket a digitális kultúra alapjait adó algoritmikus gondolkodásban.

Az iskolában a következőket tesszük nyolcadik osztály második félévében, hogy megismertessük őket ennek a világnak az előnyeivel és veszélyeivel is: külön-külön előadásokat kapnak a függőségekről, az adatbiztonságról, a médiamanipulációról. Emellett a szülőkkel külön foglalkozunk, s velük együtt a gyerekekkel is, s felkészítjük őket az okostelefonokkal kapcsolatos szabályokra, használati helyzetekre.

Amennyiben a szülők nem alkalmazkodnak az iskola elvárásaihoz a szülői kötelező jelenlét, feladatok és a képernyőhasználat, eszközhasználat, közösségi felületeken való megjelenés terén, azt az együttműködés hiányának tekintjük. Ez akadályozza a közös munkát, gátolja pedagógiai céljaink megvalósítását. A szülőket ez esetben figyelmeztetjük.

Amennyiben nem történik változás, a gyermek tanulói jogviszonyát az iskola együttműködés hiányában megszünteti.

3.4.4. Csecsemőkori reflex leépítés

A Búzaszemben felmérjük a hozzánk érkező elsősök idegrendszeri állapotát. Ezt a csecsemőkori reflexek meglétén keresztül mérjük, s egyben tornát ajánlunk a reflexek leépítésére. A torna sikerét további mérésekkel ellenőrizzük. Célunk ezzel, hogy a gyerekek idegrendszere megfelelő legyen az iskolai, felnőtt- és időskori kihívásokhoz.

3.5.A pedagógusok, osztályközösség vezetők intézményi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját a személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

3.5.1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógus felelősséggel és önállóan a tanulók nevelése érdekében végzi nevelő-oktató munkáját.

Nevelő-oktató munkáját egységes elvek alapján, hatékony módszertani eszközök megválasztásával végezze.

A pedagógus alaptevékenysége azokat a tanórai és tanórán kívüli teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint nevelő-oktató munkából és egyes munkaköröknek (tanító, tanár, napközis nevelő) megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.

Alkotó módon részt vállal:

A nevelőtestület újszerű törekvéseiből.

Az ünnepélyek, rendezvények és megemlékezések műsorainak összeállításából, szervezéséből, ezeken aktívan vegyen részt.

Az intézmény hagyományainak ápolásából.

A tanulók folyamatos felzárkóztatásából, tehetséggondozásából, fejlesztéséből, mely az integráció követelményeinek feleljen meg.

A gyermekvédelmi tevékenységből.

A tanulók tanórai és tanórán kívüli foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából.

A projektek, pályázatok előkészítéséből, megvalósításából, értékeléséből.

Tanítási órákon, tanórán kívüli foglalkozásokon minőségi munkát végez, mely a szervezés, tervezés, felkészülés, ellenőrzés, értékelés szerves egymásra épüléséből adódik.

A pedagógus kötelességei

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése-oktatása. Ezzel összefüggésben az alábbi kötelességei vannak:

Az intézmény értékrendjével összhangban, magánéletével, magtartásával, megjelenésével, öltözködésével mutasson példát a keresztény értékrendnek megfelelően.

A tanulók személyiségfejlődését figyelemmel kíséri, a gyermeki jogokat tiszteletben tartja.

A tanulók fejlődésének figyelemmel kísérése és elősegítése. Részt vesz a szülői esteken, fogadóórákon.

A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja.

A szülőket figyelmezteti, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődése elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.

Segíti a hátrányos helyzetű tanulók, az SNI tanulók felzárkóztatását, a tehetségek gondozását.

A szülők és tanulók javaslataira, kérdéseire érdemi választ ad.

A gyermekek, szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.

Nagy gondot fordít a tanulók testi épségére, a technikai eszközöket és a sportszereket, felszereléseket használatuk előtt gondosan ellenőrzi, a hibákat azonnal jelzi.

Fokozottan ügyel a balesetek elkerülésére, felelősséget vállal a rábízott tanulók testi épségéért, balesetveszély észlelésekor megteszi a szükséges intézkedéseket.

Tanév elején részt vesz a munkavédelmi és balesetvédelmi oktatásokon.

Szükség esetén tanítási szünetekben részt vállal az iskolai ügyeleti beosztásból.

A munkahelyről betegség miatti, illetve bármilyen egyéb okból történő igazolt hiányzás esetén, a hiányzás napján 7.30 óráig értesíti az intézmény vezetőjét vagy a telephely vezetőjét, és gondoskodik arról, hogy a helyettesítő nevelő számára rendelkezésre álljanak azok a felszerelések, amelyek biztosítják a tovább haladást.

Helyettesítést vállal, mely beletartozik a heti 40 órás munkaidőbe.

Napi ügyeletet lát el az ügyeleti beosztás alapján.

Felkészül a tanítási órákra.

Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi, tanmenet alapján dolgozik, mely saját készítésű vagy a tankönyvekhez írt központi tanmenet lehet. A tanmeneteit minden tanév szeptember 30-ig bemutatja jóváhagyás céljából a főigazgatónak. Ha az alapidokumentumok nem változnak, a bevált tanmeneteket – folyamatos kiegészítéssel – több éven át használhatja. Elektronikus formában is le kell adni, mely az intézmény dokumentumainak részét képezi.

Munkájához kapcsolódó adminisztrációt napra készen vezet, melyet az érvényben lévő jogszabályok írnak elő. Az elektronikus naplót a megbeszélte módon vezet, a vezetésével kapcsolatos határidőket betartja. Írásbeli munkájára nagy gondot fordít.

A szaktárgyához tartozó szakleltárt tanév elején felveszi, majd tanév végén leltárt készít. Hiány esetén anyagi felelősséggel tartozik.

A tanulók számára a témazáró dolgozatok időpontját időben jelzi, a Pedagógiai Programban meghatározottak alapján.

A tanulók füzeteit, munkafüzeteit, házi feladatait folyamatosan javítja, értékeli, a hibákat, hiányosságokat jelzi a diákok felé.

Ügyeletet lát el a mindenkori ügyeleti beosztás szerint.

Az intézmény által szervezett továbbképzéseken, tréningeken, a munkaközösségek munkájában, értekezleteken, megbeszéléseken aktívan vesz részt.

Munkájának megkezdése előtt negyed órával köteles megjelenni munkahelyén.

A nevelőtestület tagjaira vonatkozó előírások kötelezőek, vétség esetén fegyelmi eljárás kezdeményezhető.

Az általános rend, fegyelem ellenőrzésében segíti az iskolavezetés munkáját. Ügyel az intézmény vagyoni védelmére.

3.5.2. Az osztályközösség-vezetők feladatai és hatásköre

Az osztályközösség-vezetőt a főigazgató bízta meg.

Gondoskodik osztálya tantermének esztétikus dekorálásáról, tisztaságáról.

Alaposan ismernie kell tanítványai személyiségét.

Az iskola pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve.

Együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogatja óráikat (szaktanárok, napközis nevelő).

Kapcsolatot tart az ifjúságvédelmi felelőssel, gyógypedagógussal, családgondozóval, pszichológussal, logopédussal, gyógytornással, iskolaorvossal, védőnővel.

Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét. Különös gondot fordít a veszélyeztetett, a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.

Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a nevelőtestület tagjai elé helyezi.

Családlátogatás alkalmával – új osztálynál kötelező, új tanulónál három hónapon belül – tájékozik tanítványai otthoni körülményeiről.

Kapcsolatot tart a szülőkkel, – szülői est, fogadóóra, tájékoztató füzet – tájékoztatást ad tanítványai magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.

Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat. Az elektronikus osztálynaplót naprakészen vezeti. Félévkor, év végén statisztikát készít a megadott szempontok alapján.

Tanulóit rendszeresen tájékoztatja a soron következő feladatokról, azok megoldására mozgósít. Közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében – osztálykirándulás, nyári táborozás.

Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére, figyelembe véve a diákok javaslatait.

Javaslaival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.

A tanulókat fogászatra, orvosi vizsgálatra kíséri.

Tegyen meg mindent, hogy az osztálya összeforrt, jó közösség legyen.

3.6.A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

3.6.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetséges fiatalok gondozása Istentől ránk szabott feladat. Ezért kiemelt fontosságú a tehetségek felismerése és fejlesztése. Minden pedagógus, de elsősorban a szaktanár és osztályközösség-vezető feladata, hogy felhívja a figyelmet tehetséges tanítványainkra, hogy megfelelően gondoskodhassunk fejlesztésükről.

E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatására, versenyekre való felkészítésére a pedagógusok szervezeten, illetve egyéni konzultáció keretein belül lehetőséget, támogatást nyújtanak.

A tehetséggondozás elszakíthatatlan részét képezi a színvonalas oktatásnak.

A tehetséggondozás céljai intézményünkben

minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása, tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban

Differenciált tanórai munka.

Tehetséggondozó szakkörök.

Felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre.

Felkészítés középiskolai, ill. felsőfokú tanulmányokra.

Személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése.

Kiugró tehetségek szakemberhez való irányítása, aki gondoskodik megfelelő fejlesztésükről.

Minél több tanulót bevonni a Művészetoktatás tanszakaira. egyéni és kiscsoportos tehetséggondozó órák, verseny-előkészítő foglalkozások,

Nagyon fontosnak tartjuk a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat.

3.6.2. Iskolánk feladata

A tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása.

A fejlesztő módszerek megbeszélése, egyeztetése a családdal.

A megfelelő beilleszkedés hatékony segítése.

A szülők segítése a családi, a nevelési konfliktusok megoldásában.

Ennek érdekében fejleszteni szükséges a gyermek önismeretét, önbizalmát, együttműködési, kapcsolatépítési képességét, szereplni tudását, konfliktuskezelői képességét.

A fejlesztés színterei az iskolai, az osztályközösségi, a hitéleti programok.

Az elérendő cél a tanulók felelősségtudatának, önfegyelmének, kezdeményezőkézségének, csoportmunkára való alkalmasságának kialakítása.

Szoros kapcsolat a helyi Óvodákkal, Nevelési Tanácsadóval, a Pest Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottsággal és Gyermekjóléti Szolgálattal.

Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.

Felzárkóztató foglalkozások.

Napközi otthon munkája.

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai. A családlátogatások.

3.6.3. Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Életünk kedvezőtlen alakulásában a leginkább kiszolgáltatott helyzetbe a gyermekek kerültek. A nevelés három színterén – család, iskola, társadalom – a családok nagy többsége nem tudja, vagy nem akarja elsődleges szerepét betölteni. Az iskola kénytelen ezzel a helyzettel megküzdeni, de képtelen a családi és társadalmi nevelés hiányát teljesen pótolni.

Keresztény hitünkéből adódóan különös figyelmet szentelnünk a gyengébbekre, és segítjük a nehezebb körülmények között élőket.

Nevelésünk a keresztény értékrend elfogadását, a keresztény életforma kialakítását, mindennapi megélését segíti elő, amely remélhetőleg tanítványaink számára maradandó lesz. Megvédi őket az alkoholizmustól, kábítószertől, egyéb erkölcsi veszélyektől.

Legnehezebb a segítségadás azokban az esetekben, amelyekben a család a gyermek számára nem biztosít megfelelő erkölcsi hátteret, a szülők életvitele negatív példa a gyerek előtt. Ezekre a hiányosságokra sok esetben későn derül fény, amit csak a tanuló rendhagyó magatartása, megnyilatkozásai jeleznek. Az ilyen nehéz esetekben vállalunk kell a fokozott törődést a tanulóval.

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók száma emelkedik. Ezért is indokolt, hogy a gyermek és ifjúságvédelem átfogja az iskolai élet egészét, biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedéseket tegyen a rászorulóknak érdekében.

Ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős koordinálja. Folyamatos kapcsolatot tart az osztályközösség-vezetői munkaközösség vezetőjével és az osztályközösség-vezetőkkel. Családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében. Kapcsolatot tart a különböző gyermekvédelmi szervezetekkel.

3.6.3.1. Gyermekvédelmi tevékenységünk fontosabb feladatai

A gyerekek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) meglétének figyelemmel kísérése.

Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának elősegítése a családon belül és a családon kívül.

A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül és az iskolafogászati rendeléseken.

A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés, stb.).

Segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.

A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén szabálysértési eljárás kezdeményezése.

A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!

Az intézmény gyermekvédelmi tevékenységének fő feladatai:

Megelőzés, feltárás, megszüntetés.

Meg kell vizsgálni: hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését. hogy mennyire ellenőrzött a tevékenysége, szabad mozgása. hogy használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e fejlődésére káros életmódot. hogy a tanuló szociális helyzete szükségessé teszi-e segélyek, egyéb támogatások igénybevetését. hogy folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése.

hogy szükséges-e rendszeres segítségnyújtás tanulmányai befejezéséhez, pályaválasztásához és eredményes beiskolázásához. hogy tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik az érintett családdal, a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal, a gyermekorvossal és a védőnővel.

Az intézményben folyó tevékenységi formák, melyek a szociális hátrányok enyhítését szolgálják

Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás.

Felzárkóztató órák. Iskolaotthon.

Diákétkeztetés (étkezés kedvezményekhez javaslatok).

Fejlesztő foglalkozások.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.

A nevelők és a tanulók segítő személyes kapcsolatai.

A szülők, a családok nevelési életvezetési gondjainak segítése.

Családlátogatások.

A továbbtanulás irányítása, segítése.

Az iskolai gyermek és ifjúságvédelmi felelős tevékenységi és feladatköre.

Étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek.

Szoros kapcsolat a Polgármesteri hivatallal és a Gyermekjóléti szolgálattal, annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítséghez juthassanak.

3.6.4. Tanulási kudarccal küzdő és sajátos nevelési igényű tanulók

Az Alapító Okiratnak megfelelően azon a sajátos nevelés igényű gyermek nevelésével, integrálásával foglalkozunk,

aki testi, érzékszervi, enyhe fokban értelmi, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd, aki a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd.

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése fontos feladatunk, amely speciális felzárkóztató programokkal, személyes törődéssel, beszélgetésekkel történhet.

Kiváltképpen megkülönböztetett törődésben kell részesítenünk az érzelemszegény gyermekeket, akiket csak önmagunk, szeretetünk folyamatos ajándékozásával zárkozathatunk fel.

A felzárkóztatás egy komplex, nagy körütekintést, lelkiismeretességet és áldozatosságot kívánó pedagógiai tevékenység. Jelenti a lemaradás fokának és okainak feltárását, a tanuló helyes önismeretre és küzdőképességre való nevelését, a tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások és a tanórai differenciált foglalkoztatás megtervezését, szervezését és kivitelezését.

A felzárkóztató programok elsődleges feladata az érdeklődés, a gondolkodás, a beszéd megfelelő fejlesztése.

Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának folyamata

Tevékenység	Módszer	Felelős
1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felismerése	Képességek felmérése iskolába lépéskor	Tanító Gyógypedagógus
	Képességek felmérése az iskoláztatás folyamán	Tanító Gyógypedagógus
	Megfigyelés	Tanító, szaktanár, osztályközösség-vezető, ifj. véd. felelős
	A tanuló iskolai produktumainak célirányos áttekintése	Tanító, szaktanár, gyógypedagógus
	Beszélgetés gyerekekkel, szülővel	Tanító, szaktanár, Osztályközösség-vezető
2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (iskolán belül)	Egyéni fejlesztés fejlesztési terv alapján	Gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, tanító, szaktanár
	Differenciált tanórávezetés	Minden pedagógus
	Korrekpetálás, mentesítések bizonyos tantárgyrészek, értékelése, értékelési módszerek alól (bizottság véleménye alapján)	Főigazgató, érintett pedagógusok, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus
	Tanulás tanítása	Pedagógusok

Tevékenység	Módszer	Felelős
-------------	---------	---------

3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (iskolán kívül)	A tanulási nehézséggel küzdő tanulók speciális szakemberekhez történő irányítása	Tanító, szaktanár, osztályközösség-vezető, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus
4. A fejlesztés hatékonysága, értékelése	Tanulmányi eredmények elemzése	Tanító, szaktanár, osztályközösség-vezető, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, ifj. véd. felelős
	Beszélgetés gyerekekkel, szülőkkel	Tanító, szaktanár, osztályközösség-vezető, segítő szakemberek

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése és oktatása a 2/2005. (III.1.) OM rendeletben megjelent általános és speciális elvek szerint, az adott tanuló szakvéleményében megfogalmazottak alapján történik.

1.6.5.1 A módosított 5/2020 (I.31) Korm. rendelet alapján, mely hatályba lépett 2020. február 8-án *Nemzeti alaptanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában*

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok, és a tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, a sajátos nevelési igényű tanulóknak is érvényesek. Ezek a kompetenciák egyetlen területhez sem köthetők, hanem változó mértékben épülnek és fejlődnek a tanítási – tanulási folyamatok következményeképpen. Intézményünk Pedagógiai Programjának, helyi tantervének összeállításakor az alábbiakat vettük figyelembe:

A Köznevelési Törvény, a NAT és az Irányelv előírásait.

A nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit.

A szülők elvárásait és az általuk nevelt tanulók sajátosságait.

A fejlesztendő kulcskompetenciák előtérbe helyezése; mint a tanulási, matematikai és gondolkodási műveletek, kommunikációs és társas kapcsolatok, a kreativitás, az alkotás és önkifejezés, és a digitális kompetenciák.

Az Irányelv célja

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás, hogy a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Ennek megvalósítása érdekében a következőket vettük figyelembe:

A fejlesztés segítse számukra a megfelelő tartalmak közvetítése során a minél teljesebb önállóság elérését, az alapkompenciák megfelelő fejlődését, és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.

Fejlesztési követelményeink a fejlődés lehetséges üteméhez igazodnak. Kerüljük a tanulók túlterhelését.

A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi

A tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását.

Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai, eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

Intézményünk átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményi dokumentumok tartalmaznak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység a szakmai együttműködésben kialakított és szervezett tanítási – tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók, illetve tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák, alkalmazását teszi szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.

A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.

A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.

A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

Az egyéni tulajdonságok, funkciók, kompetenciák fejlesztése

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

A fogyatékoság típusa, súlyossága.

A fogyatékoság kialakulásának ideje. A sajátos nevelési igényű tanuló

életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket a következő dokumentumaink tartalmazzák:

Pedagógiai Program.

Minőségirányítási Program.

Helyi tanterv tantárgyi programjai. Egyéni fejlesztési terv.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a közoktatási törvény foglalja össze. A közoktatási törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

Ezek lehetnek:

Speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek. Speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelét segítő technikai eszközök.

Integrált nevelés megvalósulása

A sajátos nevelési igényű tanulóink eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegíti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált, inkluzív – oktatásuk. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető.

Ennek érdekében

Törekszünk, nevelőtestületünk minél több tagja vegyen részt továbbképzéseken, szakirányú tanfolyamokon.

Magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel – elfogadás, befogadás, tolerancia, empátia, hitelesség – és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezzenek az integrált oktatásban résztvevő pedagógusaink.

Az együttnevelés megvalósítása érdekében a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése érdekében a módszerek megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához.

A tananyag feldolgozásánál figyelembe vesszük a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait.

Egyéni fejlesztési tervet készítünk, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítunk.

A tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítjük, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján alkalmazzuk módszereinket.

Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.

Együttműködünk a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus utasításait betartjuk.

Törekszünk a speciális eszközök alkalmazására.

Felkészítjük a szülőket, és a fogadó gyermekközösséget a sajátos nevelési igényű tanulók befogadására.

A gyógypedagógus feladatai a következők:

Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését.

Feladata a programok összeállítása.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztést végez.

Javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására

Közreműködik az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, és az ezt követő konzultációban.

Segíti a speciális segédeszközök kiválasztását.

Figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot

tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra.

Együttműködik a pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait. Terápiás fejlesztő tevékenységet végez.

3.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az iskola életével kapcsolatos legfontosabb döntések a nevelőtestület hatáskörébe tartoznak. A jogszabályok szerint bizonyos döntések a fenntartó, mások az intézmény vezetőjének hatáskörébe tartoznak. A tanulók döntési joga a diák-önkormányzati munkában történő részvételre, annak szervezésére, szervezeti rendjének kialakítására korlátozódik a jogszabályok által meghatározott módon. A köznevelési törvényben és végrehajtási rendeletében meghatározottak szerint biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a tanulók – a diákönkormányzat szervezeti keretei között – kifejthessék véleményüket a házirend, a szervezeti és működési szabályzat, valamint a pedagógiai program elkészítésekor. Ennek érdekében az osztályközösség-vezetők és a diákönkormányzat patronáló tanára közreműködésével minden

osztályban az életkornak megfelelő szinten és tartalommal ismertetjük a dokumentumok tartalmát, biztosítjuk az egyes tanulók és az osztályközösségek számára a véleménynyilvánítás lehetőségét. A dokumentumok tanulói véleményezése a diákönkormányzat hatásköre az annak szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint.

Ugyanakkor lehetőséget kívánunk biztosítani arra is, hogy egyes – a tanulóközösség egészére vonatkozó – döntések meghozatala előtt a tanulók szervezett formában részt vehessenek a döntést megelőző véleményezésben. A tájékoztatás és a tanulói vélemények beszerzésének módszerét az előző bekezdésben meghatározottal azonosan határozzuk meg.

A diákönkormányzat bevonásával biztosítjuk az iskola tanulóközössége számára azt a lehetőséget is, hogy a tanulók számára fontos döntéseket megelőzően – a diákönkormányzat vezetőjének vagy patronáló tanárának előzetes kérése alapján – részt vehetnek a nevelőtestületnek azokon az értekezletein, amelyeken az iskola munkájának értékelése történik.

3.8. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

3.8.1. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

3.8.1.1. A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, ill. az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője, a tanítók, a szaktanárok és az osztályközösség-vezetők tájékoztatják.

Az iskola főigazgatója legalább évente egyszer a diákközségi ülésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályközösség-vezetők folyamatosan az osztályközösségi órákon tájékoztatják a diákokat.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, ill. választott képviselőik útján közölhetik az iskola főigazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a tanítók és szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

3.8.2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség együttműködése.

Ennek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Eredménye a családi és az iskolai nevelés egysége, és ennek nyomán a gyermeki személyiség kedvező fejlődése.

3.8.2.1. A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái

Családlátogatás.

Szülői est.

Búzaszem Községi Tanács.

Fogadóóra.

Nyílt tanítási nap.

Írásbeli tájékoztató.

Előadások szervezése.

Közös rendezvények.

Közös kirándulások.

Közös táborok.

Közös lelki nap.

Közös zárándoklatok.

Plébániával, közös programok.

A szülők részéről elvárhatjuk

Aktív részvételt az iskolai rendezvényeken.

Ötletnyújtást az előadások (hitéleti, nevelési, stb.) témáihoz.

Őszinte véleménynyilvánítást.

Együttműködő magatartást.

Nevelési problémák őszinte megbeszélését, a közös megoldásra való törekvést.

Érdeklődő, segítő hozzáállást. Szponzori segítségnyújtást.

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

Közös rendezvények (pl.: karácsonyi ünnepség, farsangi bál, stb.) szervezése a szülők és pedagógusok részvételével. Osztály – család közös hétvége.

3.8.2.1.1. A szülői est

A szülői est az iskola és a szülő, az osztályközösség vezető és a szülő és a szülők egymás közötti fontos kapcsolattartási formája. Évente legalább két alkalommal sor kerül rá. A szülői est formájában és tartalmában is kifejeződik a Búzaszem személyességre és közösségformálásra épülő nevelése.

A székeket körbe rakjuk, asztalok nincsenek előttünk. A szülői estet irányító osztályközösség vezető is ebben a körben foglal helyet. A kör közepén meggyújtott gyertya jelképezi a közöttünk lévő Krisztust.

A szülői est imával, énekkel kezdődik és azzal fejeződik be. A szülői est nem programok közlésére és nem egyes gyermekek megbeszélésére való, hanem az osztályt közösen érintő nevelési helyzetek megbeszélésére szolgál.

3.8.2.1.2. Szülők Iskolája

A búzaszemes nevelés egyes részleteit megvilágító havi rendszerességű előadások, amelyre vagy külső előadót hívunk, vagy a Búzaszem tanárai közül ad elő valaki.

3.8.3. Kapcsolattartás az iskola partnereivel

3.8.3.1. A fenntartóval való kapcsolattartás

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata folyamatos, elsősorban a következő területekre terjed ki:
az intézmény szakmai működtetése,

az intézmény működéséhez szükséges eszközök, feltételek megteremtése, a fenntartó által a köznevelési intézmény tantárgyfelosztásának, továbbképzési programjának jóváhagyására, az intézményben folyó gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységre, beleértve a tanulóbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedéseket, valamint az intézményben folyó szakmai munka értékelésére, a pedagógiai program, a házirend és az SZMSZ jóváhagyására, ellenőrzésére.

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

szóbeli tájékoztatás, írásbeli beszámoló,

dokumentum átadás jóváhagyás céljából,

egyeztető tárgyaláson, értekezleten, gyűlésen való részvétel, a fenntartó által kiadott rendelkezés átvétele annak végrehajtása céljából,

speciális információszolgáltatás az intézmény pénzügyi-gazdálkodási, valamint szakmai tevékenységéhez kapcsolódóan.

3.8.3.2. Oktatási intézményekkel való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatot tart a Gödön működő többi oktatási intézménnyel. A kapcsolattartás formái:

Közös rendezvények

Közös előadások

Közös ünnepi műsorok

Pedagógiai együttműködés a tantestületek és az egyes pedagógusok között

Az intézmény kapcsolatot tart a Kárpát-medence Göd városán kívüli oktatási intézményeivel. A kapcsolattartás alapja a közös értékrend. A kapcsolattartás formái:

Közös értekezletek

Közös tankönyvbeszerzés
Közös tanmenet írás
Közös rendezvények
Közös kirándulások
Pedagógiai együttműködés
Közös táborok, gyermekcserék

3.8.3.3. Kapcsolattartás a történelmi egyházakkal

Egyházi fenntartású intézményként nagyon fontos az együttműködés a papokkal, lelkipásztorokkal, hitoktatókkal, az egyházközségek helyi vezetőivel és az egyházközségekkel.

A kapcsolattartás formái

Tanév eleji, félévi, év végi és munkaértekezletek,

részvétel, az egyházközségek tanácskozásain,
lelkigyakorlatokon, lelki napokon,
előadásokon.

ünnepélyek, megemlékezések, részvétel az elsőáldozás, konfirmáció
szervezésében és ünneplésében.

Szentmisék.

Reggeli imák.

3.8.3.4. Határtalanul

A Határtalanul Program célja a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása, elmélyítése. A program a nemzetpolitikai célt fordítja le konkrét tapasztalatokra.

A program keretében a Búzaszem tanulói osztálykiránduláson vesznek részt a szomszédos országok magyar lakta területein, így személyes tapasztalásokat szereznek a külföldi magyarságról.

Részt veszünk a pályázatokon, de ezen felül is igyekszünk nevelőjeinket a nemzeti összetartozásra nevelni, bővíteni a külföldi magyarsággal kapcsolatos ismereteiket. A Búzaszemben egy programfelelős viszi a Határtalanul ügyeit. Ismeri a határon túli területeket, s igyekszik személyes kapcsolatokat kialakítani az ottani nevelőkkel, iskolákkal.

Célunk, hogy a gyerekek saját, személyes kapcsolatokkal rendelkezzenek határon túl is.

A program, része az is, hogy népzenei gyermekeinket határon túli adatközlőkhöz visszük el, hogy ott a helyszínen tanulják meg, hogy miből lett a muzsikaszó.

3.8.3.5. Az intézményt támogató szervezetekkel való kapcsolattartás

Az intézményt a szervezetek a Búzaszem Alapítványon keresztül támogatják.

3.8.3.6. A pedagógiai szakszolgálattal való kapcsolattartás

A pedagógiai szakszolgálat és az intézmény a következő területen működik együtt

a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, a fejlesztő nevelés,

szakértői bizottsági tevékenység, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás,

a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, a konduktív pedagógiai ellátás,

a gyógytestnevelés, az iskolapszichológiai ellátás, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A kapcsolattartás formáit, lehetséges módjait a szakszolgálat működését meghatározó jogszabályok tartalmazzák.

3.8.3.7. A pedagógia szakmai szolgálatokkal való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatot tarthat a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat nyújtó, az oktatásért felelős miniszter által kijelölt intézménytől.

A pedagógiai szakmai szolgáltatás és az intézmény a következő területeken működhet együtt

a pedagógiai értékelés, a szaktanácsadás, tantárgygondozás, a pedagógiai tájékoztatás, a tanügy-igazgatási szolgáltatás, a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, a tanulmányi, sport- és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása, tanuló-tájékoztató, - tanácsadó szolgálat.

A kapcsolattartás formáit, lehetséges módjait a szakszolgálat működését meghatározó jogszabályok tartalmazzák.

3.8.3.8. Kapcsolat a gyermekjóléti szolgálattal, gyermekvédelmi, családjogi szervezettel

Az intézmény kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal a tanulók súlyos veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében.

Az intézmény segítséget kér, ha a tanulókat veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai

Írásbeli értesítés, ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja, a gyermekjóléti szolgálat közreműködésének kérése a tanuló igazolatlan mulasztása miatt,

esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat vagy az intézmény felkérésére, a gyermekjóléti szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget, előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.

3.8.3.9. Az egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás

Az intézmény a tanulók mindennapos, rendszeres egészségügyi felügyeletét az iskolai-egészségügyi feladatokat az iskolaorvos, iskola fogorvos és az iskolai védőnő bevonásával oldja meg. Velük folyamatos kapcsolata van a főigazgatónak.

3.8.3.10. Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartása

Az intézmény kapcsolatot tart a helyi civil szervezetekkel, művelődési szervezetekkel, sportegyesületekkel.

A civil és művelődési szervezetekkel együttműködve erősítjük az iskola beágyazódását a helyi közösségbe és a helyi közösség részvételét az iskola életében, valamint az iskola megismertetését.

Az együttműködés területei és formái a civil és művelődési szervezetekkel:

a népzene, néptánc, néphagyomány megőrzése, a helyi értékek megismertetése és védelme

pedagógiai együttműködés a gyermekek és a pedagógusok képzésében közös rendezvények megtartása

A helyi sportegyesületek közül az intézmény elsődleges, stratégiai partnere a gödi sportéletet összefogó Gödi SE és annak szakosztályai. Amennyiben a Gödi SE-n belül működik valamilyen sportági munka, az iskola azt a szakosztályt tekinti partnerének.

-Az együttműködés területei és formái a sportegyesületekkel: -A sportolás népszerűsítése az iskolában

-Bemutatók, közös rendezvények, sportesemények szervezése

-Rendhagyó tornaórák megtartása a szakosztályoknál

3.9.A tanulmányok alatti vizsga szabályzata

3.9.1. A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja a 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet 26. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A szabályzat a fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti osztályozóvizsga, javítóvizsga, különbözeti vizsga követelményeit,

részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati) és az értékelés rendjét foglalja magába.

3.9.2. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett **tanulmányok alatti vizsgákra**, azaz: osztályozóvizsgákra, különbözeti vizsgákra, javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít, akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

akik átvételüket kérik az intézménybe, és ennek feltételeként az intézmény főigazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Felülvizsgálatát az intézmény főigazgatója és a nevelőtestület kezdeményezheti. Módosítása az elfogadásával azonos módon történik. A vizsgaszabályzatot 30 napon belül *módosítani kell*, ha a 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet 9. sz. mellékletében közölt szabályozás olyan módon megváltozik, hogy az a vizsgaszabályzatban leírtakat befolyásolja.

3.9.3. Az írásbeli vizsga szabályai

A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételleket.

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.

Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A vizsgázó a rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával készít el. A feladatlap előírhatja számítógép használatát.

Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.

A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet.

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként a) negyvenöt perc,

b) magyar nyelv és irodalom vizsgatantárgy esetén hatvan perc.

A sajátos nevelési igényű tanuló esetében a főigazgató engedélye alapján:

az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg lehet növelni, lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb két írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A vizsgák között pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani, amely minimum 15 perc.

Ha a vizsgáztató tanár az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató tanár a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti a főigazgatónak.

A főigazgató az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést. Megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató tanár nyilatkozatát, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, esemény leírását, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását. A jegyzőkönyvet a vizsgáztató tanár, az iskola főigazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó külön véleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti. A főigazgató az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat - az üres és a piszkosított feladatlapokkal együtt - a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató tanároktól. A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja, és a vizsgairatokhoz mellékeli.

Ha a vizsgázó az írásbeli vizsgáról **fel nem róható okból** elkésik, távol marad, a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik mielőtt a válaszadást befejezné, a főigazgató - ha ehhez a feltételek megteremthetőek - hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon, vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótlóvizsgát tegyen,

a vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig az írásbeli vizsgakérdésekre adott válaszokat értékelni kell.

Fel nem róható ok

Minden olyan a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Ha a vizsgázó az írásbeli vizsgáról **felróható okból** elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik, az adott vizsgatantárgyból javítóvizsgát tehet a főigazgató által meghatározott időben.

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató tanár haladéktalanul kijavítja, a hibákat, tévedéseket a tanuló által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

Ha a vizsgáztató tanár a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti a főigazgatót.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola főigazgatójából és két másik - a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő - tanárból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegelésével a következő döntést hozhatja:

a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt, az adott vizsgatantárgyból - a javítóvizsga kivételével - a vizsgázót javítóvizsgára utasítja.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

3.9.4. A szóbeli vizsga szabályai

Egy vizsganapon egy vizsgázó számára legfeljebb három szóbeli vizsgát lehet tartani.

A vizsgázónak *legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén*, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották. A vizsgateremben *egy időben legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat*.

A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik.

A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló *maximális idő vizsgatantárgyanként tíz percnél több nem lehet*.

A felkészülésre vizsgatárgyanként *legalább húsz perc időt kell biztosítani* a vizsgázó számára. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt.

A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában, a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésére álló idő letelt.

Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

Ha a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

A következő tantárgyból történő tételhúzás előtt a vizsgázó részére legalább harminc perc pihenőidőt kell biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére a főigazgató engedélye alapján: a húsz perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni, engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen, ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie.

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását, a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A szóbeli vizsgán a felróható, vagy fel nem róható okból történő vizsga megszakítás, vagy a meg nem jelenés esetében a főigazgató az írásbeli vizsga szabálytalanságai szerint leírtak alapján jár el.

3.9.5. A gyakorlati vizsga szabályai

Gyakorlati vizsgarészt tartalmaznak iskolánkban a következő vizsgatantárgyak:

testnevelés, néptánc, technika,
informatika, ének-zene,
vizuáliskultúra

A gyakorlati vizsgafeladatokat a vizsgabizottság elnöke javaslatára a főigazgató hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarész a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megléte esetén kezdhető meg, illetőleg folytatható.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztása tekintetében a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.

Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

A vizsgamunkát érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. Az értékelést a gyakorlati oktatást végző szaktanár írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgarész osztályzatát a vizsgamunkára és a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra kapott érdemjegyek alapján kell meghatározni.

A gyakorlati vizsgán a felróható, vagy fel nem róható okból történő vizsga megszakítás, vagy a meg nem jelenés esetében a főigazgató az írásbeli vizsga szabálytalanságai szerint leírtak alapján jár el.

3.9.6. Az egyes vizsgatantárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

A vizsgatantárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának a Pedagógiai Programban található követelményrendszerével.

Az értékelés rendje

Ha a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, akkor az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgáztató tanár kijavítja a dolgozatot. Követelmény, hogy a dolgozat javítása pontozásos rendszerben történjék, az egyes részpontoszámokat és az egyes részekre kapható maximális pontszámot egyaránt meg kell jelölni.

Ha az írásbeli vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, az írásbeli maximális pontszáma – az idegen nyelv vizsgatantárgy kivételével – a teljes vizsgára kapható pontszám 60%-ával egyezik meg. Idegen nyelv esetében az írásbeli pontszáma az összes pontszám 80%-ával azonos.

Ha a gyakorlati vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, a gyakorlati vizsgarész maximális pontszáma a teljes vizsgára kapható pontszám legalább 40%-ával egyezik meg.

Akár egy, akár több vizsgarészt tartalmaz a vizsgatárgy, az egyes vizsgarészekben elért pontszámok összege alapján az osztályzat a következőként határozandó meg:

1–32% – elégtelen 33–49% – elégséges 50–74% – közepes 75–89% – jó 90–100% – jeles

Nem egész százalékos eredmények elérése esetén a kerekítés általános szabályait kell alkalmazni.

Amennyiben a tanuló a tanulmányok alatti vizsgát több évfolyam anyagából kívánja letenni, akkor a vizsgákat minden évfolyam anyagából külön kell teljesítenie.

A vizsgatárgyak részei

Magyar irodalom

Szóbeli vizsgaforma, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Magyar nyelv

Írásbeli vizsgaforma, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Környezetismeret

A környezetismeret vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Természetismeret, Természettudomány

A természetismeret vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Történelem

A történelemvizsga írásbeli és szóbeli részből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Idegen nyelv

Az idegen nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Matematika

A matematika vizsga egy feladatlap írásbeli megoldásából áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Fizika

A fizika vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Biológia

A biológia vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon. Kémia

A kémia vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Földrajz

A földrajz vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Testnevelés

A vizsga típusa gyakorlati vizsga, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Technika

A technika vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Ének-zene

Az ének-zene vizsga három vizsgarészből áll össze: írásbeli, szóbeli és gyakorlati részekből, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

Informatika

A informatikavizsga egy feladatlapon szereplő feladatok gyakorlati megoldásából áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

A következő segédeszközöket lehet használni a gyakorlati vizsgán: számítógép, vonalzó.

Vizuáliskultúra

Vizuáliskultúra vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, amely az adott évfolyam tananyagát kéri számon.

3.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Iskolánk fogad más iskolából érkező tanulókat is. Az átvételről való döntés az intézmény vezetőjének jogköre. Döntése előtt kikéri az osztályközösség-vezető véleményét. A tanuló átvételére akkor van lehetőség, ha az általa tanult tantárgyak többsége megegyezik az iskolánkban tanult tantárgyakkal, illetve az eltérés, valamint a tananyagban való esetleges elmaradás pótolható. Az átvételkor figyelembe kell venni az átveendő tanuló magatartását, szorgalmát. Ennek megelőző félévi vagy tanév végi éremjegye nem lehet gyengébb, mint jó (4). Továbbá figyelembe kell venni a jelentkezővel szemben alkalmazott fegyelmező és fegyelmi intézkedéseket.

Az állami fenntartású iskolákból történő átvételkor különbözeti vizsgát nem írunk elő. Az átvételkor különbözeti vizsga letétele akkor írható elő, ha a tanult tananyagban vagy annak ütemezésében jelentős eltérés állapítható meg. A főigazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a különbözeti vizsgát a felvételtől számított maximum három hónapon belül tegye le az átvett tanuló, ebben az esetben a felkészüléshez egyéni segítségnyújtást kell biztosítani az átvett tanuló számára.

Átvétel kritériuma, hogy a tanuló és családja azonosuljon az iskola értékrendjével. Az állami fenntartású iskolákból történő átvételkor különbözeti vizsgát nem írunk elő. Az átvételkor különbözeti vizsga letétele akkor írható elő, ha a tanult tananyagban vagy annak ütemezésében jelentős eltérés állapítható meg. A főigazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a különbözeti vizsgát a felvételtől számított maximum három hónapon belül tegye le az átvett tanuló, ebben az esetben a felkészüléshez egyéni segítségnyújtást kell biztosítani az átvett tanuló számára. Lehetőség van arra is, hogy – a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő és a tanuló együttes kérésére – évfolyamisméltással eggyel alacsonyabb évfolyamú osztályba kerüljön a diák.

3.10.1. A felvételi eljárás különös szabályai

A felvételi kérelmek elbírálása során előnyben kell részesíteni azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, tartózkodási helye az iskola székhelyén van, illetve akinek különleges helyzete azt indokolja. Különleges helyzetűnek tekintjük a jelentkezőt akkor, ha testvére is iskolánkba jár, vagy szülője az iskola alkalmazottja.

A mérlegelés fontos szempontja a család együttműködési készsége illetve az, hogy a gyermek különleges nevelési-oktatási igényeit az iskola vállalni tudja-e és az osztály összetétele megengedi-e a gyermek felvételét. Ezért a kistestvérek felvétele sem automatikus.

A Búzaszembe igyekvő családok mindegyike „Családi beszélgetés” (CsaBesz) keretében személyes beszélgetésen vesz részt. Ezen az apa és az anya, az iskola részéről pedig a jövődiák tanító és az iskola vezetője jelenik meg. A CsaBesz keretében feltárul a család és az iskola közötti együttműködés lehetséges útja.

4. Az iskola helyi tanterve

4.1. Kerettantervek szerinti óratervek

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanításifolyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák,

A 2023-2024-es tanévtől érvényes óraháló az összes évfolyamra

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom								
magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
Matematika								
matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek								
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
hon- és népismeret						1		
Etika/hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz								
környezetismeret			1	1				
természettudomány					2	2		
Kémia							1	2
Fizika							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							2	1
Idegen nyelv								
angol				2	3	3	3	3
Művészetek								
ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
dráma és színház								1
Technológia								
technika és tervezés (kézműves)	1	1	1	1	1	1	1	
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	3	3	3	3	3	3	3	3
testnevelés (néptánc)	2	2	2	2	2	2	2	2
osztályközösségi					1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	27	28	29
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	1	2	1
magyar nyelv és irodalom	1	1	2	2	1	1	1	
matematika							1	1
osztályközösségi								
Rendelkezésre álló órakeret	23	23	24	25	28	28	30	30
Hittan /Egyházak finanszírozásában/	1	1	1	1	1	1	1	1

Kézműves

A kézművességben a fejlesztés egyedi lehetőségét látjuk, hiszen a természetes anyagokkal foglalatosság a lélek kisimulásához, a kézügyesség fejlesztése a lelki, érzelmi és értelmi intelligencia fejlődéséhez is hozzájárul.

A kézműves foglalkozásokat nemek szerint kettéválasztjuk. Férfi kézművestanárunk a fiúkkal, nő kézművestanárunk a lányokkal foglalkozik. Ez nem zárja ki azt, hogy egyidőben, együtt dolgozzanak az osztályban. Szükségét látjuk annak, hogy a negyedik osztályos vagy idősebb fiúk ne a lányos kézművesfoglalkozáson, hanem külön, férfias foglalatosságon vegyenek részt. Tehát „duplázzuk” a kézművesórákat.

Ezzel párhuzamosan megteremtjük a fiúk és a lányok részére is a külön kézműveskör lehetőségét.

Csipkeverés

Több munkatársunkat kiképeztük a csipkeverés oktatására. A csipkeverést bevezetjük több osztályban is, mert a csipkeverés - amint a szablyavívás és a néptánc is -, tanulási nehézségeket megelőző és tüneteit javító tevékenység.

Honismeret

Szakköri formában választható a 4. és az 5. évfolyamon.

4.2. Az iskola könyvtárpedagógiai programja

Az iskolai könyvtár feladata

Az iskolai könyvtár az iskola szerves része, szellemi bázisával, eszközeivel, támogatja az oktató-nevelő munkát. Az iskola akkor tudja a könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjait, ha ez a feladat áthatja a pedagógiai program egészét. Gyűjtőköre igazodik a tanított tantárgyak követelményrendszeréhez, az intézmény pedagógiai programjához.

A könyvtárhasználat beépítése a tanítás és a tanulás folyamatába

A könyvtárhasználati és a könyvtárhasználatra épülő tanórák helyszíne az iskolai könyvtár. A terem és a berendezés adottságait figyelembe véve ezeken az órákon az osztályok csoportbontásban látogatják a könyvtárat. A tanulóknak megfelelő helyük és eszközeik vannak a kutatómunkára, a projektek kivitelezésére.

A könyvtári feladatok tervezésénél figyelembe kell venni a tanulók életkori sajátosságait, valamint az adott dokumentumok példányszámát is.

Az iskolai könyvtár kiemelkedő feladata, hogy rávezesse a diákokat, hogy a könyvtár segítségével miként bővíthetik a tanórán megszerzett ismereteiket. Ennek érdekében rendszeresen egyeztetünk a befogadó tantárgyat tanító kollégával.

Az órákat az ott folyó munka értékelése teszi teljessé az óra végén. A könyvtárhasználati órán érdemjegyet nem kapnak a tanulók. Az ismeretszerzés során folyamatos a szóbeli értékelés, a dicséret. Fő cél az olvasás, a könyv, a könyvtárhasználat megszerettetése.

A könyvtárhasználati órákat befogadó tantárgyak elsősorban a magyar nyelv- és irodalom, a digitális kultúra, de más tantárgyak is megjelenhetnek (pl. történelem, vizuális kultúra).

A könyvtár a tanítási napokon, meghatározott és közzétett időpontokban biztosítja a nyitva tartást.

Az iskolában a könyvtárnak pedagógiai szerepe van. Az iskolai könyvtáros feladata, hogy az iskola évfolyamai számára elkészüljön a könyvtár pedagógiai programja, ill. hogy a könyvtárhasználati órákon kialakítsa és fejlessze a tanulók könyvtárhasználati kompetenciáit. A szaktanárok és az osztályfőnökök oktató-nevelő munkájuk során alkalmazzák a

könyvtárismereti órán tanultakat.

Nevelési célok, módszerek

Alapvető pedagógiai cél, hogy minden tanulóban alakuljon ki az olvasás, a könyv és a könyvtár iránti pozitív attitűd.

Az iskolai könyvtár gyűjteményével és szolgáltatásaival alapozza meg a tanulók könyvtárhasználati ismereteit, önálló információhasználatát.

- Az olvasóvá nevelés támogatása a korosztály érdeklődésének megfelelő, igényes gyermekirodalom beszerzése, közös olvasása, élményszerű feldolgozása által.
- Rendszeres olvasással a beszédkultúra fejlesztése, tanulási módszereik színesítése, megalapozása.
- A tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeinek folyamatos fejlesztése.
- Felkészítés az egész életen át tartó tanulásra.

Korszerű könyvtárhasználati kompetenciák kialakítása.

- A tanulók ismerjék meg az életkori sajátosságuknak megfelelő információhordozók fajtáit és sajátítsák el azok használatát. Adatgyűjtés technikáinak gyakorlása, ill. ezek rendszerezése.
- A tanulók önművelődési igényének felkeltése a könyvtárhasználatra épülő feladatok által.
- Kialakítani a tanulóban a könyvtári állományra épülő önálló ismeretszerzés, a forrásalapú tanulás iránti igényt.
- Képesek legyenek a tanulók a különböző forrásokból megtalálni a megfelelő információt és azokat kreatív módon fel is tudják használni. Prezentációk készítése a tanítási órák kiegészítéseként.
- Digitális kompetencia fejlesztése. A fenti célok megvalósítása digitális felületeken is.
- Hagyományos és digitális információforrások etikus használata és ezek alkalmazása.

Módszerek:

Csoportmunka, páros munka, egyéni munka, megbeszélés, szemléltetés, szerepjáték.

4.3.Sajátos pedagógiai módszerek, iskolai projektek, témnapok

Tanulmányi kirándulások

Minden évfolyam számára kötelező az éves munkatervben meghatározott időben két tanulmányi kirándulás. A tanulmányi kirándulások az egyes tantárgyak tematikájához kapcsolódnak.

Pályaorientációs nap

Tanulóinkkal – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – meg kell ismertetnünk a munka világát. Ennek egyik módja a pályaorientációs nap, mely szervezhető az iskolában és az iskolán kívül is.

Apád, anyád ide jöjjön!

A szülők a szakmájuknak megfelelő különböző tantárgyak tematikájához illeszkedően tartanak órákat a tanulóknak a szaktanárok felügyelete mellett

Témahetek

A tanév helyi rendjében megjelenő témahetekhez (Pénz7, digitális témahét, fenntarthatósági témahét) nevelőtestületi döntés alapján kapcsolódnak.

Témnapok

Az évkör rendjéhez igazodóan: kalendáriumi napok, gazdakalendárium.

Szín-Patika

Az iskolakertben megtermelt színező növények és gyógynövények feldolgozása.

Sulilabor

Kísérletek a környezetismeret óra keretében.

Kamarazene, táncházak

Tanulóinkból alakult gyimesi-, moldvai-, déle-alföldi- és bakonyi zenét játszó kis zenekaraink tartanak havi rendszerességgel táncházakat a tanulóknak.

Cserkészzet

Az iskola mellett cserkészcsapat működik.

Reggeli beszélgetőkör

Minden reggelt beszélgetőkörrel kezdünk az osztályokban. Örömkök, bánatok megosztására, az együttérzés gyakorlására alkalmas ez a reggeli 15 perc.

Lázár Ervin Program (LEP)

A program szerint minden általános iskolás tanulónak lehetősége van évente egy alkalommal arra, hogy eljusson kulturális intézményekbe, színházi, bábszínházi, tánc- vagy cirkuszi előadásra, őshonos állatok bemutatóhelyeire. A program lehetőséget ad arra, hogy tanórán kívüli foglalkozás keretében a tanulók ezt a lehetőséget is kihasználva játszva, szórakozva is ismereteket szerezhessenek.

Iskolai ünnepélyek, megemlékezések

Iskolánk méltó módon szervezi meg – az éves munkatervben megfogalmazottak szerint és időben – a nemzeti ünnepek és a kötelezően előírt jeles napok megünneplését. Ezekben a pedagógusok és a tanulók részvétele kötelező.

Projektek

Erőszakmentes kommunikáció program

Az iskolai erőszak megelőzésére működő program, amelyben a gyerekeket és atanárokat is képezzük.

Szelektív hulladékgyűjtés

Az iskola épülete és tantermeink szelektív hulladékgyűjtővel felszereltek (műanyag, papír), melyek használatára már az első osztályosokat is megtanítjuk. Évente kétszer papírgyűjtést szervezünk, a szárazelemek gyűjtése folyamatos. Az iskola udvarán kialakítottunk egy komposztálót, és minden alsós osztálynak kiskertet. Ezek gondozását a tanulók végzik.

Ünnepkör

Az év során előforduló jeles napokról tevékenységsorozattal emlékezünk meg, melyet az aktuális munkaközösség az éves munkatervben megfogalmazottak szerint szervez. (Állatok világnapja, Föld napja, víz világnapja, a magyar tudomány napja, a népmese napja, madarak és fák napja, a magyar kultúra napja, zenei világnap, stb.)

Nyári táborok, egyéb kirándulások

Az iskola lehetőség szerint nyári táborokat és egyéb kirándulásokat szervezhet, a pedagógusok az érdeklődő tanulóknak, osztályoknak. Ezek célja az iskolában tanultak gyakorlatban való alkalmazása valamint a közösségépítés.

4.4. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Gödön roma nemzetiséghez tartozók is élnek.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiségek kultúrájának megismerése több síkon történik.

A nemzetiségekről szóló oktatás szinterei:

Tanítási órákon: hon- és népismeret, történelem, ének-zene, magyar nyelv és irodalom és osztályfőnöki órán.

Tanórán kívüli tevékenységeken: részvétel a nemzetiségek által szervezett nemzetiségi napokon, hagyományörző rendezvényeken, szabadidős programokon.

4.5. Taneszközök kiválasztásának elvei

A köznevelési törvény 63.§ (1c) értelmében a nevelő joga a helyi tanterv alapján a tankönyvek és taneszközök kiválasztása.

A tantárgyakhoz szükséges iskolai taneszközöket a helyi tanterv alapján a nevelői közösség határozza meg.

A tankönyvválasztás elvei

A tankönyv

- feleljen meg a Búzaszem kereszténységre és magyar néphagyományra alapozó szemléletének.
- legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű, időtálló, jól olvasható, áttekinthető.
- tartalmában, ábráiban, a feldolgozás módjában igazodjon az iskola szükségleteihez.
- feleljen meg a NAT- nak, a helyi tantervnek és a nevelési szempontoknak.
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek.

A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja.

Taneszközök

A taneszközök feleljenek meg a nevelés-oktatás tartalmának.

Biztosítottak legyenek a kompetenciaalapú oktatáshoz szükséges taneszközök.

Feladataink

- Az iskola nevelési eszköztára és a nevelési környezete megfelel a kereszténység, a magyar néphagyomány, a családiasság, a természetközelség szempontjainak, vagyis a Búzaszem nevelési programjának.

4.6. Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

A második-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a tovább haladáshoz.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha:

Ha a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, legfeljebb három tantárgyból.

Javítóvizsga letételével folytathatja tanulmányait akkor is, ha az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A második - nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie ha:

Az iskola főigazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse vagy egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott.

Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének, a szakértői bizottság szakvéleményének alapján egyéni tanrend szerint tesz eleget. Ez esetben, a tanuló felkészítéséről az iskola gondoskodik. Az egyéni tanrendű tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

4.7.A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

1–2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődés béli különbségek pedagógiai kezelése.

Tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakulása, kialakítása

3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik–negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat.

Motiváció, tanulásszervezés, teljesítmények növekedése

5–6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Kulcskompetenciák megalapozása, együttműködési készség fejlődése, a tanulói tudás megalapozása

7–8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik–nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció képességének alapozásával kialakítjuk az egészséges mozgáshoz való igényt

Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

4.8. Alkalmazott pedagógiai módszerek

Az alkalmazott pedagógiai módszerek a nevelés – oktatás hatékonyságát, az ismeretek átadásának sokszínűségét, a tananyag könnyebb megértését, a tanult ismeretek alkalmazását segítik.

Hagyományos tanítási órák

Minden tantárgynak vannak olyan részei, amelyeknél elengedhetetlen a régi, már bevált frontális osztálymunkát alkalmazzuk. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a tanuló 45 percig csak a tábla felé fordulva passzívan a pedagógust hallgatja, hanem kisebb-nagyobb megszakításokkal más pedagógiai módszer is alkalmazásra kerül.

Differenciált tanítási órák

Ezekon a tanórákon jobban előtérbe tudjuk helyezni a tanulók egyéni képességeit, egyénre szabott feladatokkal: lehetőséget adva a felzárkózásra és a tehetséggondozásra. A differenciálásra kiválóan alkalmasak a különböző csoportmunkák és a kooperatív tanítási órák és foglalkozások is.

Csoportmunka és a kooperatív tanítási órák

A gyerekek által leginkább kedvelt munkaforma a csoportmunka, mivel a heterogén csoportokban a gyengébb képességű tanuló társai segítségével tanulhat játékosan. A jobb képességű gyerekek élvezettel segítenek társaiknak, betöltve a „kistanár” szerepét.

A csoportmunka során megtanulják tanulóink egymást elfogadni, együttműködni, együttdolgozni.

Iskolaotthonos oktatás

Az oktatás megszervezése a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban - melyben a tanulók elsajátítják az új ismereteket, tananyagot, és a következő tanítási napra is felkészülnek - a kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások, a napközis foglalkozások, a mindennapos testedzés foglalkozási időkeretben történik.

Tanulmányi kirándulás

A Búzaszemben az élményre és tapasztalásra alapozunk. Ezért minden tanévben - az osztálykirándulás mellett – legalább két tanulmányi kirándulásra is elvisszük a gyerekeket. A tanulmányi kirándulásokat tanórákon előkészítjük, majd a tapasztalatokat az utána követő tanórákon feldolgozzuk. A tanulmányi kirándulásokat alsóban az osztályközösségvezetők és a szaktanárok, felsőben a szaktanárok szervezik.

A tanulmányi kirándulások elsődleges időpontjai a ledolgozandó szombatok.

A tanulmányi kirándulásokat a környékbeli lehetőségeket kihasználva, a gazdaságosság szempontját is figyelembe véve szervezzük.

4.9.A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A tantárgyfelosztás az iskola pedagógus-erőforrásainak optimális kihasználásával készül úgy, hogy lehetőleg minden osztály és tanulócsoporthoz számára biztosítsa a szakos ellátást. Az iskola méretéből adódóan a pedagógusok szülői-tanulói oldalról történő kiválasztására nincs lehetőség.

Pedagógiai programunk szerint választható iskolánkban, hogy melyik gyermek milyen hangszeren játszik, illetve hatodik osztály végétől a zenetanulás helyett választhat képzőművészete vagy néptáncot, ha ezzel a tanárok is egyetértenek. Második hangszer választására általános iskola ötödik osztályától van lehetőség. Feltétele, hogy a gyermek első hangszerén és szolfézból kiválóan teljesítsen, szorgalma, igyekezete, előrehaladása példamutató legyen. Kivétel, ha tanárai a tanítvány kivételes tehetsége miatt javasolnak valakit valamilyen hangszerre.

A hittan esetében választható a felekezeti (katolikus, református, evangélikus) szerinti hittan. Ezen kívül választható tantárgyak az általános iskolában nincsenek.

4.10. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján

ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

Az osztályzattal értékelt tantárgyakból a negyedik évfolyamon, félévkor és tanév végén, illetve év elején az ismétlés után a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek. A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (a 4-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

A nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik.

Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában:

Az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva ellenőrizzük.

A testnevelés és néptánc követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

Az első évfolyamon minden tantárgy esetében félévkor és tanév végén csak szöveges értékelést alkalmazunk a kifejlesztett mondatbankból.

A második évfolyamon félévkor csak szöveges értékelést, a második év végétől - nyolcadik évfolyam befejezéséig félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

A második és harmadik osztályban a készségtárgyakból szöveges értékelést adunk: ének, rajz, kézműves, testnevelés, néptánc, hittan.

A második - nyolcadik évfolyamon a félévi osztályzatot az adott félév, az év végi osztályzatot a két félév során szerzett érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.

Minden évfolyamon, minden tanév végén az osztályközösség-vezetőtől, minden tanuló személyes levelet kap az éves tanulmányi és közösségi munkájáról, fejlődéséről.

Második osztályban a készségtárgyak szöveges minősítése :

- JÓL MEGFELELT
- MEGFELELT
- NEM FELELT MEG

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.

A tanuló által szerzett érdemjegyeiről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az e-naplón keresztül.

A szóbeli felelet jegyét egy héten belül, az írásbeli dolgozat jegyét a dolgozat kijavításától számított egy héten belül kell bejegyezni a naplóba. A jegyek határidőn belüli beírásáért a tanár fegyelmi felelősséggel tartozik.

A foglalkozásokat az e-naplóban a tanár 7 napon belül rögzíti.

Az e-napló bejegyzéseit az osztályközösség-vezető havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását kéri a szaktanároktól.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók témazáró dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
91-100 %	jeles (5)

A felszerelési hiány nem számít bele a szaktárgyi jegybe, hanem a szorgalom jegy fontos része. Az otthoni munka a szaktárgyi jegy része.

A naplóba beírt jegyeket nem súlyozzuk. Minden naplóba írt jegy szorzó nélkül, a számértékén számolandó.

A tanulmányi jeggyel a tanuló tudását értékeljük. A jegyek kollektív büntetés kifejezésére nem használhatók.

4.10.1. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai

Formái

Diagnosztikus mérések.

Témazáró dolgozatok.

Felmérő dolgozatok.

Önálló fogalmazás írása.

Feladatlap kitöltése.

Rövid írásbeli felelet.

Tollbamondás. Szódolgozat.

Rendje

A felmérő és témazáró dolgozat egy-egy nagyobb tananyagegység lezárását szolgálja. Összefoglalás, rendszerezés előzi meg; a megírás idejét be kell jelenteni a tanulónak. A tanév eleji diagnosztikus mérés eredménye %-osan kerüljön az osztálynaplóba és a tájékoztató füzetbe.

A témazáró dolgozatok érdemjegyei piros színnel kerülnek az osztálynaplóba.

Korlátai

A tantárgyi érdemjegyek nem szülehetnek csak írásbeli számonkérésből.

Az írásbeli beszámoltatások és a szóbeli feleletek arányára ügyelni kell.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeknél a szóbeliség domináljon.

A tanítási napon egy tanulócsoportban nem lehet kettőnél több felmérést, témazáró dolgozatot íratni.

Hosszabb tanítási szünetet követő tanítási napon felmérést, témazáró dolgozatot nem íratunk. A tanuló hosszabb (3 napon túli) hiányzása esetén szóbeli vagy írásbeli számonkérés méltányos időn belül történhet. Amennyiben a tanuló a témazárókról vagy feleletekről rendszeresen hiányzik, a beszámoltatás időpontja és módja a tanár egyéni elbírálása alapján történik.

Az írásbeli beszámolókat (dolgozatok, felmérések, stb.) legkésőbb két hét elteltével értékelve vissza kell adni a tanulónak.

Az osztály teljesítményét szóban értékeljük.

4.10.2. Az írásbeli beszámoltatások szerepe, súlya a tanuló tudásának értékelésében

A diagnosztikus és mérések alapján képet kapunk a tanulók tudásáról, az adott időszakban a képességeikről. Ez alapján lehet meghatározni a további feladatokat.

A felméréseket a helyi tanterv követelményei alapján kell összeállítani. A felmérő és témazáró dolgozat alapján lehet összehasonlítást végezni, további feladatokat meghatározni. Az írásbeli felelet, tollbamondás, stb. témakörön belül alkalmazható, kisebb egységek begyakorlása után.

Súly

A tantárgy jellegéből fakadóan a munkaközösségek illetve a pedagógus dönt arról, hogy az írásbeli vagy a szóbeli számonkérés eredménye kapjon-e elsőbbséget.

A félévi és év végi tantárgyi osztályzat eldöntésénél a témazáró dolgozatoknak és a felméréseknek meghatározó szerepe van. Kétes jegy esetén döntenek. Az írásbeli felelet, a szódolgozat, a tollbamondás, stb. feleletértékű.

Az értékelés (érdemjegyszerzés) gyakorisága

A rendszeres visszajelzés szükségessége miatt a heti egy vagy kétórás tantárgyakból félévenként minimum 3-4, a heti három vagy ennél nagyobb óraszámú tantárgyakból havonta legalább 1-2 érdemjegy alapján értékelhető a tanuló.

4.10.3. A tantárgyi érdemjegyek követelményei szóbeli feleletek esetén

Jeles (5): ha a tanuló a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. Pontosan, szabatosan fogalmaz. Lényegre mutatóan definiál, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt. Tud szabadon, önállóan beszélni. Bátran mer visszakérdezni.

Jó (4): ha a tanuló a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói bemagoltak.

Közepes (3): ha a tanuló a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával eleget tesz, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni. Segítséggel képes megoldani szóbeli feladatát. Rövid mondatokat mond. (Párbeszéd alakul ki a tanár és a tanuló között.)

Elégséges (2): ha a tanuló a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a tovább haladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Gyakorlatban képtelen önálló feladatvégzésre.

Elégtelen (1): ha a tanuló a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

4.10.4. A tantárgyi értékelés követelményei, nevelőtestületi feladatai

A tanuló tudja, értse, milyen teljesítményt, milyen irányú fejlődést várunk el tőle.

Értékeljük a sikeres és sikertelen tanulói munkát egyaránt.

Új tantárgynál az első hónapban különös gondot kell fordítani a tantárgy iránti érdeklődés felkeltésére.

Figyelembe kell venni a tanuló adott tárgyban mutatott többletmunkáját.

Helytelen viselkedésre, a tanórán való fegyelmezetlen magaviselet miatt szaktárgyi elégtelen osztályzat nem adható.

Írásbeli felelet (feladatlap, ellenőrző dolgozat, témazáró) csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, amennyiben azt értékelve a gyermekek visszakapják, javítják, elvégzik a megfelelő korrekciókat. Az írásbeli munkáit két héten belül ki kell javítani, kivételt képez a pedagógus objektív akadályoztatása.

A központilag kiadott feladatlapokat a gyerekektől tanév elején be kell szedni, illetve nem kerül kiosztásra a tankönyvekkel együtt.

A különféle feladatlapokat, felméréseket, amelyek az osztályozás tárgyát képezték, egy évig meg kell őrizni.

A témazáró dolgozatok érdemjegyét meg címkézve kell az e-naplóba bejegyezni.

A tanári szabadság korlátain belül, a szóbeli és írásbeli feleletek érdemjegyeit más-más színnel is beírhatjuk az e- naplóba.

Ajánlatos a felelés témáját az osztályzat előtt jelölni.

A témazáró dolgozatra való felkészülés komoly erőfeszítést kíván a tanulótól még akkor is, ha a tanár az összefoglaló órán súlypontos, és eligazítást ad az otthoni munkához. Ezért vigyázzunk arra, ne kerüljön kettőnél több témazáróra sor egy tanítási napon.

A tantárgyi érdemjegyek a tantárgyi követelmények megfelelő tudásszinten való elsajátítását értékelik. Helytelen féljegyeket, vagy alá- fölé húzott jegyeket adni.

A hátrányos helyzetű tanulókat, elsősorban a felkészülésben, az elmaradás okainak megszüntetésében vagy csökkentésében kell segíteni.

Írásbeli ellenőrzéskor a helyesírási hibákat minden pedagógusnak kötelessége kijavítani.

Külalakjegyek a naplóban és a tájékoztató füzetben csak a külalak rovatba kerüljenek. Bármilyen tantárgy is az, nem lehet tantárgyi jegyek számítani. (Értékelni ugyanakkor fontos a külalakot legalább a magyar nyelv- és irodalom tantárgy kapcsán).

Az év végi osztályzat az évi összteljesítményt értékeli és nem csupán az érdemjegyek középarányosaként jelentkezik. Tükrözi az esetleges fejlődést is, ezt segíti az osztályzatban a tantárgy feladatrendszerének minél több elemét értékeljük, a tanulók sokféle teljesítményét figyelembe vesszük.

A pontozással elvégezhető értékelésnél az érdemjegyek kialakítása alkalmával az értékelési normákat ismertetjük a tanulók és szülők előtt.

Szükséges az alsó és felső tagozat munkaközösségei között is az egyeztetés a zökkenőmentes átmenet érdekében.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályközösség-vezető által megállapított érdemjegyek alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról.

4.10.5. A tanulók tanulmányi munkájának diagnosztikus, szummatív, fejlesztő értékelési formái

Diagnosztikus értékelés

Mindazon folyamatok, eljárások és intézkedések összessége, melyek a pedagógiai folyamat adott szakaszának eredményeit, problémáit tárják fel.

A diagnosztikus értékelés elsősorban visszajelzéssel szolgál a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.

A diagnosztikus értékelésnél, amikor a gyerekek előzetes ismereteit mérjük fel, semmiképpen nem szabad minősítő értékelést alkalmazni, hiszen annak nem ez a szerepe.

Szummatív értékelés

Megerősítés, visszacsatolás egy – egy tanulási szakasz végén. Összegző tájékoztatást ad az elsajátított ismeretek eredményéről a pedagógusnak, tanulónak egyaránt.

Szummatív értékelést alkalmazunk

egy-egy nagyobb téma lezárásakor, témazáró dolgozat megíratásával.
egy tantárgy tanulásának befejeződésekor, a tanévnek végén.

A szummatív értékelés eszközei

összefoglaló feladatlapok, tantárgytesztek.

4.10.6. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelése

A tanuló magatartásának értékelése

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a második-nyolcadik évfolyamon a *példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)* érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk. A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén, az osztályközösség-vezető szövegesen minősíti, és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzik.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályközösség-vezető minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. Az értékelésben figyelembe veszi a szaktanárok javaslatát, akik minden hónapban kötelezően értékelik az erre rendelkezésre álló felületen a tanulók magatartását. A táblázatban az egyes tárgyak az óraszámuknak megfelelő súllyal szerepelnek. A szaktanárok megjegyzésben beírják a jegy okát is, ha ez fontos (pl. felszerelésihiány), hogy a tanulót az osztályközösség vezető figyelmeztethesse.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályközösség-vezető az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vítas esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatokról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás havi értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

a házirendet betartja, a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik, kötelességtudó, feladatait teljesíti, önként vállal feladatokat és azokat teljesíti, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik, tisztelettudó, az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz, óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet, nincs írásbeli figyelmeztetése.

Jó (4) az a tanuló, aki: a házirendet betartja, tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik, feladatait a tőle elvárható módon teljesíti, feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a reábízottakat teljesíti, az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt, nincs írásbeli figyelmeztetője.

Változó (3) az a tanuló, aki: az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be, a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, feladatait nem minden esetben teljesíti, előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva, a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, igazolatlanul mulasztott, bármilyen figyelmeztetője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki: a házirend előírásait sorozatosan megsérti, feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti, magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik, viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza, több alkalommal igazolatlanul mulaszt, több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve több osztályközösség-vezetői figyelmeztetése van vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

Az osztályközösségvezető a tanuló magatartását az alábbiak szerint szövegesen is értékeli

Szöveges értékelés a magatartás jegyek kiegészítéséhez:

Magatartása fegyelmezett – udvarias – segítőkész – türelmes – alkalmazkodó – gyakran, v. olykor zavarja társait – segítőkészségének még fejlődni kell - türelmetlen – másokhoz nehezen alkalmazkodik - durva.

Az iskola házirendjét mindig betartja – többnyire betartja – gyakran megszegi.

Tanórán fegyelmezetten, figyelmesen – időnként v. többnyire fegyelmezetlenül, figyelmetlenül, zavaróan - vesz részt.

A felnőttekkel mindig illemtudóan, udvariasan – többnyire illemtudóan, udvariasan – tiszteletlenül, udvariatlanul viselkedik.

Társaival szemben elfogadó, odafigyelő – udvarias – együttműködő – ritkán, v. gyakran kerül konfliktusba – durva.

A közösségben irányító – irányított szerepet vállal, társaival együttműködő – többnyire együttműködő – nehezen működik együtt.

A szabadidős tevékenységekben a társas viselkedés és az iskola rendjét példamutatóan – változóan – sok konfliktussal – tartja meg. A közösségért érzett felelősségtudata erős –változó – kialakulóban van.

A mondatbank csak támpont. A szöveges értékelés mindig személyes és a tanuló személyiségéről szól. A szöveges értékelés pótlapon kerül be a tanuló félévi értesítőjébe és az évvégi bizonyítványába.

A tanuló szorgalmának értékelése

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az második-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk. A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén, az osztályközösségvezető szövegesen minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzik.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályközösség-vezető minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. Az értékelésben figyelembe veszi a szaktanárok javaslatát, akik minden hónapban kötelezően értékelik az erre rendelkezésre álló felületen a tanulók magatartását. A táblázatban az egyes tárgyak az óraszámuknak megfelelő súllyal szerepelnek. A szaktanárok megjegyzésben beírják a jegy okát is, ha ez fontos (pl. felszerelési hiány), hogy a tanulót az osztályközösség vezető figyelmeztethesse.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályközösség-vezető az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatokról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a havi szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi, a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi, munkavégzése pontos, megbízható, a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz, taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív, többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti, taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek: tanulmányi eredménye elmarad képességeitől, tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti, felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik, érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja, önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki: képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése

érdekében, az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg, tanulmányi

munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el, felszerelése

hiányos, taneszközei rendetlenek, a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget

nem fogadja el, annak ellenszegül, félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

Az osztályközösségvezető a tanuló szorgalmát az alábbiak szerint szövegesen is értékeli.

Szöveges értékelés a szorgalom jegyek kiegészítéséhez:

A tanítási órákon aktívan – szívesen – érdeklődése felkelhető – érdektelenül - vesz részt.

A tanuláshoz való viszonya példamutató – jó - átlagos – változó – gyenge.

Iskolai feladatait mindig – többnyire elvégzi, gyakran - mindig elfelejtí. Gyakran készít plusz feladatokat.

Feladataiban pontosan – átlagosan – kevés – sok hibával dolgozik.

Felszerelése mindig – többnyire hiánytalan, gyakran hiányos.

Munkatempója gyors – életkorának megfelelő – lassú – kapkodó.

A közösségért szívesen –biztatásra – nem szívesen - vállal plusz feladatot

A mondatbank csak támpont. A szöveges értékelés mindig személyes és a tanuló személyiségéről szól. A szöveges értékelés pótlapon kerül be a tanuló félévi értesítőjébe és az évvégi bizonyítványába.

A magatartás és szorgalom értékelés kialakításához a következő útmutatót adjuk:

M A G A T A R T Á S

	5 – példás	4 - jó	3 - változó	2 - rossz
fegyelm tanítási órán	példamutató, pozitív hatással bír	rendesen viselkedik	zavaróan viselkedik	rendetlen
fegyelm tanórán kívül	példamutató	jó	többször fegyelmezetlen	fegyelmezetlen
házi rend betartása	betartja és ösztönöz	betartja	nem minden esetben tartja be	sorozatosan megsérti
igazolatlan mulasztások késés az óráról napközben	nincs	nincs	van	több

viszonya társaihoz (igazságosság, szeretet, irgalom)	segítőképz és együttműködő	megértő	gyakran kerül konfliktusba	durva
viszonya nevelőihez – felnőttekhez	tisztelettudó és udvarias	többnyire udvarias	udvariatlan	rendszeresen udvariatlan, szemtelen
viszonya a környezethez	védi az iskola felszerelését és környezetét és erre ösztönzi társait is	védi az iskola felszerelését és környezetét	közömbös a környezetéhez	rongálja környezetét
aktivitás	önként vállal feladatokat és azokat jól teljesíti	feladatokat önként nem vagy ritkán vállal, a rábízottakat teljesíti	gyenge, feladatait nem minden esetben teljesíti	feladatait rendszeresen nem teljesíti
közösségi élet	személyiségének megfelelően aktívan részt vesz, a feladatok elvégzésében élen jár	személyiségének megfelelően, de csak felkérésre, biztatásra vesz részt	közömbös	szemben áll a közösséggel
írásbeli megrovások	nincs írásbeli figyelmeztetése	nincs írásbeli figyelmeztetése	van írásbeli figyelmeztetése	több írásbeli figyelmeztetése és ennél magasabb fokú büntetése van

S Z O R G A L O M

	5 – példás	4 - jó	3 - változó	2 - rossz
tantárgyi munka	aktív, többlet feladatot vállal	többnyire aktív	ingadozó, nem kitartó, figyelmetlen	megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait nem végzi el
tanulmányi teljesítménye	képességeinek megfelelő, egyenletes	képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes	képességeitől elmarad	gyenge, képességeihez mérten keveset tesz

tanuláshoz való viszonya	pontos, megbízható, igényes	megbízható	éremjegyeit, osztályzatait több tantárgyból is lerontja	nevelői vagy tanulói segítséget nem fogad el, annak ellenszegül, félévi vagy évi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen
kötelességtudat	taneszközei rendesek, tanítási órákra elhozza, házi feladatait mindig elkészíti	taneszközei rendezettek, tanítási órákra elhozza, házi feladatait általában elkészíti	felszerelése, házi feladata többször hiányzik	felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek és házi feladatait sokszor nem készíti el
tanórán kívüli foglalkozás, közösségi alkalom, verseny	önként vesz részt	önként nem vagy csak ritkán vesz részt	ritkán vesz részt	nem vesz részt
hetesi feladatok ellátása	feladatait hiánytalanul elvégzi, önálló döntéseket hoz a terem rendjének fenntartására	feladatait hiánytalanul elvégzi	feladatait hiányosan végzi el	feladatait hanyagul végzi

A meghatározások a tanárnak iránymutatásul szolgálnak az értékelés kialakításakor.

4.10.6.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.

Jutalmazás

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten példamutató magatartást tanúsít, vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírvének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola **jutalomban** részesítheti.

Az iskolai jutalmazás formái

Tanév közben

- ☐ Szaktanári dicséret.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók szaktanári dicséretben részesülnek.

Adható kiváló teljesítményért (például versenyen való részvételért) vagy folyamatosan végzett kiemelkedő tanulmányi munkáért

- ☐ Osztályközösség-vezetői dicséret.

Adható kiemelkedő közösségi munkáért osztály- vagy iskolaszinten(például szereplés)

- ☐ Igazgatói dicséret.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon kiemelkedően szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

- ☐ Nevelőtestületi dicséret.

Izd. tanév végi résznel, bizonyítványba kerül

Tanév végén

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén szaktárgyi teljesítményért, példamutató magatartásért, kiemelkedő szorgalomért, közösségi munkáért, és ezek bármely kombinációjában dicséretben részesíthetők.

Tantárgyi, szaktanári dicséret adható nemcsak a "kiváló" hanem a "jó" vagy "közepes" szaktárgyi jegyet elért tanulóknak is, amennyiben az elért eredmény a tanulótól különleges erőfeszítést igényelt.

Az egyes tanévek végén valamilyen jó tulajdonságáért vagy az év során végzett jó cselekedetért minden tanuló oklevelet kap, melyet a tanévzáró ünnepély után az osztály közössége előtt vehet át. A negyedik és nyolcadik osztályos tanulók ugyanilyen elvek alapján könyvjutalmat kapnak.

Arany Búzaszem díj

Tantestület döntése alapján, tanulmányi és/vagy közösségi munkáért, ballagó nyolcadikosok közül, 1 tanuló (kivételes esetben 2), kapja. A tanévzáró ünnepélyen veheti át. Az Arany Búzaszem Díjat a bizonyítványba be kell jegyezni.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Büntetés

Azt a tanulót, aki tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy a házirend előírásait megszegi, vagy igazolatlanul mulaszt, vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének **büntetésben** lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái

szaktanári figyelmeztetés.

Adható fegyelmezetlenség, tanóra zavarása vagy sorozatos felszerelés hiánya esetén. *osztályközösség-vezetői figyelmeztetés*

Adható a házirend megszegéséért.

igazgatói figyelmeztetés

Adható súlyos kötelességmulasztás vagy kötelességszegés esetén.

Három szaktanári figyelmeztetés egy okv. figyelmeztetést von maga után.

Három okv. figyelmeztetés egy igazgatói figyelmeztetést von maga után.

Két igazgatói figyelmeztetés eltanácsolást von maga után.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel - el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkezen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi eljárás megindítása és lefolytatása kötelező, ha a kiskorú tanuló szülője kéri.

A fegyelmi büntetés lehet

megrovás, szigorú
megrovás,

meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonás, áthelyezés másik iskolába, eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától, kizárás az iskolából.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel - ellehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

4.11. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk **az idegen nyelvet és ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályban az egyik matematika órát.** Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, hogy több idő jusson a tanulók tudásának megalapozására. Fontosnak tartjuk, hogy az idegennyelv sajátosságait figyelembe véve, minél több idő jusson a szóbeli kommunikációra. Ugyancsak csoportbontásban tartjuk 4. osztályban és utána a **kézműves foglalkozásokat.** Fiú és lány csoportot alkotunk, hogy így találjuk meg a megfelelő kézműves foglalkozást az egyes csoportoknak. A fiúk csoportját férfi kézművestanár vezeti, a lányok csoportját női kézművestanár vezeti.

A **néptáncot** is csoportbontásban tartjuk (lásd 42. oldal).

4.12. Idegen nyelvi csoportbontás - szintfelmérő

A csoportbontás alapja az idegen nyelv tanításánál a szintfelmérő dolgozat. A tanulók tudásszintje alapján alakítjuk ki az osztálykerettől eltérő nyelvi csoportokat.

4.13. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A közoktatási törvény 48. § (1) bekezdés b.) pontja által megszabott kötelezettség végrehajtására az „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez (Tompai Ferenc, Oktatási Minisztérium, 2000.)” című dokumentumot tekintjük alapnak.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható tesztek használunk, melyek mutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét.

El kívánjuk érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben

helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás, a mozgás és a test gondozása iránti elkötelezettség is.

Az egységes mérésre és értékelésre alkalmas próbák iskolánkban a következők:

Az aerob állóképesség mérése:

Cooper-teszt

Az egyéni aerob teljesítőképességét akkor lehet a legpontosabban mérni, ha az alkalmazott próbák végrehajtása kiegészül pulzusméréssel.

A pulzus mérése mindaddig - a készség szintjéig való – gyakorlási folyamatként fogható fel, amíg a tanulók nem tudják önállóan, megbízhatóan, pontosan elvégezni.

Az erő – állóképesség mérése: Helyből

távolugrás.

(Az alsó végtag dinamikus erejének mérésére)

Hason fekvésből törzsemelés

(A hátizomerő, állóképesség mérésére) Hanyatt fekvésből

felülés (térdérintéssel)

(A csípőhajlító és a hasizmok erejének, állóképességének mérésére)

Fekvőtámaszban karhajlítás

(A vállöv és a kar erejének, állóképességének mérésére)

Általános mérési szempontok

A feldolgozásra alkalmas próbákkal egyszerűen, objektíven mérhető, értékelhető a tanulók fizikai állapota.

A teljesítmény mérésére, értékelésére alkalmas próbákat a testnevelőtanár vezeti, a próbákat a tanulók önállóan végzik.

A mérés megkezdése előtt a tanulónak tisztában kell lenni a mérés céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.

Valamennyi próbát tornateremben, valamint sportudvaron, tornaruhában, sportöltözetben célszerű végezni.

A mérést mindig megelőzi az általános és speciális bemelegítés.

Az általános testi erő, erő-állóképesség mérésére alkalmazott próbák elvégzésekor (minden próbán minimum 3 kísérleti lehetőség megadásával) a legjobb teljesítményt kell nyilvántartásba venni, és a megfelelő pontértéket meghatározni.

Az általános fizikai teherbíró-képesség közös mérése és értékelése során el kell érni, hogy a tanulók elméletben és gyakorlatban is megszerezzék azokat az alapvető élettani, egészségügyi

és edzésméleti ismereteket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a fizikai állapotuk szinten tartásához, szükség esetén fejlesztéséhez, valamint szintjének ellenőrzéséhez.

A tanulók általános fizikai teherbíró képességének fokozatos fejlesztése, mérése az iskolai testnevelés része, kiemelkedő feladata.

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése

Igen gyenge

A gyermek gyenge fizikai állapota miatt a mindennapi tevékenységének maradéktalan elvégzése legtöbb esetben olyan fizikai-szellemi megterhelést jelent, hogy rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát.

Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerének a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is igen gyakran komoly megterhelést jelent.

Gyenge

Az egész napos tevékenységtől gyakran elfárad, a nap végén levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát, egyik napról a másikra nem tudja kipihenni fáradalmát.

Elfogadható

A rendszeres, mindennapi tevékenységtől már ritkán fárad el, de a tartós, váratlan többletmunka már erősen igénybe veszi.

Közepes

Elérte azt a szintet, amely elegendő ahhoz, hogy egészsége stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen. E szint megtartásához is heti 2-3 órás időtartamú, rendszeresen végzett testedzés szükséges. Az egészség megőrzése érdekében a továbbiakban (a későbbi élete folyamán) is törekedni kell legalább e szint megtartására.

Jó

Ezt a szintet általában azoknak sikerül elérni, akik valamilyen sportágban alacsonyabb szintű szakosztályban, ill. amatőr szinten rendszeresen eddzenek, versenyeznek.

Kiváló

E szintet elérők fizikailag jól terhelhetők, az általuk választott sportágban (élsportolóként) is kiváló eredményeket érnek el.

Fontos, hogy a tesztek nem képezik a tanterv részét, ezért nem gyakoroltatjuk, ill. nem is osztályozzuk ezeket. **az országosan egységes adatszolgáltatáshoz** évente két alkalommal –

tanév elején és tanév végén – **tanulók általános fizikai teherbíró-képességének minősítéséhez**, e faktorok közül, **az aerob kapacitás és az általános testi erő mérésére összeállított motorikus próbákban elért teljesítményt kell** megbízhatóan, objektív módon mérni és értékelni.

4.14. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg az alábbiak szerint:

heti 3 óra testnevelés óra,
heti 2 óra néptánc, heti 2 óra
tömegsport óra.

Az iskola tanulói számára a mindennapi testedzést az alábbi foglalkozások biztosítják:

Az első- nyolcadik évfolyamon

- a heti kettő vagy három kötelező testnevelés óra,
- néptánc,
- a többi tanítási napon a tömegsport órák és szakkörök foglalkozásai,
- negyedórás tanórai szünetekben szervezett mozgás.

4.15. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészséges életmódra nevelés keretében kívánjuk fejleszteni – elsősorban osztályközösség-vezetői órákon, másrészt a szociálisan hátrányos helyzetű diákokkal való egyéni foglalkozás alkalmával – az alábbi képességeket és készségeket:

ézelmek alkotó kezelése,

stresszkezelés, önismeret, önbecsülés
megerősítése, célok megfogalmazása és
kivitelezése, konfliktuskezelés,
problémamegoldás, döntéshozás,
kortárs csoport nyomásának kezelése,

segítségkérés és segítségnyújtás módjának megismerése, elutasítási
készségek fejlesztése.

Egészségfejlesztési tevékenységünk célja az egészséggel kapcsolatos egyéni és közösségi érzékenység fokozása, az egészséges életstílusok elterjesztése és olyan környezeti körülmények kialakítása, melyek elősegítik az egészség feltételeinek létrejöttét.

Az egészségkultúra összetevői, amelyekre nevelőmunkánkban kiemelt figyelmet fordítunk

egészséges táplálkozás, rendszeres testmozgás, higiénés magatartás, tartózkodás az egészségkárosító anyagok szervezetbe juttatásától.

4.15.1. Családi Életre Nevelés (CSÉN)

A „családi életre nevelés és társas kapcsolati kultúra” nem önálló tantárgy, hanem néhány tantárgynak (például életvitel és gyakorlati ismeretek, hittan) szerves részét képezi.

A fő témakörök: kapcsolatok; kommunikáció; konfliktuskezelés. (Én–Te–Mi, generációk közötti kapcsolat, erőszakmentes kommunikáció stb.)

1. A család működése, különböző szintjei (értsék jobban, mi zajlik körülöttük a családban, például szerepvállalások, kölcsönösség, feladatmegosztás, érzelmek, indulatok kezelése stb.)
2. Családi gazdálkodás (pénz, idő, fogyasztás, értéklétrehozás, tervezés, adni-kapni stb.)
3. Szexualitás(érzelmi, lelki, kapcsolati, fizikai, biológiai, felelősségteljes, boldog szexualitás)
4. Változások kezelése (fejlődés, alkalmazkodás, krízis, erőforrások, feszültségűrés, veszteségkezelés, tervezés, jövőkép, értékörzés stb.)
5. Veszélyek, devianciák (feszültség-, illetve agressziókezelés, függőségek, minta - követés, nyílt kommunikáció, segítő háló stb.)
6. Jellem és értékrend (a személyiség alakulása és alakítása, jellemformálás, érték - választás)
7. Önismeret és érzelmi intelligencia (saját élmények, megtapasztalások alapján tudatosítható)
8. a különböző tantárgyak keretein belül átadható alapvető témakörök (ismeretanyag, szemléletformálás és készségfejlesztő gyakorlatok);
9. a különböző korcsoportokra lebontott „oktatási/fejlesztési modulok”-at, a mielőbb elkezdhető pedagógusi továbbképzési programot.

Minden életkorban megjelenik a családi élet és a társas kapcsolatok problematikája, az osztály - közösségi óráktól kezdve a különböző tantárgyakig, az Életvitel és gyakorlati ismeretek című tárgyban explicit módon is. Elengedhetetlen a témák más-más nézőpontból, eltérő érzelmi bevonódottsággal, attitűddel, élményanyaggal, interaktív módszerekkel való oktatása.

Mindehhez tanárokat kell kiképeznünk.

A családban élő emberek egészségesélei nagyobbak, így egy egészséges társadalom működésének alapvető motorjait, a családokat kell „újratermelni”.

A fiatalok a mai világ forгатagában rengeteg információval és gyakran ellentmondásokkal találják szembe magukat. Kevesen kapnak hatékony segítséget és követendő mintát saját családjukból, így nehezen tudnak eligazodni, és jó döntéseket hozni a különböző élethelyzetekben. Életvezetési, kapcsolati problémáik rontják az iskolai teljesítményüket, és értékes energiákat kötnek le a pedagógusok munkájában is. A fiatalok későbbi életminőségére kihat, hogy félnek az elköteleződéstől, felkészületlenül alapítanak családot, a tudatosság, az átgondoltság és a tervszerűség gyakran hiányzik döntéseikből. Míg többségük vágyik a szerető, bensőséges és elfogadó kapcsolatra, egyre jellemzőbbek a rövid ideig tartó

párkapcsolatok. Sokan az ideiglenes együttélési formákat választják, a házasságkötést és a gyermekvállalást halogatják. Kevesebben kötnek házasságot, ugyanakkor a megkötött házasságok könnyebben felbomlanak. Nehezíti természetesen a fiatalok helyzetét az is, hogy a család értéként való jelenléte a társadalomban csökken, a fogyasztói szemlélet megváltozott értékrendet kínál. A médián keresztül erőteljesen árad a fiatalok felé a könnyed életre, alkalmi kapcsolatokra és szabados szexualitásra való buzdítás. Ezzel egy időben megjelenik az abortusszal és a szexuális úton terjedő betegségekkel szembeni félelemkeltés. Érzékelhető, hogy a bátorítás és a félelemkeltés között feloldhatatlan kommunikációs ellentét van. Ilyen hatások által befolyásolva kell, illetve kellene az ifjúságnak tájékozódni a világban, és megtalálni a helyes utat a boldog családi élet megvalósítása felé. Legfontosabb célunknak a házasság és a család védelmét, erősítését tekintjük, mivel a család szeretetteljes gondoskodása, biztonságot adó légköre nélkülözhetetlen és pótolhatatlan a gyermekek egészséges fejlődése szempontjából. Korunkban megfigyelhető, hogy a családok jelentős része egyre nehezebben tudja betölteni ezt a rendeltetését, és ezzel egy időben egyre nagyobb feladat hárul az iskolákra és más nevelő intézményekre, szervezetekre. Hangsúlyozzuk, hogy korunkban nem a család, hanem az értékrend van válságban, s éppen a család lehet a kivezető út ebből a válságos, nehéz helyzetből. Meggyőződésünk, hogy az egész társadalom összefogására van szükség ahhoz, hogy családbarát közvélemény és jogrend alakuljon ki, ahol érték az élet, a személy, a házasság, a család. Hiszünk abban, és tiszteletben tartjuk, hogy a családi életet a családban lehet igazán megtanulni. Úgy gondoljuk, hogy a családon kívül, már a korai évektől kezdve szükséges a nevelés intézményesített színterén, az iskolában is a családbarát szemléletmód és az emberi élet tiszteletének kialakítása. Távlati célunk, hogy az egész oktató-nevelő munkát hassa át a családi életre nevelés, hogy a család értékének hangsúlyozása, a családbarát szemléletmód minél inkább a közép-pontba kerüljön. Mivel a fiatalokat sokféle hatás éri, ha segíteni szeretnénk őket harmonikus családi életük felé, nekünk is több oldalról kell közelítenünk.

A családi életre nevelés megvalósításához új forma szükséges, a pszichoedukáció mellett a személyiségfejlesztés modern szemlélete. Azért, hogy ne csak oktassunk, hanem nevel-jünk is, és igazán bensővé váljanak a gyermekekben/fiatalokban az általunk közvetített attitűdök és értékek, fontosnak tartjuk, hogy a hagyományos frontális oktatás helyett, a tanár a diákokat egyenrangú partnerekként kezelve, interaktív technikákat alkalmazva, oldottabb légkörben valósítsa meg óráit. A pedagógus kilépve a tanulási teljesítményt értékelő és magatartást fegyelmező szerepköréből, elfogadó és értékadó, a családbarát szemléletmódot hitelesen képviselő személyként kellene, hogy jelen legyen. Ezekben a foglalkozásokon játszunk együtt, beszélgessünk a diákokkal, s az új ismereteket is igyekezzünk – előadás helyett – közös munkával felfedezni! Ezen újszerű szemléletmód eszközei a közösen végzett gyakorlatok, játékok, a drámapedagógia elemek alkalmazása, a projektmunka. A közösen megélt élmény hozzásegít ahhoz, hogy a foglalkozást tartók és a fiatalok közelebb kerüljenek egymáshoz, együtt jussanak el egy-egy igazság felismerésére. Az élményszinten történő tanulás a felszíni racionális elsajátítás helyett, a mélyebb érzelmi megértést is lehetővé teszi, ezzel segíti elő a különböző értékekkel való azonosulást. Az emberi méltóság, a tisztelet fontosságára neveléssel, egymás elfogadásával, a rávezetéssel, az elgondolkodtatással hiszünk abban, hogy a fiatalok az átgondolt kérdések és információk birtokában önálló, felelősen cselekvő, érett személyiséggé válnak. Tudatosítsuk bennük: a döntés az ő kezükben van, az ő felelősségük! Teremtünk esélyt a fiatalok számára, hogy boldog családi életet alapíthassanak, s a felnövekvő nemzedéknek nagyobb esélye legyen a kiegyensúlyozottabb házasságra és a boldog családi életre! Azon fáradozunk, hogy a fiatalok egészséges életmóddal és a harmonikus családi élettel kapcsolatos ismeretei elmélyüljenek, felismerjék a veszélyes élethelyzeteket, belső meggyőződésből tudjanak „igen”-t mondani a valódi értékekre és „nem”-et a káros szenvedélyekre!

Kiskamaszfelvilágosító foglalkozások lányoknak és fiúknak
Keresztény szemléletű, a Katolikus Egyház értékrendjével összhangban álló, jogvédett, sztenderdizált programok kiskamaszok részére, szülők számára rendezett tájékoztatóval. Cél vidám légkörű, de

tartalmas információátadás, pozitív szemléletformálás a serdülőkorban zajló testi és lelki változások megértése, pozitív megélés, az emberi élet és emberi termékenység értékességének kiemelése rácsodálkozás a teremtés csodájára, az édesanyává és édesapává válás szépségére.

Szervezés külön kiscsoportban fiúknak és lányoknak, 6 tanítási órában.

Lányok programja: Ciklus-show.

Fiúk programja: Titkos Küldetés

Mottó: „Csak arra vigyázok, amit értékesnek tartok!”

A Búzaszemben a 6. évfolyam első hónapjaiban kerül rá sor.

4.15.2. Iskolakert

Az iskolakert a természettel összhangban élő ember nevelése miatt fontos. A természet arra tanít meg bennünket, amit mással elég nehéz elérni: a türelemre, együttműködésre, a fizikai munka öröme, az Isten által teremtett világ átélésére és értékeinek gyarapítására.

Hosszabb távon az elképzelésünk az, hogy az iskolakert a Búzaszemben parasztgazdaságot jelent, nemcsak kertműveléssel, hanem állatgondozással és a parasztgazdaság egykori használati eszközeivel együtt. Vagyis működő és a gyerekek segítségével is működtetett parasztgazdaságot használunk a nevelés céljaira. Ez az iskolakert az iskolai közösség rendszeres és értelmező tevékenységével gondozott, oktatás-nevelés és felüdülés céljával művelt kert.

Az iskolakert fő céljai:

- a kertészetre és általában a munkára nevelés
- a környezeti nevelés és fenntarthatóságra nevelés
- öngondoskodásra és együttműködésre nevelés
- egészségnevelés
- élménypedagógia
- a valóságra épülő, jelenségalapú, tapasztalati, cselekvésorientált tanulás
- mezőgazdasági pályaeorientáció.

A kert-alapú tanulás "szabadtéri laboratórium", „éig érő tanterem”, céltudatosan kialakított gyakorlóterep. Az iskolakert a kertészeti és pedagógiai tevékenységek mellett játék-, közösségi és rekreációs lehetőségeket nyújt.

Az iskolakert minden korosztályt megtanít bánni a kerttel, ezáltal természeti környezetünkkel.

4.15.3. Osztálytakarítás

Fontos nevelési célunk, hogy tanulóink megfelelően gondoskodjanak környezetükről. Ezért a tanulók maguk takarítják osztálytermüket. Gondoskodnak az osztály tisztaságáról a szünetekben és a tanítási nap végén. A tanítási nap végén a padokban nem marad szemét, ételmaradék, a padokra felkerülnek a székek, a földön nem marad sem szemét sem elhagyott holmi, tornazsák, hangszer, stb... és az osztályterem fel van söpörve. Pénteken gondoskodnak róla, hogy a padok fiókja teljesen üres és így takarítható, fertőtleníthető legyen.

A tanteremben tartott utolsó tanítási óra után – a pedagógus felügyeletével és a hetesek irányításával – a tanulók a székeket a padokra felteszik, a szemetet a padokból kiszedik.

Az utolsó órát tartó tanár és a hetesek feladata figyelni arra, hogy a tantermet rendben hagyják el a tanulók.

Az iskola környezeti nevelési elvei

A környezeti nevelés célja

Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megérezzék a teremtett világ iránti felelőségüket. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

Nevelőmunkánk szerves részének tekintjük a környezeti kultúrára, a környezetvédelemre nevelést.

Ha a tanulók érzékenyvé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére; a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére; a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezeti nevelés csak az iskolai oktatással egységben, attól el nem különítve értelmezhető, mivel a tanulók teljes személyiségére hat. A motiváció kialakítása, megőrzése és fejlesztése minden életkori szakaszt átívelő célunk, mely egyben biztosítja is a folyamatosságot a környezeti nevelés során. A célok meghatározásánál figyelembe vettük a pedagógusok véleményét is, kiemelt hangsúlyt adva a gyakorlatnak, mivel fontosnak tartjuk, hogy elérhető, teljesíthető célokat tűzzünk ki magunk elé.

Első és második évfolyam

fejleszteni a tanuló környezete iránti megismerési vágyát, nyitottságát, játékos átmenettel felkészíteni a tanulási tevékenységre, elemi ismereteket közvetíteni a tanuló számára, kielégíteni a gyermek kíváncsiságát,

érzelmi kötöttséget kialakítani a gyermekben a természettel,

kialakítani a gyermekek igényét a szabadban történő játékokra, a pihenésre,

az esztétikus, rendezett környezet iránti igény kialakítása.

Harmadik és negyedik évfolyam

fejleszteni a tanuló környezete iránti megértési vágyát, tudatosítani a környezetből megismerhető értékeket, mintákat adni a természet megismeréséhez,

kialakítani a csoportos és az egyéni megismerés képességét,

az esztétikai nevelés részeként kialakítani a közvetlen környezet rendezettségének igényét, kialakítani egy természet- és embertisztelő szokásrendszert.

Ötödik és hatodik évfolyam

képi megismerési formákkal továbbfejleszteni a természettel kialakult kötődést, stabilizálni a kialakult helyes viselkedési szokásokat,

lehetőséget biztosítani gyakorlati tapasztalatok szerzésére a végzett tevékenységek során, megalapozni a környezettudatos érdeklődés kulcskompetenciáit, tovább erősíteni a környezeti tapasztalatszerzés készségét és képességét, kialakítani az empátia képességét a természeti jelenségekkel kapcsolatosan.

Hetedik és nyolcadik évfolyam

elvonat megismerési formákat is felhasználva továbbfejleszteni a természettel kialakult érzelmi kötődést, a természetes és épített környezet iránti felelős magatartás kialakításával előkészíteni a társadalomba való beilleszkedést,

fejleszteni a tanuló önismeretét és együttműködési képességét a környezeti problémák iránt érzett felelőssége kapcsán,

kialakítani a gyermekben az emberiség közös problémái megértésének képességét, a környezetkímélő életmód fontosságának megértetése a tanulókkal, a természetközelség igényének, a pozitív jövőképnek a kialakítása.

Tevékenységi formák tanórán kívül

Iskolánkban szelektíven gyűjtjük a szemetet. Összegyűjtjük az elektronikus hulladékot.

Évente két alkalommal szervezünk papír- és vasgyűjtést.

Folyamatosan gyűjtjük a veszélyes hulladékot (szárazelem).

Iskolánk udvarán komposztálót működtetünk.

A madarak élelemmel való ellátásáról gondoskodunk.

Iskolánk szervezi a hagyományossá vált madarak, fák napját.

Múzeumlátogatás

Tevékenységi formák szabadidőben

Osztálykirándulásokon, nyári táborainkban kiemelt hangsúlyt kap a környezetkultúra, a környezetbarát viselkedés valamint a környezetvédelem.

Hagyományos rendezvényünk a Madarak és fák napjáról való megemlékezés, mely programsorozatban méltó helyet kapnak azok az alkalmak, amelyek a környezeti nevelés céljait szolgálják.

Minden tanévben figyelemmel kísérjük a rajzpályázatokat.

4.16. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy tanulóink egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért iskolánk kiemelt feladatának tartja a szociálisan hátrányos körülmények között élő tanulók problémáinak kezelését, a tanulók veszélyeztetettségének megelőzését, illetve megszüntetését. E feladatokat az alábbiakban határozzuk meg:

Szociometriai felméréseket készítünk a tanulók valódi körülményeiről a személyiségi jogok messzemenő figyelembevételével.

A rossz anyagi helyzetben levő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok segítségének formái: ingyenes tankönyvellátás biztosítása a jogszabályok által meghatározott módon, tankönyvvásárlási támogatás biztosítása, kedvezményes ebéd biztosítása, javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.

Mentálisan sérült tanulók esetén pszichológus tanácsának kikérése, munkájának igénybevétele.

A tanulók jogainak fokozott védelme.

Az életmódprogram keretében rendszeres felvilágosító munka végzése az osztályközösségvezető, a szaktanárok és a védőnő segítségével (drog, alkohol, dohányzás).

Rendszeres kapcsolattartás a tanulók szüleivel.

A veszélyeztetett, illetőleg hátrányos helyzetű tanulók helyzetének figyelemmel kísérése.

A fenti feladatok összefogását a főigazgató által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

2.14.1. Az intézménnyel szembeni fenntartói elvárások

Az intézményben tanító pedagógusok az oktatás hatékonyságának növelése érdekében vegyenek részt az egyéni bánásmód, differenciált oktatás, fejlesztés érdekében szükséges módszertani továbbképzéseken.

A keresztény esélyegyenlőségi koncepcióval megteremtettük a feltételeit az integrált nevelésnek.

Kötelezettségek és felelősség

Az **intézmény vezetője** felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészülést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket

Az **intézmény vezetője** felelős a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A **nevelőtestület minden tagja** felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést a befogadó toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat. Hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

4.17. Egész napos iskolai nevelési – oktatási program

A főigazgató döntése alapján, amennyiben az alsó tagozaton egész napos foglalkozást indítunk, a részcélokat a következőkben határozzuk meg.

Az iskolaotthonos rendszerben: első-második osztály

Célunk itt elsősorban a szocializációs problémák csökkentése, ill. megszüntetése, a meghatározó alap beállítottság kialakítása. Az alapfokú nevelés itt az óvodai nevelés eredményeire és a családdal való együttműködésre épül. Nagyon fontos a szabadidő szervezet, játékos, manuális ügyességre és mozgásra épülő kitöltése.

Harmadik-negyedik osztály

A délelőtti tanórákhoz kapcsolódva a csoport tagjai tanítói segítséggel igyekezzenek önálló ismeretekre szert tenni. A csoport nyújtson a diák számára különböző játékos mozgási, kommunikációs, viselkedési ismeretszerzési, manuális készségfejlesztési formákat.

A kisiskoláskorhoz kapcsolódó gondolatok

A szülő, tanító, hitoktató, lelki vezető modellértékű a kisiskolás számára. A gyermekek életében ez az értelmi fejlődés szakasza.

A kisdíák tanítójának személyisége, szeretete, véleménye fontos a gyermek önmagával kapcsolatos alapbeállítottságának kialakításához.

Az alsó tagozatos gyermek öröme fogékony, érdeklődő, aktív, s feladat- és szabálytudat jellemzi.

Mozgásigénye nagy, s ha ez tudatos irányítással nem elégül ki, akkor irányítatlan mobilisság lesz a következménye.

Játékszükséglete nagy, de föltétlenül tervezni kell, mert a későbbi munkavégzés alapfeltétele. A gyermeki világképben (kisiskolás korban) az erkölcsi ítéletalkotás folyamán a szülő és a pedagógus véleménye az „igaz”. Ha a gyermek kötődik nevelőjéhez, akkor annak szava „szent”...

A tudatosan irányított szocializáció folyamán az iskoláskorban az érzelmeké a vezető szerep. Ha nincs torz alaphelyzet, természetes módon szereti szüleit, nevelőit, meg akar felelni elvárásaiknak –, hogy még több szeretetet kapjon.

A gyermek emlékezete ebben a korban cselekvéshez, élményekhez kötődik. Gondolkodása konkrét tapasztalatokhoz, cselekvéshez kapcsolódik.

Feladat

Fontos jól megválasztani az alsós tanítók személyét, mert a pedagógus személyisége a nevelésben, oktatásban itt a legmeghatározóbb, a legmotiválóbb hatású. Itt lehet a legnagyobb kárt is okozni.

Fontos a csoportdinamika okos irányítása, mert ezen eszközzel nagyobb individuális eredményesség várható.

A gyermek természetes kíváncsiságát minden esetben ki kell elégíteni, ha az a személyiség épülését segíti.

A pedagógusok mindig a „pozitív modell” értékeit képviseljék. Hivatásbeli követelmény, hogy mindig a pozitív erkölcsi értékeket, követendő magatartásmintákat közvetítsék a direkt szocializáció folyamatában.

Mindig reális elvárások elé kell állítani a tanulókat, s ebben kikerülhetetlen a szülői együttműködés.

Az 1-4. évfolyamon rendkívül fontos nevelői feladat, hogy fenntartsa és továbbfejlessze a tanulóban természetszerűleg meglévő feladat- és szabálytudatot. A természetes tekintélytiszteletet a gyermek hasznára kell fordítani.

A tanítási órákon – de azokon kívül is – kapjon fokozott szerepet a játék, a cselekedtetés, a manualitás, a képi (konkrét) gondolkodás.

Elégítsék ki a gyermekek egészséges mozgásigényét – minden lehetőség szerint – tanórán belül, de akár azon kívül is.

Kapjon a tanuló szükséges és egyre növekvő terhelést testileg, érzelmileg/lelkileg, szellemileg, hogy ehhez hozzászokjon.

Nevelje az iskola öröme, boldogságra, sikerre a kisiskolást, mutassa meg az élet szépségeit és árnyékos oldalát is, tanítsa meg boldognak lenni, tudja elviselni a sikert és a kudarcot. Tudja, hogy mit jelent a bizalom, remény, hit, szeretet. Ez utóbbi ösztönözze a többre és a jobbra. Az egész napos iskola keretén belül a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezzük meg, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve.

Az egész napos iskola nevelési – oktatási programjának célja a tanulók

óvoda – iskola átmenet megkönnyítése,
kreativitás, probléma megoldás,
önkifejezés,

önismeret, társas kultúra
fejlesztése.

Az oktatásért felelős miniszter által kiadott 1-4. évfolyam kerettantervét felhasználva készített helyi tantervet alkalmazzuk az egész napos iskolára vonatkozóan.

4.18. Az otthoni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek

A házi feladat évfolyamonként a tantervi követelményekhez igazodik. Mindenkor a tanóra anyagának elsajátítását, elmélyítését, begyakorlását szolgálja.

Eredményessége visszajelzést ad a tanuló és a pedagógus számára a továbbhaladás lehetőségéről, illetve korlátairól.

A házi feladat a tantárgy jellegétől függően írásbeli és/vagy szóbeli, esetenként szorgalmi többletfeladat vagy gyűjtőmunka.

A házi feladat az órán feladott anyag gyakorlása, azt minden esetben javítani kell.

A szorgalmi feladat és a gyűjtőmunka a többlet terhet is elbíró tanulók önkéntes vállalása: a kreativitást fejleszti, s az önállóság fejlesztését szolgálja.

A házi feladatnál figyelembe vesszük a tanulók képességeit, ezért a differenciált házi feladat lehetőségeit kihasználjuk. A kiadott házi feladatot a következő órára teljesíteni kell. Elmaradt házi feladatot pótolni kell.

A tanítási szünetekre és hétvégére adott házi feladat a felzárkóztatást és a tehetséggondozást szolgálja.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk. Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) alsóban

összesen legfeljebb napi 20 - 25 percet vehet igénybe az összes tantárgyból. A gyakorlóórákról hiányzóknak tanítói egyéni elbírálás alapján, differenciálás mellett kell pótolniuk a gyakorlóóra anyagát.

Az otthoni tanulási idő felsőben legfeljebb 10 - 15 percet vehet igénybe egy tantárgyból. Felsőben a napi felkészülés otthoni (iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

4.19. A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Mozgáskorlátozott az a tanuló, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A tanuló speciális nevelési szükségletét meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, annak formája, mértéke és területe. Egy kategóriába tartoznak azok a mozgásos tünetcsoportok, amelyek a pedagógiai gyakorlat terén azonos vagy hasonló feladatot jelentenek.

Ebből a szempontból a következő csoportosítás alakítható ki:

Végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok.

Petyhüdt bénulást okozó kórformák.

A korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek.

Egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgás korlátozottságot okozó kórformák. A halmozott sérüléssel járó különböző kórformák.

A mozgás minden kisgyermek tapasztalatszerzési lehetőségére hatással van, befolyásolja személyiségfejlődését is. A sérült gyermek esetében a mozgásos tanulás lehetősége módosul. Mások a környezetéről, a saját testéről szerzett tapasztalatai, mint az ép mozgású társainak. A mozgásállapot tartóssága, visszafordíthatatlansága is befolyásolja a fejlődésmentet. Ez nem ritkán az átlagostól eltérő pszichés, szociális és fizikai szükségleteket teremt.

A jelentősen eltérő kóreredet és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat. Ebből eredően a tanulók más-más személyiségfejlődési utat járnak be. Nevelhetőségüket meghatározza, hogy tapasztalatszerzési lehetőségeik beszűkültek, a környezethez való alkalmazkodásukban gátoltak. A hely- és helyzetváltoztatás, az önkiszolgálás, a kézfunkció, a manipuláció, a tárgy- és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmény, illetve a verbális és nonverbális kommunikáció eltérő mértékű akadályozottsága az iskolai képzés egész időtartama alatt megkívánja az egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák és eszközök, valamint a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció és a fizikai korlátozottságot csökkentő környezeti adaptáció alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztése

Alapelvek

A mozgáskorlátozott tanuló nevelésének, oktatásának, mozgásfejlesztésének alapelve, hogy a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni.

A képességek tervszerű fejlesztése az egyéni fejlődési sajátosságokhoz szabottan történjen meg annak érdekében, hogy a gyermekek mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket a környezetükben, a társadalomban.

Mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét, az iskolában - a tanuló állapotának megfelelően - biztosítani kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és étletteret, illetve az ehhez szükséges eszközöket (pl. lejtő, kapaszkodó).

Célok

Megteremtteni az esélyegyenlőség alapjait, hogy a mozgáskorlátozott gyermekek az iskolai tanulmányok adott pontján felkészültek legyenek az önálló életvitelre.

Ennek érdekében:

Ki kell alakítani a tanulóknál az egészséges énképet és önbizalmat.

Növelni a kudarctűrő képességüket. Önállóságra nevelni őket.

Kiemelt feladatok

A mozgáskorlátozott tanuló iskolai tanulásának nehézségeit leginkább a mozgásszervi károsodás következtében kialakult kommunikációs zavarok és a mozgásteljesítmenyt igénylő feladatok kivitelezése jelenti. Mindkettő befolyásolja az olvasás, írás, beszéd elsajátítását is, ezért kiemelt fejlesztési feladatként kell kezelni.

A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítést igényel. Ennek során figyelembe kell venni kommunikációjának formáját, szintjét, a gyermek érzelmi állapotát, értelmi képességeit és fizikai adottságait is.

A speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása és a technikai jellegű segédeszközök igénybevétele segíti:

A mozgásbiztonságot.

A mozgásreflexek célszerűségét és gyorsaságát.

Az író, rajzoló és eszközhasználó mozgást, a hallásra, beszédészlelésre támaszkodó tevékenységeket.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Az iskolai fejlesztés szakaszai megegyeznek a NAT pedagógiai szakaszolásával.

A mozgáskorlátozott gyermek iskolakészültsége általában indokolja, hogy az első évfolyam teljesítésére a helyi pedagógiai program egy tanévnél hosszabb időt (két tanév) biztosítson, de szükség esetén a további pedagógiai szakaszok is szerveződhetnek hosszabb időszámban. Az iskolai fejlesztés teljes időtartama alatt kiemelt feladat a mozgásnevelés, ami egy komplex rehabilitációs hatásrendszer. Ötvözi a sérült tartási és mozgási funkció helyreállítását célzó, a gyógyító és a motoros képességek fejlesztését szolgáló pedagógiai eljárásokat, s e feladatokat integrálja a tanítás-tanulás folyamatába.

Mivel a mozgáskorlátozott tanulóknál minden esetben a mozgató és tartó szervrendszer irreverzibilis károsodása áll fenn, a mozgásnevelés feladatait nem az életkor, hanem a betegség - annak végleges, javuló vagy romló volta -, továbbá a mozgásállapot súlyossága határozza meg.

Az iskolai együttnevelés

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelmet fordítunk a következőkre:

A befogadás nevelőtestületünk egyetértésével történik.

A mozgáskorlátozott tanulók optimális fejlődése érdekében Pedagógiai Programunkban megfogalmazódnak a speciális elvárások és a tennivalók.(eszköz, segédeszköz, segédletek, differenciálás, az értékelés, minősítés, a követelmény egyénre szabott formái stb.).

Különösen jelentős az osztályközösség-vezető szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

A NAT alkalmazása

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót mozgás- és pszichés állapota akadályozza, akkor az Irányelvben megadott módosításokat vesszük figyelembe.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok teljesítését a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolhatják.

Énkép, önismeret

A személyiség építésének és a lelki egyensúly fenntartásának egyik eszköze a lehetőségek szerinti önállóságra nevelés. A tanulóknál akkor alakul ki reális, pozitív énkép, ha önmagához képest fejlődik, ér el sikereket

Információs és kommunikációs kultúra

A mozgáskorlátozott tanulóknak gondot okozhat a kommunikáció, a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányait az információszerzésben és adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. Az információs társadalom fejlődése azt is lehetővé teszi, hogy a mozgáskorlátozott tanuló nem az alkalmatlanságot, a képességek hiányát érzi, mert olyan eszközöket használhat, amelyek alkalmazásával az életminősége javulhat.

Lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy a tanulók ne csak az *Informatika* műveltségi területen belül használják a számítógépet, hanem - ha szükséges - a tanítási órákon is. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a kézírásra a mozgásállapota miatt képtelen és a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Tanulás

A mozgáskorlátozott tanulóknál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek megválasztására. Az előzetes tapasztalatszerzésre a mozgáskorlátozottság miatt nem mindig kerül sor, ezért a tanuló előzetes tudása is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, a kíváncsiság, érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el.

Testi és lelki egészség

A fejlesztések során törekednünk kell arra, hogy a tanulók minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, elsajátítsák és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiéniai szabályokat. A kellő mértékű önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra nem javasolt mozgásokat, azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek a hely- és helyzetváltoztatást lehetővé teszik számukra. A tanulóknak ki kell alakítanunk, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz, ismerjék meg saját értékeiket.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, kidolgozása és működtetése, illetve azoknak az eszközöknek a megtalálása, amelyek a mozgáskorlátozott tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Kiemelt jelentőséggel bír a mozgáskorlátozottak számára elérhető pályák, munkahelyek megismertetése, az ezek iránt való érdeklődés felkeltése. A lelki egyensúly fenntartásának elengedhetetlen eszköze a bizonytalanság kezelésének képessége, amelynek kialakítása a nevelő-oktató munka fontos feladata.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulónak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében szükséges:

A központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, beszédhiba, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése vagy csökkentése.

A pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése, mivel a szenzomotoros zavar dyslexiához, apraxiához vezethet és ez tanulási problémákat idézhet elő.

A tanulók folyamatos logopédiai fejlesztése, különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás gyermekek esetében a speciális szomatopedagógiai és logopédiai terápiára. Mindez szervesen illeszkedik a komplex rehabilitációs célú programba. A kórforma és mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés.

A diagnózis szerinti speciális gépírás (gépi írás) megtanítása, amely akkor indokolt, ha a kóreredet miatt a tanuló nem tudná iskolai munkáját kézírással végezni.

Speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre.

Az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülésspecifikus egyedi eszközök biztosítása.

A nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a gyermek más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját és a média segítségével biztosítsa a számára elérhetetlen élményeket.

A gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása.

Alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaorientáció.

A mozgáskorlátozottak jogi lehetőségeinek és érdekvédelmi ismereteinek (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulóakra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

Magyar nyelv és irodalom

Az olvasás- és írástanítás - a helyesírásra és a tartalomra koncentrálva - az egyénnek megfelelő tempó és segédeszköz kiválasztásával történjen. Egyes tanulóknál a gépi írás elsajátítása teremt lehetőséget az írásbeli kommunikációra. Mivel a beszéd formája a sérülés függvénye, ezért annak a tartalmi részére kerüljön a nagyobb hangsúly.

Élő idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott megfogalmazására.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő gyermekek esetében az auditív tanulási módszerek nagyobb eredményességet tesznek lehetővé.

Matematika

Kiemelten szerepe van a tanítás során a sokoldalú érzékleti megerősítésnek.

A geometriai anyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történjen, a sérültségnek megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával, mert ezek át tudják segíteni a tanulót a technikai nehézségeken.

Ember és társadalom

Szükség van a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlására.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződések.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

Az embertani, egészségügyi ismeretek tartalmazzák a tanuló diagnózisának ismeretét, az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelését.

Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, segédeszközök igénybevétele, a tanulási környezet megfelelő alakítása teremti meg a tapasztalás lehetőségét.

Művészetek

A mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos eszköze a zene, a mozgás a dramatikus interakció és az alkotás.

A felmentés bármely formája indokolatlan, minden esetben meg kell keresni azokat az eljárásokat, módszereket, testhelyzeteket, eszközöket, amelyeknek segítségével a tanuló alkotni képes.

Informatika

Az informatika tanítása szükség esetén az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, klaviatúravédő stb.) alkalmazásával történik.

Az információs-kommunikációs technológiák megismertetése, azok tanulóhoz igazított egyéni használatának megtanítása segítségével válik lehetővé az információszerzés, az önálló tanulás, a tanulók életminőségének a javítása.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabad ideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a társadalomba való beilleszkedés során.

A mozgásállapot alapján kitűzött célok határozzák meg az egyéni képességekhez igazodó feladatokat, az egyéni fejlődéshez szükséges eszközök alkalmazását, az önállóság elérését segítő praktikumok elsajátítását.

Az életminőség javítását az segíti, ha a tanuló megismeri és gyakorolja a gyógyászati segédeszközök használatát, karbantartását és a velük való közlekedést.

Testnevelés és sport

A műveltségi terület elemei és feladatai az alábbiak szerint módosulnak.

Elemek

A gyógytorna passzív és aktív eljárásai.

A fizioterápia módszerei és eljárásai.

Korrektív és gyógyászati segédeszközök alkalmazása.

Hidroterápia és egyéb terápiás eljárások.

A testnevelés mozgás anyagának (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok) sérülésspecifikusan adaptált formái.

Adaptált sportfoglalkozások.

A mindennapos tevékenységek végzésére való mozgásos felkészítés és adaptív eszköz használatának megtanítása.

Feladatok

A károsodott mozgási és tartási funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása.

Az állapotromlás, másodlagos károsodások megelőzése.

A motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény, mozgástudat kialakítása.

A reális mozgásos éntudat kialakítása, önálló életvitelre elő- és felkészítés. Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül.

A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a *mozgásnevelés* elnevezést használjuk.

4.20. A látássérült (gyengén látó) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A látássérülés a szem, a látóideg vagy az agykérgi látóközpont sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodó képességét, személyiségét.

Gyógypedagógiai szempontból azok a tanulók látássérültek, akiknek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízús:1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 00,33 (látásteljesítmény 0-33%) közötti.

Gyengén látók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízús: 0,1-0,33).

A gyengén látókat a látó-halló (súlyosabb esetben a tapintó) életmód jellemzi.

A pedagógiai fejlesztés szempontjából elsődlegesen a látásélesség és a látási funkciók ismerete fontos, de a pedagógusnak tájékozottnak kell lennie

A látássérülés kórokáról, a látássérültség kialakulásának időpontjáról.

A szemészeti állapot - prognózis javuló vagy romló tendenciájáról, a pedagógiai

látásvizsgálat eredményéről, a gyermek intelligenciájáról, személyiségvonásairól.

A látássérüléshez gyakran társulhat egyéb fogyatékoság is (pl. mozgás-, hallás- és értelmi fogyatékoság, részképesség-kiesés, autizmus).

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a tanulók állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A látássérült tanulók fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

A beiskoláztatás során két fő feladat megoldását vállaljuk:

Az általános, korszerű alapműveltség nyújtását.

A speciálisan jelentkező, a gyengén látásból és az esetleg csatlakozó fogyatékoságból adódó hátrányok leküzdését.

A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág

iránti látó beállítódás helyett más beállítódás is jellemzi. Fontos az ép érzékszervek - hallás, tapintás, szaglás, ízérezkelés - fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása.

A gyengén látás nem csak a tanulás terén okoz eltéréseket, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás) is. Mindez pszichésen megterhelő, emiatt gyakran személyiség- és szocializációs zavar is kialakulhat (önállótlanág, lassú reakciókészség, passzivitás, önbizalomhiány, elkülönülésre való hajlam vagy túlzott önérvényesítő magatartás, indulatosság, téves eszmék).

A pedagógus fokozott odafigyeléssel, egyéni bánásmóddal és a közösség segítségével tudja mindezt korrigálni.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a NAT-ban alkalmazott szakaszolással. A képzési szakaszok tervezésekor - az ép tanulókhöz hasonlóan - a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztésnek speciális feladatai vannak az alábbiak szerint.

Az iskolakezdéstől a pubertásig

Az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén.

Az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, olykor tapintható világ megismerése iránt, a speciális segédeszközök használatával. /Pl.dönthető asztál, külön világítás, kiemelt nyomtatású könyvek, füzetek, speciális segédeszközök./

A működő érzékszervek fokozott kihasználása.

Az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez.

Az önbizalom, a pozitív énkép alapozása.

Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre. Az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

Serdülő- és ifjúkor

Az önállóság további fejlesztése, illetve - a különböző fokú látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében különösen - a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása.

Az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé. Az akarati tulajdonságok (céltudatosság, kitartás) kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából.

Az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában.

Az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.

Az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

Az iskolai együttnevelés

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelmet fordítunk a következőkre:

A látássérült tanuló vegyen részt olyan egyéni fejlesztésekben, amelyre állapotából fakadóan szüksége van. Ennek megvalósításához a szakértői javaslat nyújt támpontot, illetve igénybe vehető a látássérültek iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények által biztosított szak- és szakmai szolgáltatás.

Különösen jelentős az osztályközösség-vezető szerepe, az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

A gyengén látó tanulók iskolai fejlesztése

A NAT alkalmazása

A gyengén látó tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

A gyengén látó, tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi fejlesztéshez különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus, speciális optikai segédeszközök, látássérültek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, stb., melyeknek ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része.

A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengén látók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlási lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A gyengén látó, tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó

emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.).

Énkép, önismeret (lásd még: Testi és lelki egészség)

A gyengén látó, tanuló személyiségfejlődésének alakulásában alapvető szerepe van a megfelelő tanulási környezet kialakításának. Csakis ez segítheti az önálló tevékenység kialakítását. Fel kell készíteni őket arra, hogy mindannyian felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakulásában.

Információs és kommunikációs kultúra

A gyengén látó, tanulóknál a megfelelő látási kontroll hiányának következtében nehezített lehet a kommunikáció, a metakommunikáció által terjedő információk érzékelése, megértése, feldolgozása és alkalmazása. Hátrányaikat az ép érzékszervek segítségével, más területek fokozott kiművelésével pótolhatják. Az információszerzésben kiemelt jelentőségű a virtuális csatornákon keresztüli ismeretszerzés, ezért az elektronikus média használatát különös gondossággal kell megtanítani: a kiválasztás szempontjai között elsődleges a láthatóság biztosítása és a hallható információk használata (kiegészítésként pl. a nagyítóprogramok).

Tanulás

Kiemelt cél, hogy a sérült tanulók megismerjék a látásos megismerésben fennálló nehézségeik kompenzálását segítő eljárásokat, és begyakorolják azok alkalmazását. A tanulók a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában kapjanak aktív szerepet. Kiemelt figyelmet kell fordítani az optikai segédeszközök (szemüveg, távcsőszemüveg, lupe, teleszkópos nagyító, stb.) használatának megtanítására, hogy a láthatóság legelőnyösebb feltételeit önállóan is megteremthessék maguknak. Lehetővé kell tenni számukra, hogy használják az iskolai könyvtárat, megismerjék azokat a speciális programokat és készülékeket (nagyítóprogramok, kiegészítő egységek), a rendelkezésre álló hangos-könyvtárat (kazetták, digitális könyvek), amelyek az egyéni eligazodásukat, tudásbővítésüket segítik.

Testi és lelki egészség

A gyengén látó, tanuló kapjon átfogó képet arról, hogy miként viszonyuljon szembetegségéhez. Képesé kell tenni a tanulókat a helyes higiénés szabályok elsajátítására, a szem óvására, tisztán tartására, a látáskímélő előírások betartására. Kiemelt jelentősége van a szembetegségek miatt javasolt és ellenjavallt mozgáskorlátozások megismerésének, az optikai segédeszközök és azok rendeltetészerű, helyes használata megtanításának. Fel kell készíteni őket a gyengén látásból fakadó fokozott baleseti lehetőségekre, azok megelőzésére, a finommozgások és a tájékozódás ismereteinek elsajátítására.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az önálló életvitelhez szükséges ismereteket, szokásokat folyamatosan lehet kiépíteni. Fontos feladat az életvezetéshez szükséges rend, szokásrend kialakítása, igényszinten tartása. A

tanulónak tisztában kell lennie a pályaválasztási, későbbi munkavállalási, családalapítási stb. lehetőségekkel, korlátokkal. Ehhez szükség van a személyzeti diagnózis és következményeinek ismeretére, a választható pályák tapasztalati úton történő megismerésére, a szűk választási lehetőségek, a valóság, a vágyak és a realitások összehangolására.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú (re) habilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Mindamellet az egyéni igények szerint külön habilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükséges, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg.

A gyengén látó, tanulók (re) habilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

Látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai segédeszközök használata).

Mozgáskorrekció (finommozgás, nagymozgás).

Az olvasási készség fejlesztése.

Tájékozódásra nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, közlekedési önállóság).

Személyiségkorrekció.

Diszlexia, dysgraphia, diszkalkulia. Logopédiai ellátás.

Gyógytestnevelés.

A speciális optikai segédeszközök használata. Mindennapos tevékenységek

A gyengén látó tanulóakra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosításokat vesszük figyelembe.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A gyengén látásból, fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon magasabb óraszám biztosítása javasolt. Az ismeretanyag elsajátításához rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása indokolt lehet, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele. Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.

Élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanulása a gyengén látó számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza. Ennek érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.

Matematika

A tanítás során használt eszközök, és a követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:

Szemléltetéshez és a tanulói munkához speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.).

A mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedményeket tenni.

Ember és társadalom

A műveltségi terület tartalmának meghatározásakor az alábbiak beépítése szükséges: A gyengén látó, tanuló ismerje meg a látássérültekre vonatkozó jogi szabályozást, és tudja, hogyan élhet jogaival.

Ismerje a látássérültek érdekvédelmi szerveződéseit.

Ember a természetben

A teljes látást igénylő jelenségeket az ismeret szintjén kell biztosítani (fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytán).

A tananyagba szükséges beépíteni a gyengén látással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.

A követelmények tekintetében - a balesetek elkerülése érdekében - a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.

Földünk és környezetünk

A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengén látók, számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).

A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengén látók által használt eszközzel kell eleget tenni.

Művészetek

A gyengén látó, tanuló az élet minden területén több nehézséggel küzd, mint az ép társai, ezért a készségek, képességek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségkorrekciós hatása.

Az *ének-zene* ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe.

A *dráma és tánc* a tanuló térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük kialakításában, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.

A *vizuális kultúrán* belül a síkbeli ábrázolás mellett - elsősorban az gyengén látók esetében - a hangsúly a térbeli plasztikus megjelenítésre (mintázás, makett, agyagozás stb.) helyeződik. Fokozottan érvényesül a jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez. A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedelményeket kell tenni.

Informatika

A gépirás (billentyűzet) tanításának szerepe a gyengén látó tanuló esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladatait (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakban készíthesse el. A számítástechnika tanítása során a gyengén látók számára speciális nagyítós készülékek alkalmazása szükséges.

A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatára korlátozódik azzal a kiegészítéssel, hogy a gyermek tanuljon meg ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerje a hangos könyvtárat és igénybevetelét.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület alapját a NAT-ban megfogalmazottak jelentik, fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított életviteli technikák.

A műveltségi terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengén látó tanulók mindennapi életvezetéséhez mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.

Testnevelés és sport

A gyengén látó, tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A helyi tanterv a testnevelés NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellen javalltatkat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógy-testnevelési eljárásokat.

A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:

A mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére.

A helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.

A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelembevételével.

Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengén látó, tanulót a látássérültek sportolási lehetőségeivel és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

4.21. A hallássérült (nagyothalló) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A hallássérült tanulónál - a hallás csökkenése miatt - a szokásostól eltér a nyelvi kommunikáció fejlettsége (szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata), és ennek következtében a megismerő tevékenység és egyes személyiségjegyek fejlődése. A tanuló nyelvi kommunikációs szintje az esetek jelentős részében nem korrelál életkorával, hallásállapotával - attól pozitív és negatív irányban is eltérhet.

A *nagyothalló* tanulónál (a beszéd tartományban mért hallásszintek átlaga enyhe nagyothallás esetén 30-45 dB, közepes nagyothallás esetén 46-65 dB, súlyos nagyothallásnál 66-90 dB) a hallás csökkenése akadályozottságot jelent a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.

A *hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott* (pl. cochlea implantált) *hallássérült* tanulóknál - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejleszhetőségük, fejlődési ütemük több befolyásoló tényező mellett döntően függ attól, hogy a gyermek milyen életkorban volt a műtét elvégzésekor. A nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását a hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs, valamint azzal párhuzamosan az audiológiai gondozás eredményezi. A fejlesztés stratégiájának alapja döntően a beszédhallásra alapozott módszerek

alkalmazása. A szövegértés, hangzó beszéd produkciójának fejlődése hasonlóságot mutat az ép hallásúak beszédfejlődésével. A fejlesztés kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van, de a hallássérültek integrációjára pedagógiai diagnózist követően kerülhet sor. Teljesítményüket a fogadó intézmény felkészültségén és a szülők együttműködő készségén kívül döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd- és nyelvtanulási akadályozottságuk.

A *hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált* tanulók nehezen dolgozzák fel a hallás elvesztésével fellépő állapotváltozást: a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

A hallási fogyatékos (nagyothalló) tanulók iskolai fejlesztése

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs eljárások folyamatában valósul meg. A komplex ellátás a korai és óvodai nevelésre építkezve, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással, a nagy teljesítményű hallókészülékek, hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal történik. A felsoroltak együttesen határozzák meg a hallássérült tanuló eredményes nevelhetőségét, oktathatóságát.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes pedagógiai és egészségügyi habilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

A hallássérült tanulók iskolai együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A hallássérült tanulók iskolai együttnevelésének alapja az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

A pedagógiai programunk, illetve tantervünk része az a tananyag és követelmény, értékelési mód, melyet a hallássérült gyermek speciális fejlesztése igényel.

Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő tanulási nehézségének leküzdéséhez. Az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérülését figyelembe véve, halló társaival azonos szinten vagy módon teljesíthető. Az értékelésnél figyelembe vesszük az egyéni fejlesztési terv követelményeit.

A hallássérült tanuló fejlesztési stratégiájának kialakítását segíti a szakirányú végzettségű, integrált oktatásban tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus. Az eredményesség érdekében szükség van a szülők és az iskola együttműködésére.

Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik.

Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a hallássérültek iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás, - mint pedagógiai szakszolgálat, és szervezett továbbképzés, egyéb pedagógiai-szakmai szolgáltatás - nyújthat segítséget.

A NAT alkalmazása a hallássérült (süket és nagyothalló) gyermekek nevelésoktatásában

A hallássérült tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges. Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Énkép, önismeret

A hallássérült tanulókat fontos segíteni abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve a munka világának aktív részesévé váljanak.

Információs és kommunikációs kultúra

Az ismeretszerzésben fontos szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy ezen az úton szerzett ismereteknek valóság-hű tartalma legyen, az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

Hon- és népismeret

A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a

kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs, fogalmak bővítése, nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés, kapcsolattartás formáinak elsajátítása, gyakorlása.

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Közvetlen élmény nyújtásával lehet hatékonyan ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez. A tanulók szemléletének, nyitottságának formálásában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni szélesebb környezetükben élő (sors)társaikkal.

Környezeti nevelés

A legalacsonyabb életkortól megfigyelés, tevékeny részvétel útján lehet hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, óvásának felismeréséhez. Tudatos pedagógiai segítségre, sok vizuálisan érzékelhető élmény adására van szükség az ismeretek elsajátításához.

Tanulás

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek stb.) feltárására építve valósítható meg az egyéni fejlesztés.

Az információs kommunikációs technológiák megismertetése kiemelt pedagógiai feladat, mert ezáltal gazdagodnak az információszerzés lehetőségei.

Testi és lelki egészség

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten - azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. Fontos feladat a hallásjavító eszközök használatának, és azoknak az egészségügyi ismereteknek az elsajátítása, melyekkel megőrizhető, illetve aktivizálható hallásmaradványuk. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, kerüljék az ártalmas, utánzó magatartási formákat (dohányzás stb.).

Felkészülés a felnőtt élet szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása,

melyek a tanulók további sorsának döntő befolyásoló tényezői lehetnek (kézügyesség, megfigyelés stb.). Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Reálisan kell felmérniük, feldolgozniuk a hallássérülésükből következő akadályozó tényezőket.

A nagyothalló tanulók iskolai fejlesztése

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Az iskolai fejlesztés szakaszai megegyeznek a NAT pedagógiai szakaszolásával.

A nagyothalló gyermek iskolakészültsége általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban javasolt. De az iskola pedagógiai programja és a helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására.

Az iskoláztatás bevezető és kezdő szakaszában - a korai gondozás és a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva - a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ez a szakasz a szókinés fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását tartalmazza. A tanulók elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tudás megszerzésében.

Legkésőbb az *alapozó szakasz* végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége lényegében elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét.

A fejlesztő szakaszban fő elemeiben már kialakulnak tekinthető az egyéni beszédállapot.

Erre támaszkodva általában megvalósítható:

A nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasásírás eszköz szintű használata, a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: tágabb tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a műveltségi területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata, a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása. *Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata a beszédhallás folyamatos fejlesztése.*

A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók iskolai fejlesztése

A tanulók e csoportja esetében a sajátos nevelési igény a hallássérülés bekövetkezésének idejétől jelenik meg. Oktatásuk NAT-hoz való viszonyát alapvetően az iskolánk helyi tanterve, hallássérülésükből következő sajátos egészségügyi és speciális pedagógiai igényük szabályozza.

Pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitációjukat az alábbiak figyelembevételével tervezzük:

A hallókészülék használatára szoktatás.

A hallásmaradvány kondicionálása.

A meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése.

A szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése.

A módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozások a gyermek állapotához igazodóan egyéni vagy kiscsoportos formában szervezzük.

Nagyothalló tanulók esetében az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul, melyet számukra iskolai keretekben szükséges biztosítani. A nagyothalló tanuló fokozottabban támaszkodik a látására, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.

Nagyothalló tanulóknál - különösen a hangos beszéd kialakulása után bekövetkezett halláscsökkenés esetén - kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás.

A nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nem csak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás.

Speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása is feladat.

A beszéd-, nyelvtanulási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges. A számukra alkalmazott követelmények egyéni képességeik függvényében módosulnak.

Az „Integrációs gyakorlat” célja a kezdő évfolyamokban a halló gyermekekkel való érintkezés, kapcsolattartás megkezdése, beépítése a hallássérült gyermekek életébe, a későbbiekben a középső évfolyamokon a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig a pályairányítás, a pályaválasztás, az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenység végzése.

A nagyothalló tanulóakra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított. Ha a tanulót állapota akadályozza, akkor az *Irányelvben* megadott módosításokat vesszük figyelembe.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során komplex nyelvi fejlesztés is történik, speciális feladatokkal, módszerekkel a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításáért. Minden évfolyamon szükséges az *egyéni anyanyelvi nevelés biztosítása*, melynek célja a nagyothalló gyermekek szükségleteihez igazított nyelvi korrekció, különös tekintettel a beszédérthetőség javítására, a nyelvi megnyilvánulások szintjének minél jobb közelítésére a halló gyermekek kommunikációjához.

Élő idegen nyelv

A tanítási módszerek és a tartalom megválasztásánál a hallásállapotra, a nyelvhasználat nehezítettségére figyelemmel kell lenni.

Művészetek

A műveltségi terület tantárgyain belül az ének-zene fejlesztési feladatait speciális módon kell kialakítani, melynek célja a hallóképesség fejlesztése, a természeti-társadalmi környezet hangjainak megismertetése, az emberi beszéd akusztikus felfogásának a segítése. Szegregált oktatás esetén „Hallás és zenei nevelés” tantárgy beépítése javasolt a helyi tantervbe.

A *Dráma és a tánc* sokoldalú személyiségfejlesztő lehetőségeinek kiaknázása a rehabilitációs célok megvalósításához is hozzájárul.

4.22. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók akadályozottsága, személyiségfejlődési zavara, az idegrendszer különféle eredetű, öröklött vagy korai életkorban szerzett sérülésével és/vagy funkciózavarával függ össze. Az enyhe fokú értelmi fogyatékoság (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat.

Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékossgal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki. Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemlkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók beintegrálása esetén a nevelésükhöz szükséges feltételeket biztosítjuk:

A fogyatékossg típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta foglalkoztatása.

Speciális tanterv, tankönyv és más segédletek.

A szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés és terápia hatására fejlődésük a mentális képességek területén is számottevő lehet.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai az alapfokú nevelésben.

Bevezető szakasz: 1-2. évfolyam.

Kezdő szakasz: 3-4. évfolyam.

Ebben a két szakaszban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé.

A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

A bevezető szakaszban - a közoktatási törvény által biztosított lehetőséggel élve - egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezünk. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

E két szakaszban nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

Az iskolatípus módosításának esetenkénti szükségessége folyamatos gyógypedagógiai diagnosztizálás nyomán a tanítás-tanulás folyamatában állapítható meg biztonsággal.

Alapozó szakasz: 5-6. évfolyam.

Fejlesztő szakasz: 7-8. évfolyam.

Az alapozó és a fejlesztő szakaszban a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztése

A fejlesztéshez, rehabilitációs és rehabilitációs célú foglalkozások vezetéséhez, az egyéni fejlesztő programok kimunkálásához, a tantárgyak fejlesztési feladatainak megvalósításához a szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanár együttműködésére alapozunk. Amennyiben a tanuló állapota megkívánja, úgy más szakembert (pl. terapeuta, logopédus, pszichológus, orvos, konduktor) is bevonunk a fejlesztő munkába.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

A gyógypedagógiai nevelés egészét átható rehabilitációs, rehabilitációs nevelés célja az értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola helyi tantervének részeként működnek. Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli (vagy diákotthoni) programokba.

A gyógypedagógus, a terapeuta - esetenként más szakember véleményének figyelembevételével - készíti el a fejlesztő programot, amely a tanuló különleges gondozási igényére épül, és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további - másodlagos - tünetek megjelenését. A

habilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe vennünk, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő készségek és képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye. A műveltségi területek tartalmi segítenek abban, hogy a tanulói képességek mind magasabb szintre fejlődjenek az egyénileg meghatározott lehetőségek határain belül

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata továbbá az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, e speciális készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Az irodalmi ismeretek hozzájárulnak a tanulók személyiségének, gondolkodásának, érzelmi világának, erkölcsi, esztétikai érzékének gazdagításához.

A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:

- vizuális észlelés - jelfelismerés,
- akusztikus észlelés - hangok differenciálása, - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

A térbeli tájékozódás fejlesztése.

Grafomotoros készségek fejlesztése.

Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

Szavak olvasásának begyakorlása - szóemlékezet, vizuális, akusztikus memóriafejlesztés.

Szövegösszefüggések megláttatása.

A helyesírási szokások megerősítése.

Élő idegen nyelv

Az *Élő idegen nyelv* tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

Az enyhén értelmi fogyatékos/tanulásban akadályozott tanulók szükségletei indokolnák a korai idegen nyelvi oktatást, de a tanulási képességük akadályozottsága miatt aránytalan terhelést jelentene a sérült tanuló számára.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége szerint az iskola hozhat döntést a hetedik évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás ügyében.

Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében.

A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek.

A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének.

A szemléltetéshez, a konkrét helyzetekhez, cselekvésekhez kötődő nyelvtanulás eredményesebb, a szavak könnyebben megjegyezhetők és felidézhetők (pl. köszönés, bemutatkozás, kérdés). Az egyszerű utasítások, a cselekvésre épülő játékos feladatok eredményesen fejleszthetik a hallott szöveg megértését.

Természetes része a tanuló tanórai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az idegen nyelv olvasásának, írásának tanítása csak fejlettség szerint, a tanulóban erősödő igény alapján kívánatos. Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben az elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából.

A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

A Búzaszemben angol nyelvet oktatunk 4. osztálytól.

Intézményünk 2018/19. tanévtől a hagyományos idegennyelv oktatási módszerek mellett alkalmazza a QLL nyelvoktatási modellt. Az alkalmazáshoz szükséges módszertani és eszközrendszerbeli háttérrel a Relaxa Nyelvi Centrum Kft.-től a Váci EKIF által megvásárolt

licenyszerződés alapján a Fenntartó biztosítja. A QLL módszer szerint dolgozó pedagógusokat a Relaxa Nyelvi Centrum Kft. képz ki és mentorálja.

A tanulók értékelése: a tanév folyamán a tananyag - modulok zárásakor - tehát kb. 6 hetente - az órai aktivitás, a szóbeli és az írásbeli feladatokra kapott pontszámok összegzése alapján érdemjeggyel történik, félévkor is modulzáró jegyet kapnak a tanulók, a tanév végén pedig a helyi tantervnek és az évfolyam tanmenetében szereplő kimeneti követelményeknek megfelelő 1-5 skála érdemjegy kerül a bizonyítványukba.

Az angolórát csoportbontásban tartjuk.

Témaajánlatok az idegen nyelv tanításához

Én és a családom: bemutatkozás, lakcím, a család bemutatása.

Az otthon és környezet: a lakás, a lakószoba, játékok, kedvenc állatok.

Az iskola: osztályterem berendezési tárgyai, tanszerek nevei.

Étkezés: eszközök, ételek, italok, étkezési szokások (reggeli, ebéd, vacsora).

Öltözködés: ruhadarabok - télen, nyáron -, a testrészek megnevezése.

Vásárlás: mindennapi bevásárlás, kérés, kérdezés a vásárlás tárgyára.

Utazás: közlekedés, utca, a közlekedés eszközei, a jelzőlámpa színei, jelentései; kérdezés, tudakozódás a közlekedésre vonatkozóan.

Matematika

A Matematika műveltségi terület lehetőséget ad a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, megismerésére. Képesé teszi a tanulókat a világ valóságghű észlelésére, információk befogadására, megőrzésére és feldolgozására. A gyakorlás folyamán, a kognitív képesség alpműveleteit szem előtt tartva növelhetjük a tanulók intellektuális kapacitását. A matematikai fejlesztés során olyan képességek fejlesztése történik, amely képesé teszi tanulóinkat más tantárgyakban, illetve a mindennapi életben jelentkező problémák megoldására is. Segítve ezzel a személyiségük fejlődését, valamint a társadalomban elfoglalt helyük, szerepük objektív megítélését, növelve ez által cselekvési képességük hatékonyságát.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

A tanulás eszközeinek célszerű használata.

Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.

Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.

Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.

Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek összehasonlítása, becslés A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.

A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.

A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.

Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összehasonlítása.

Ember és társadalom. Történelem és társadalmi ismeretek

A műveltségi terület középpontjában az ember világa áll. A múlt kiemelkedő történelmi eseményeinek, történelmi személyiségeinek megismerése hozzájárul a nemzeti és az európai identitástudat kialakulásához, elmélyítéséhez.

A társadalmi ismeretek tartalmai sokoldalúan tárják a tanulók elé a szűkebb és tágabb közösségekben élési lehetőségeit. A tanulókat segíti ahhoz, hogy tájékozódni tudjanak a körülöttük lévő társadalmi, gazdasági, politikai jelenségek között.

Lehetőséget kapnak a legalapvetőbb társadalmi tevékenységek, a legfontosabb állampolgári ismeretek elsajátítására.

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk.

A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

Az időérzékelés fejlesztése, az emberöltő, az évtizedek, évszázadok, évezredek megértése.

Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése.

Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése.

A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.

A kommunikációs képességek fejlesztése.

A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.

Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.

A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése. Az önálló tanulás képességének fejlesztése.

Ember a természetben

A műveltségi terület természettudományos nevelést alapoz meg. A nevelés-oktatás során lehetőség nyílik tapasztalatok, korszerű - a gyakorlatban is felhasználható - ismeretek átadására az anyagokról, a természeti környezet kölcsönhatásairól, folyamatairól. A műveltségi terület tudatosítja a tanulóknál, hogy az ember része a természetnek, így felelős a természeti környezetért, az emberiség jövőjéért. Formálja gondolkodásmódjukat, a természethez, a családhoz és önmagukhoz való viszonyukat, felkészíti arra, hogy a megszerzett ismereteket miként alkalmazzák a tanulásban, az önálló életvezetésben. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

E területen szerzett műveltség fontos eszköze az egészséges életmóddal, életvitellel, környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátításának is.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

Figyelem, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.

Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.

A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.

A térérzet alakítása, megerősítése, viszonzyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, a változás - időben, térben - észlelése, értelmezése.

A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése.

Szokások, szokásrendszerek kialakítása.

A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.

Földünk és környezetünk

A Földünk és környezetünk műveltségi terület ismereteket nyújt a tanulóknak a lakóhelyükről, a hazájukról. A hazai az európai földrajzi környezetből kiindulva lineárisan táguló térben szerezhetnek elemi ismereteket a távoli földrészekről és a bolygókról. A mindennapokban is

jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik - a rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat hordozva.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, problémafelismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.

A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.

A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térkép összefüggéseinek felismerése.

Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.

Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.

Kommunikációs képességek - kérdezni tudás, szakkifejezések használata.

Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Művészetek

A műveltségi terület olyan élményszerű ismeretek nyújtását állítja középpontba, melyek hozzájárulnak a képességek fejlesztéséhez, a harmonikus személyiség kialakulásához. Jellemzője az érték közvetítés és értékörzés mellett az aktív befogadásra és alkotásra készítés. Hozzájárul a szellemi, lelki tulajdonságok gyarapításához, az esztétikai fogékonyság, a fantázia, az érzékenység fokozásához. Az iskolai nevelés, oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megismerést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a differenciális megvalósítására.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.

Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.

A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.

Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.

A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.

A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.

A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.

Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.

Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.

Informatika

A műveltségi terület - igazodva az informális társadalmi elvárásokhoz - középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és készségfejlesztést állítja. A mindennapi élet szerves részeként jelenlévő informatikai ismeretek, illetve az informatikai ismerethordozók használatának készsége, az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóinknak képessé kell válniuk az informatika eszközrendszerének alapvető használatára. Ez ad lehetőséget számukra gyors, korszerű ismeretszerzésre, ügyintézésre.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

Érzékszervi megismerések.

Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.

Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

Csoportosítások, következtetések.

Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.

A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.

Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése. Analízis, szintézis.

Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület az ismeretek és fejlesztési feladatok tekintetében szintetizáló feladatot tölt be. Életmóddá, szokás-, viselkedés- és magatartásformává szervezi a fejlesztés kiemelt területeit, az ismeretek halmazát. A közvetlen környezetben szerzett tapasztalatokból kiindulva a technika, a társadalom, a munka világában történő pontosabb, tudatosabb

eligazodást szolgálja. A tanuló egyediségének, megváltozott tulajdonságegyüttesének figyelembevételével hozzájárul az énkompetencia, a cselekvési, a szociális, a kommunikációs kompetenciák kialakításához. A sérülésspecifikus jegyek figyelembevételével épít a NAT ezen műveltségi területen megfogalmazott alapelveire, kiemelt fejlesztési területeire, fő témaköreire, feladataira. **A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai**

A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, okokozat felfedezése.

A problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.

A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.

Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.

A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése. A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása. Szociális képességek fejlesztése.

Testnevelés és sport

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő képességekkel és fejlettségi szinttel kerülnek az iskolába. Mind az értelmi, mind a fizikai képességek területén nagy különbségeket mutatnak. Gyakori a helytelen testtartás, mozgásos ügyetlenség, a diszharmonikus, az inkoordinált mozgás. A tanulók egy részénél mozgásfogyatékoság nehezíti a cselekvéses tanulást, aktív mozgástevékenységet. Mindezek szükségessé teszik, hogy az általános testnevelés körét kibővítve, a gyógypedagógia és ezen belül a szomatopedagógia eszközrendszere segítse eljuttatni a tanulókat a rendszeres testedzés, a mozgásos játéktevékenység öröméhez, a mozgásbiztonsághoz.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkétséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.

Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.

Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet. Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.

A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonzszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.

A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.

A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.

Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése

4.23. Az autizmus-spektrumzavaros (autisztikus) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Az autizmus-spektrumzavarok az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig - vagy tovább - kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák gyógyító és fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúlik a felnőttkorba, így sosem túl késő a fejlesztést elkezdeni. Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képesség hiányok egész életen át jellemzően megmaradnak, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó képességek (deficit) okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól ellensúlyozott állapotokban csaknem tünetmentessé fejlődhetnek, változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanuló autizmusának súlyossága széles skálán szóródik.

A halmozottan sérült autisztikus tanuló

Az autizmus-spektrumzavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Ezek lehetnek:

Értelmi fogyatékoság (mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar).

Beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság.

Viselkedésproblémák (főleg, ha azok súlyosak, pl. agresszió, önbántalmazás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket összehangolni.

Az autisztikus tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek, szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatóak.

Izolált típus

Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

Passzív típus

Szociálisan nem kezdeményező, a közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”.

Aktív, bizarr típus

Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

Merev, formális típus

Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszédszintű autisztikus személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll.

A gyermekek fejlődésük során többször is típust válthatnak.

Az autisztikus tanulók - a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából - kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai

A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya. Legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat, a tárgyaktól megkülönböztesse.

A szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak - gyakran teljes - hiánya. Többnyire nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.

A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak melletts, amelyet nehezítenek a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.

Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek és az önellátás vagy a mechanikus és a személyes memória közötti szakadékszerű különbség.

Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet

A megfelelő szintű vizuális információ általában jól értelmezhető.

Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.

Jó mechanikus memória.

Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.

Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken - pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene - viszonylag jó képességek.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás során

Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.).

Figyelemzavar gyakorisága.

Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.

Ingerfeldolgozási, vizumotoros koordinációs problémák.

Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.

Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.

A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.

Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.

Emlékezetfelidézési problémák (speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.

A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya.

A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.

A valóság téves értelmezése, felfogása.

Realitás és fantázia összetévesztése.

A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.

Képességek, ismeretek önálló változatos alkalmazásának hiánya (még beszédhasználatban is).

Gyermekközösségekben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.

Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése. Félelmek, fóbák, szorongás.

Az autizmus-spektrumzavarokban szenvedő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei

Az autisztikus tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.

Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.

A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt - a továbblépés előtt - külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, problémamegoldási módszerek tanítása.

A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert az egészséges gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autisztikus gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A kognitív viselkedésterápiás, fejlesztési és tanítási célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell a tervekbe iktatni.

Az autisztikus tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és

önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illeszteni ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

Az ön-(esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése.

A családi életet akadályozó viselkedések kezelése.

A taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása.

Az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autisztikus tanulók fejlesztésében

A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség- és készségprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon és a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.

Protetikus, segédeszközökkel berendezett környezet és eszköztár kialakítása (az időbeli és téri tájékozódás, vizuális információhordozók augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).

Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.

Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.

A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető kognitív viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

2.16.5.2.3. A speciális fejlesztés szervezési feltételei

A fejlesztés formái

Speciális csoportban: egyéni és kiscsoportos formában. Többségi iskolában integráltan.

Speciális csoportajátosságok

A szükséges pedagóguslétszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától.

Törekedni kell a csoport homogenitására. Az egyéni fejlődési eltérések az általános értelmi, önállósági, beszédképességi szint, illetve a viselkedésproblémák jellege szerint további csoportbontást tehetnek szükségessé.

Az autisztikus tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai

Az autisztikus tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése és a rugalmasabb viselkedésrepertoár kialakítása határozza meg. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a NAT-ban és a kerettantervekben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat a helyi tantervekben és egyéni fejlesztési tervekben kell meghatározni a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségének megfelelően. Az 1-4. évfolyam elvégzéséhez általában hosszabb időkeretre van szükség.

A jó értelmi és nyelvi képességekkel rendelkező tanulók esetében előfordulhat, hogy az egyes műveltségi területeken meghatározott tartalmak jelentős részét a NAT-ban meghatározott életkorban képesek elsajátítani. Ezekben az esetekben egyéni fejlesztési terv alapján a szociális-kommunikációs és speciális kognitív készségek párhuzamosan fejlesztése szükséges.

Az alábbi szakaszolás az autisztikus gyermekek speciális fejlesztésének általános vázlata. Tartalmazza azokat a többlettartalmakat, amelyeket az egyéni fejlesztési tervekbe szükséges beépíteni.

A fejlesztését minden gyermek esetében az első szakaszban kell kezdeni. Az egymásra épülő szakaszok időtartama előre nem határozható meg. A fejlesztés üteme és a tanuló tovább lépési lehetősége függ a fejlődés mért eredményeitől, azaz: a gyermek képességeitől és a szakszerű képzés intenzitásától.

Első szakasz

Fő célja a rehabilitáció. A gyermek formális és informális megfigyelésének tapasztalataira alapozva, egyénre szabott hosszú, közép- és rövidtávú tervre épül.

Célja a tanuló elemi beilleszkedési készségeinek: adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében: A szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése.

Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.

Az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése.

Fogyatékos-ság-specifikus vizuális információhordozókkal segített ún. protetikusan, segédeszközökkel felszerelt ún. augmentatív környezet, eszközök és módszerek/rutinok, viselkedési normák, szokások kialakítása és használatának elsajátítása.
Fejlesztési területek:

Kommunikáció/szociális viselkedés

Beszéd előtti csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.

Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel). Beszéd vagy - beszéd kialakulásának hiányában - alternatív vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.

Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.

Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban.

Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

Kognitív fejlesztés

Elemi ismeretek, fogalmak.

Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.

Szociális kognitív készségek fejlesztése.

Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és munkaeszközök célszerű használata).

Általánosítás képességének fejlesztése.

Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.

Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata. Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

Viselkedésproblémák kezelése

Viselkedésproblémák megelőzése.

Alternatív viselkedések kialakítása. Meglévő viselkedésproblémák kezelése.

Második szakasz

Célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben. Fejlesztési területek: Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

Képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével.

Szociális/kommunikatív, kognitív fejlesztés.

Önellátás körének bővítése.

Házimunka.

Munkára nevelés megalapozása.

Harmadik szakasz

Cél a felnőtt korban egyénileg elérhető legmagasabb szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség elérésének megalapozása.

Fejlesztési területek: Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

Képességek szinten tartása.

Tantárgyi ismeretek a NAT-ban és a kerettantervekben meghatározott tartalmak adaptálásával, az egyén képességeinek megfelelően.

Önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció. Munkára nevelés, pályaorientáció.

A NAT alkalmazása

Az autisztikus tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.

A NAT kiemelt fejlesztési feladatai, műveltségi területei esetükben is alkalmazhatóak a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A NAT szakaszaihoz rendelt fejlesztési feladatok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, az intelligenciát és a nyelvi képességeket kell figyelembe venni. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell az autisztikus tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

A NAT kiemelt fejlesztési feladatai

Énkép, önismeret

Az autisztikus tanulók fejlesztésében hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak,

szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hon- és népismeret

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autisztikus tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Az autisztikus tanulók számára közvetlen, látható, megtapasztalható élmények (pl. művészi alkotások, ismeretterjesztő filmek) segítségével nyújthatunk ismereteket e téren. A sajátos érdeklődési körök (pl. térképek, közlekedési eszközök, különféle adatok, tények gyűjtése) számos tanulót közelebb visznek a terület ismeretanyagához.

Környezeti nevelés

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend és a személyes biztonságra való törekvés kialakítása.

Információs és kommunikációs kultúra

Elsődleges cél a kölcsönös, hatékony, közérthető kommunikáció kialakítása. Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben nagy szerepet kapnak a vizuális eszközrendszerek. Az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő.

Tanulás

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

Testi és lelki egészség

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása elsődleges fontosságú. A helyes szokásrend kialakításakor alapozhatunk a tanulók merev,

szabálytartó viselkedésére. A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést, ami fontos az egészség megőrzése szempontjából.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság megteremtése minden esetben kiemelkedően fontos. Ennek szintje nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos cél, hogy a tanuló lehetőség szerint a speciális érdeklődési köréhez kapcsolódó szakmát választhasson.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai a kötelező oktatás, fejlesztés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatóak meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

Elemi szociális-kommunikációs készségek.

Viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.).

Figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb..

Érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása.

Elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók.

Önkiszolgálás, önellátás.

Saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata.

Lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása.

Szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása.

Iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása.

A halmozottan fogyatékos autisztikus tanulók speciális ellátása.

Az autisztikus gyermekek integrációja

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció csak akkor indokolt, ha egyértelműen az autisztikus gyermek javát szolgálja. A mérlegelés jellemzően a harmadik szakaszban nevelt tanulók egy részénél reális. Az integráció szükségességének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak.

A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről

Speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens.

Jól előkészített, ütemezett fejlesztési terv.

Speciális eszközök, módszerek és környezet.

Együttműködés a családdal és/vagy a diákokotthonnal.

A befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatása. Szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás.

Szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében.

Az integrált autisztikus gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egy-egy tantárgyból felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

Az autizmus-spektrumzavarokban szenvedő (autisztikus) tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

Az autisztikus tanulók oktatása a NAT műveltségi területeit követi. Valamennyi műveltségi terület oktatását átszövik a rehabilitációs tartalmak. A kerettantervek tantárgyi témaköreinek elnevezése, tartalma specifikus módosításokkal alkalmazható, követelményeik módosíthatók, átcsoportosíthatók. A halmozottan sérült, az autizmus mellett a tanulásban vagy értelmileg akadályozott gyermekek esetében az Irányelv értelmi sérült gyermekekre vonatkozó tantárgyi rendszerét az autizmusra adaptálva javasolt alkalmazni.

Magyar nyelv és irodalom

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv oktatását azoknál az autisztikus tanulóknál érdemes megkezdeni, már kommunikatív módon, változatos kontextusokban és funkciókban használják anyanyelvüket. Gyakran egyedi megítélés alapján javasolni kell az autisztikus gyermekek értékelés alóli felmentését.

Matematika

Kiemelkedő jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Ember és társadalom

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés elemi szabályainak ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

Az autisztikus tanulók jellegzetesen sajátos speciális ismeretszerzési nehézségei miatt a tanítás során nem számíthatunk a gyermekek előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a közvetlen tapasztalásra nagy hangsúlyt kell fektetni.

Művészetek

A műveltségi területen megjelenő valamennyi fejlesztési feladat fontos terápiás lehetőséget jelent. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

Informatika

Az informatikai eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos autisztikus tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület rendkívül nagy hangsúlyt kap, mivel az önállóságot és a munkavállalás lehetőségét alapozza meg. Kiemelt cél a megfelelő munkaviselkedés kialakítása, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodás fejlesztése, valamint az elsajátított tevékenységek, munkafolyamatok önálló elvégzése. *Testnevelés és sport*

A testi egészség megóvása, az erőnlét, az állóképesség és az ügyesség egyénre szabott fejlesztése mellett a legfontosabb fejlesztési feladatok általában a következők:

A testséma ismeretének kialakítása.

A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.

A különböző társas helyzetekben való megfelelő mozgásformák kialakítása. Annak tanítása, hogy a gyermek saját ellenőrzése alatt tudja tartani mozgásos sztereotípiáit.

4.24. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok háttérében részképességzavarok, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy a felsoroltak halmozott előfordulása áll fenn. Nem határozhatunk meg egységes jellemző jegyeket; az egyes állapotok a tünetek/tünetegyüttesek komplexitásától függően a funkciógyengeségtől a komplex személyiség-, illetve általános tanulási zavarig terjedhetnek. A percepció bázis többdimenziós érintettsége miatt az olvasás, írás, számolás elsajátításában különböző súlyosságú akadályt jelent, az enyhe zavartól egészen a funkcióképtelenségig.

A részképességzavarok körébe az iskolai teljesítmények - elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) - elsajátításának nehézségei, a képességek deficitje, valamint az általuk kiváltott, következményes magatartási és/vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttese tartozik. Jellemző, hogy az adott részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás mutatkozik, valamint teljesítményszóródás mutatható ki az intelligenciafaktorok, a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között. A

részképeességzavarok tüneteit mutató tanulók általános jellemzője a számukra nehéz iskolai feladatok iránti feltűnő közömbösség, érdektelenség, amely a nehézségek következtében fokozatosan elmélyül, és a tanulással kapcsolatos tevékenységek (olvasás, írás, számolás) elutasításában fejeződik ki.

A kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar megléte esetén az érintett tanuló rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, az általánosnál sokkal több cselekvéses tanulási helyzetet igényel. Azok a tanulók, akik súlyos figyelemzavaruk (helyzetidegenség, hibás-hiányos helyzetfelismerés) vagy fejletlen önirányítás, gyenge önértékelési képesség miatt nem tudnak a tanulási szituációba beilleszkedni, állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak.

Míg a részképeességzavarok gyakran ép érzékszervek esetén is az érzékszervi fogyatékoság (gyengén látás, enyhe nagyothallás) látszatát kelthetik, addig a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a tanulók általánosan gyenge képességűnek, értelmi fogyatékosnak tűnhetnek.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési lelassulásának jelei a tanulási, magatartási zavar tüneteit mutató tanulóknál az alábbiak:

Általában érzékenyebbek a meteorológiai változásokra.

Fáradékonyabbak az átlagnál, nehezen tűrik a zajokat, nehezen viselik el a várakozási feszültséget.

Gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, egyedüllétre.

Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

A fejlesztés alapelvei

A részképeességzavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli. A rehabilitációs célú órakeretben a tanulók fejlesztése egyéni terápiai terv alapján történik.

A kialakulatlan részképeesség jellegének megfelelően az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a számonkérési, értékelési, esetleg - indokolt esetben, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét.

A részképeességzavar tüneteit mutató tanuló egyéni fejlesztése, külön oktatása intenzív terápiai céllal szervezett átmeneti formának tekinthető, melyet csak súlyos állapotok esetén célszerű alkalmazni, és amelynek célja, hogy a tanuló minél előbb visszakerüljön az őt integrálni képes környezetbe.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása.

A kudarctűrő-képesség növelése. Az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai

Diszlexia, diszgráfia

A diszlexia a tanulási zavarok fogalomkörébe tartozó, intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Hátterében a központi idegrendszer sérülései, organikus eltérései, érési késése, működési zavara, örökletesség, lelki és környezeti okok különböző összefonódásai találhatók meg, valamelyik dominanciájával. Általában differenciálatlan az aktív szókinés, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körül írja a fogalmat. Az olvasás tanulása során nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévésztesek fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegértés.

A súlyos olvasás-írászavar irreverzibilis, maradványtünetei a közép- és felsőfokú oktatásban, illetve a felnőttkorban is feltűnnek és fennmaradnak.

Diszgráfia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előre haladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának folyamata.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a diszgráfiás tanulók.

A fejlesztés célja:

Az olvasás-, írászavarok javításának feladata az iskolás korban, hogy kialakítsa a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készséget, fejlessze kifejező képességét, segítse az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

A testséma biztonságának kialakítása.

A téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten.

A vizuomotoros koordináció gyakorlása.

A látás, hallás, mozgás koordinált működtetése.

Az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újra tanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel.

Az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt.

A kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.

Az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel.

Az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

Diszkalkulia

A diszkalkulia különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége más iskolai teljesítmények (pl. olvasás, írás, idegennyelv tanulás) jó színvonala mellett. Hátterében általában valamilyen idegrendszeri sérülés húzódik meg, amelynek következtében zavart az érzékelés-észlelés folyamata, sérült a gondolkodás. Nehezítetté válik a szimbólumok felismerése és tartalmi azonosítása, akadályozott a fogalmak kialakulása, sérülnek a fogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése, illetve zavart szenved az emlékezet és a figyelem.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Súlyos elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

Az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése.

A testséma kialakítása.

A téri relációk biztonsága.

A relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása.

A szerialitás erősítése.

Segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése.

A fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés.

A fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

A kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar

Hiperkinetikus zavarok

Már az első öt évben kialakuló tünetegyüttes, melyet jellemez a tevékenységek csapongása, a figyelmetlenség, a nagyfokú impulzivitás, a szabályok gyakori megszegése, megfontolatlanág, többszöri konfrontálódás a társakkal. Gyakori a kognitív működések zavara, illetve a nyelvi és motoros képességek fejlődésének késése. Másodlagos szövődménye az aszociális viselkedés és csökkent önértéktudat.

Magatartási zavarok

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartássémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcoság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés elvei, módszerei, feladatai:

A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.

Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.

A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.

Együttműködés a családdal és más szakemberekkel. A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt esetben az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának az időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

A NAT alkalmazása

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Kiemelt szerepet kap az Énkép és önismeret, a Kommunikációs kultúra, a Testi és lelki egészség, a Felkészülés a felnőtt lét szerepére.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ebből a szempontból fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás.

A gyógypedagógiai tanár/terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A pszichés fejlődési zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A NAT alkalmazása

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az

irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Kiemelt szerepet kap az Énkép és önismeret, a Kommunikációs kultúra, a Testi és lelki egészség, a Felkészülés a felnőtt lét szerepére.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt. A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

5. Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja

6.1. A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

A gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

E célok érdekében a tantervi program és óraterv az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő képzésre is (választható tárgyak). A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják.

Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van.

6.2. Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, valamint megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

Az alapfokú művészetoktatás követelményrendszerének értelmezése

A helyi tanterv a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. A követelmények az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást. Ezzel lehetőséget kívánunk adni a tanulók tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

A tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel

tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelményszinteket.

A követelmények az egyes tanszakokon az adott szakaszokban (alapfok, továbbképző) a tanulók elérendő tudását, készség szintjét határozzák meg. A szintek eléréséhez a helyi tantervekben a rugalmasság és differenciálás elvét célszerű érvényesíteni.

Természetesen a követelmények és a tananyag elválaszthatatlan egységet alkotnak, egymást erősítve eredményeznek tartós, hatékony tudást.

Az ellenőrzés, értékelés folyamatának alapjait is a két szakasz végére elérendő követelmények határozzák meg.

A tanulók egyik szolfézs óráját bontjuk. Amely szolfézs órát nem bontunk, ott két tanár van jelen – az egyik a hangszeres illusztrálás miatt. Elsőben-másodikban a szolfézs órát még nem bontjuk.

6.2.A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia fejlesztése, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése. A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése. A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

6.3. A felvételi eljárás módszerei, átvétel másik iskolából, a magasabb évfolyamra lépés feltétele

Az iskolába jelentkező tanulók felvételi meghallgatáson vesznek részt. Ennek célja, hogy megismerjük a jelentkezők alapvető képességeit, készségeit, a választott szakra való alkalmasságot, adottságot, érettséget.

A felvételi meghallgatás anyaga: beszélgetés, a motiváció megismerése éneklés (választott dal és visszhang) ritmuskészség vizsgálata

A beszélgetés során váljon ismertté a jelentkező motivációja, értelmi, érzelmi fejlettsége, oldottsága. A zenei feladatok megoldása során vizsgálendő az előforduló hibák, tévesztések javítási készsége.

A felvételi meghallgatást az adott tanszak vezetője irányítja, a tanszak tanárainak bevonásával. A meghallgatás végeztével írásban tesz javaslatot a főigazgatónak a felvételre, ill. az elutasításra vonatkozóan. Az elutasítást mindig indokolni kell írásban. Átvételre jelentkezőknél az eddig megszerzett tudást kell bemutatni, melynek alapján a bizottság javaslatot tesz az átvételre és az osztályba sorolásra.

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a helyi tantervben foglalt követelményeket legalább elégséges minősítéssel teljesítette. Az egyes tárgyak minimális követelményeit a helyi tanterv egyes tantárgyi programjai tartalmazzák részletesen.

6.4. A tanulói teljesítmény ellenőrzése, mérése, értékelése, minősítése

1. Az értékelés rendszere: A tanulókat életkoruknak megfelelően, *szövegesen értékeljük:*

- Az előképző évfolyamon és első osztályban félévkor, - Számjeggyel és szövegesen értékeljük a tanév végén.
- Minden további évfolyamon és minden tantárgyból a Köznevelési törvénynek megfelelően érdemjegyeket alkalmazunk.

2. Az értékelés célja:

- visszajelzés a tanár és a tanuló közös munkájáról
- a tanulói teljesítmény viszonyításának alapja

3. Helye és módszerei a tanítás folyamatában:

- rendszeres szóbeli visszajelzés a tanítási órán

- egy-egy témakör lezárásakor, hangversenyek után szóban - féléves, év végi összegzéskor (értékesítő, bizonyítvány)

4. Súlypontok:

- a továbbhaladáshoz szükséges anyag ismerete, értelmezése, gyakorlati alkalmazása
- az oktatás eredményeként kialakult képességek, készségek ellenőrzése
- a továbbhaladás feltételeként az előírt minimum ellenőrzése - az önálló feladatmegoldásra nevelés eredményének ellenőrzése

5. A minősítés, értékelés fokozatai:

- 5 (jeles), a tantervi követelményeknek kifogástalanul tesz eleget, ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt képes alkalmazni, önállóan végez feladatot, A technikai és művészi követelményeknek magas szinten tesz eleget
- 4 (jó), a követelményeknek megbízhatóan, jól eleget tesz, kis segítséggel képes az önálló feladatmegoldásra, a tananyag alapvető részeit jól tudja, ismereteit különösebb nehézség nélkül alkalmazza.
- 3 (közepes), a követelményeknek változóan képes eleget tenni, de segítséggel, útmutatással képes azt elsajátítani. A feladatok megoldásában problémákkal küzd, gondos gyakorlással és tanári segítséggel azonban megoldja azt.
- 2 (elégséges), a követelményeknek csak a minimális szinten tesz eleget, önálló feladatra nem, vagy csak jelentős segítséggel és bizonytalanul képes. Az önálló gyakorlás túlzott nehézséget jelent számára.
- 1 (elégtelen), a követelményeknek nem tud eleget tenni, önálló gyakorlását nem képes megoldani, még rendszeres segítség nyújtása mellett sem.

A szorgalom értékelése:

- 5 (példás), tanulmányi munkája céltudatos, figyelmes, pontos. Közösségi tevékenysége példamutató. A tanórákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon érdeklődő, kezdeményező.

Hiányzásai nem haladják meg a tanév során a 20 órát, igazolatlan mulasztása nincs.

- 4 (jó), tanulmányi munkája gondos, igyekvő. Közösségi alkalmakon részt vesz. A tanórákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon érdeklődő, a kijelölt feladatokat, alkalmakat figyelemmel kíséri. Igazolatlan mulasztása nincs.
- 3 (változó), tanulmányi munkája rendszertelen, figyelmetlen, pontatlan. Közösségi alkalmakon csak ritkán, vagy nem vesz részt. Igazolt mulasztásainak száma magas, igazolatlan hiányzása van.
- 2 (elégséges), tanulmányi munkája hanyag, figyelmetlen. Felkészülése felületes, gyakorlása rendszertelen, az iskolai alkalmak nem érdeklik, motivációja igen alacsony. Hiányzásai meghaladják a tanév során a 30 igazolt órát, igazolatlan mulasztása is jelentős számú, de nem éri el a 10 órát.

6.5. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

1. Hangszerek:

A tanítás során használt hangszereknek és tartozékaiknak olyan állapotban kell lenniük, hogy a tanuló oktatását, fejlődését a hangszer elhasználódásából adódó hibák ne akadályozzák. A javítás szükségességének felmérése a szaktanárok feladata. Megoldásához segítséget nyújtanak a tanzak- és tagozatvezetők, valamint az iskolavezetés.

2. Kották, tankönyvek kiválasztása:

Legyen a tanárok számára hozzáférhető minél több olyan szakirodalom, amely a pedagógiai munkát segíti. Lehetőség szerint be kell szerezni mindazt a kottaanyagot, amellyel a tanítási órákon foglalkozhatnak. (Kötelező és ajánlott, írott és hangzó zeneirodalom, videó anyag.)

A kották és tankönyvek minősége tartós legyen, hogy több éven keresztül és több tanár, ill. tanuló is használhassa.

3. Hangzó és vizuális oktatási anyagok:

A CD- és videó-tárat a tantervekhez kapcsolódó legfontosabb zeneirodalmi alkotások folyamatos fejlesztésével szükséges gyarapítani. A felvételek együttesen szolgálják a pedagógiai és hagyományápolási feladatokat.

Az oktatást segítő eszközök, segédletek, taneszközök megfelelő fejlesztésével a szülők többletkiadásai is csökkenthetőek. A könyvtár a tanulók és tanárok számára nyitottá, hozzáférhetővé kell tenni, melyről az iskolai könyvtárhasználat rendje ad útmutatást.

6.6. Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga tartalma és szervezése.

5.1.1. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül *vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható*, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyából megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyából a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyából kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

6.7.2. A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie. 1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc. 2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc. 3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanszak („B” tagozat):

- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően) A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

6.8. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja

Az egyes tanszakok, azon belül az egyes tantárgyak fejlesztési követelményeit részletesen tartalmazza az **alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja (2022/2023-as tanévtől hatályba lépő 2. számú melléklet)**, melyeket iskolánk nevelőtestülete a zenei nevelés során alkalmaz.

6.8.1. Zeneművészeti ág – klasszikus zene képzése, struktúrája, folyamata, követelménye

I. Fejezet

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

6.9. Kamarazene a Búzaszemben

A Búzaszemben minden gyermek első osztályos korától kezdve zenél. Ez a muzsikálás a rendeletek szerinti 2x30 perc egyéni zeneórát és a hozzá tartozó szolfézsórát jelenti.

Ugyanakkor a muzsika a Búzaszemben nem öncél, hanem a személyiségfejlesztés és a magyar öntudat kialakításának eszköze. Ezért a legkisebbektől kezdve ösztönözzük az együtt muzsikálást és kamarazenekarok kialakítását valamint azt, hogy ezen kis zenekarok a táncházakban muzsikáljanak.

A kamarazene olyan zeneművek és zenei műfajok gyűjtőneve, amelyek egynél több, de 10-12-nél kevesebb előadót foglalkoztatnak. Általános értelemben társas muzsikálást jelent, tágabb értelemben a kisebb zenekarokat és énekkarokat szokás kamarazenekarnak nevezni.

A Búzaszemben tájegységek szerint alakulnak kis népzenekekarok.

A közös muzsikálás hatása:

- együttműködési készség javulása
- türelem, beleérző képesség javulása
- motiváló a további muzsikálásra
- fenntartja a gyermekek érdeklődését a zenélés iránt
- számos személyiségterületet fejleszt

- zenei képességek (zenei memória, zenei alkalmazkodóképesség, intonációs készség, zenei műveltség, belső hallás) fejlődése

A kamarazene nem képezi részét a művészetiskolai hangszeres oktatásnak. Mi úgy gondoljuk, hogy a zenélés ezzel a közösségi muzsikálással nyeri el értelmét.

Kulcsfontosságú tényező a fokozatosság. Előfordul, hogy egy növendékügyes, szorgalmas és tehetséges, csak kevesebb önbizalma van. Nem szabad rögtön belekényszerítenünk egy olyan helyzetbe, ahol esetlegesen csalódás érheti. Először próbáljunk meg külön foglalkozni az ilyen növendékekkel, felkészíteni az új dolgokra, mert előfordulhat, hogy kedve éppen lenne a kamarazenéléshez, viszont önbizalom hiányában kevésnek érzi tudását társaival szemben. Érdemes először kisebb duókat megismerni, megtanulni, tanári közreműködéssel, és hagyni, hogy az idő megoldja helyettünk ezt a feladatot.

A tiszta intonáció, de legalábbis az arra való folyamatos törekvés és az alkalmazkodóképesség nélkülözhetetlen.

Az első lépések a kamarazene felé

Milyen módon segítjük az együtt játékra való felkészülést?

A hangnemek közti magabiztos játék, valamint az egészséges, telt hang és a tiszta intonáció egyaránt fontos részei a kamarazenének. Amíg nem alakítunk ki egy egészséges, kiegyenlített, telt hangot, laza, kéz és szájtartást, addig nem érdemes nehezebb dolgokkal foglalkoznunk. Ha nincs kialakítva egy megfelelő, biztonságos alap, ami jelen esetben az előzőekben említett telt hang, valamint a laza kéz és szájtartás, addig nincs miből tovább építkeznünk.

Az első egy-két alkalommal érdemes mindenkinek a tanárával kipróbálni az együtt játék élményét. Inspiráló az is, ha a gyerekek bent maradnak meghallgatni egymás óráját, felkészültségét, aztán tarthatunk nekik közös órákat.

A kamarazenével kapcsolatban fontos tisztáznunk már az első órán, hogy minden szólam, minden hangszer egyenértékű, egyaránt fontos, elkerülve az esetleges versengést.

Mikor növendékeink már birtokolnak egy bizonyos szintű tudást hangszeres, és zenei téren egyaránt, megpróbálkozhatunk egy kamaraegyüttes összeállításával. A hangszerek összeállítása, az időpont megtalálása mind feladatot jelent. Egy kamaraóra nagyobb helyet igényel. A csoportok összetételének megalkotásakor érdemes minél több szempontból megvizsgálni a növendékeket. Csakúgy, mint a kooperatív oktatásnál, itt is alkothatunk homogén és heterogén csoportokat egyaránt. Ritkán fordul elő azonban, hogy azonos korosztályú növendékekből tudunk kamaracsoportot alkotni. Általában különböző

korosztályú és képességű növendékekből van lehetőségünk kamaraegyüttest alkotni. Ezek az ún. heterogén csoportok. Egy heterogén csoport összeállítása nagyobb körültekintést és szervezést igényel, mégis ebben a formában tud legjobban érvényesülni a kamarazene közösségformáló ereje. Az idősebbek számára technikailag nyilván nem jelent túlzottan nagy kihívást, viszont így lehetőségük van fiatalabb társaikat felkarolni, segíteni.

A kamarazene a zeneoktatásban nélkülözhetetlen. A Búzaszem Iskolában a kamaracsoportokban szereplő gyerekek tanáraik vezetésével muzsikálnak a táncházakban is, vagyis még a tánc alá muzsikálás kihívását is megélik.

6.10. A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai, időtartama

Tanszakok és tantárgyak

Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola,

Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár, ütő

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora,

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéniképzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező

szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (furulya, fuvola) tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit és szolfézs kötelező tárgyból előrehozott alapvizsgát tett, akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy								2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam a billentyűs, fafűvös, akkordikus, ütős, vokális, vonós és zeneismeret tanszakon

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum)

Ek.1.–2. és 1.évfolyam 5 perc

2–3. évfolyam 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

Kötelező tárgy: a képzési idő minimum 2x45 perc "A" tagozaton a 4. évfolyam végéig

"B" tagozaton a 10. évfolyam végéig

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve zongora, gitár tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

A „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	(2)	(2)	(2)	(2)
Kötelezően választható tantárgy					0-1	0-1	0-1	0-1	1-(2)	1-(2)	1-(2)	1-(2)
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, ütő, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű.

A Továbbképző 7-10. évfolyamon a Kötelező tantárgy helyett Kötelezően választható tantárgy is választható.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3–4. évfolyam 20 perc 5.

évfolyamtól 25 perc Vokális
tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” tagozat

Főtárgy: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom

Kötelező tantárgy: szolfézs főtárgynál zongora; zenetörténet–zeneirodalom főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy.

Választható tantárgy: második hangszer, zenetörténet–zeneirodalom tantervi programjának tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: zenei történet–zeneirodalom,

A első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A zenei történet–zeneirodalom tantárgy főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje: szolfézs kötelező:

(2)+ 4 évfolyam (előképző 1–2) + alapfok 1–4. évfolyam

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1.–2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

„B” tagozat

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer tantervi programjának tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve zongora, gitár tantárgyak)

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat. *Szakmai kompetencia*
- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangsín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom. *Társas kompetencia*
- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése. – A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése. – A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetség gondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

6.10.1.1. Furulya

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,

- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

6.10.1.2. fuvola

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,

- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét,
- zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

6.10.1.3. gitár

Az alapfokú művészetoktatás „klasszikus gitár” tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai Tanítsa

meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriródalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését. Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat: - Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.

- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés. Gyakoroltasson rendszeresen:
- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat. - A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

6.10.1.4. ütő

Az ütőhangszer tanítás feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiából eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütésttechnikákat,

Fordítson figyelmet

- a helyes test-, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,

- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztesse az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

6.10.1.5. zongora

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit, - a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,

- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

6.10.1.6. szolfézs

A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: "A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!"

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus-metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás - írás

- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzélemviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához, - olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képességkészség szintjének megfelelő zenei feladatokat, - biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel,
- a zene iránti elkötelezettséggel.

6.10.1.7. Zenetörténet és zeneirodalom

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat – rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,

- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

6.11. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

3. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül *vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható*, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyából megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgykból a vizsga alól felmentés adható.

7. Előrehozott vizsga

Az intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

8. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie. 1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc. 2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc. 3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanszak („B” tagozat):

- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően) A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

6.12. Zeneművészeti ág, népzene képzése, célrendszere, struktúrája, folyamata

Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere, funkciói

Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére.

Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző–rögtönzőképesség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetésére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

Az oktatási folyamat – kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait.

Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.

A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres–énekes együtt muzsikálásnak kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremt a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő

Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató

Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tamburák, koboz

Akkordikus tanszak tantárgyai: népi cimbalom, népi harmonika

Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek

Vokális tanszak: népi ének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs

Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.

Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció: (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni. ** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy								2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	(–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, népi cimbalom, koboz, népi harmonika, népi ének.

(2)+6 évfolyam: népi ritmushangszerek,.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni).

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos).

Kötelezően választható tantárgy: 5.–10. évfolyamig. *Csoportos tantárgy:* minimum 2x 45 perc

zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2–8 fő

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A Korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – az alapfok 2. évfolyamától javasolt

Kötelező tantárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tantárgy: zongora.

Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének.

Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Ftovábbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 *évfolyam:* népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, koboz, népi cimbalom, népi harmonika, népi ének

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni).

Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos).

Kötelezően választható tantárgy: Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy

Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene.

Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy.

Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs.

Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai.

Óraterv 1.

Tantárgy	Évfolyamok
----------	------------

	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
Kötelezően választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+4)+2+4 évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton – minimum 2x45 perc

Kötelező tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

Választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

A népzeneoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

Alapfokú művészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz előképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Szakmai kompetencia

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység – különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtáira,

fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.

A megfigyelőkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.

A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadómód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzerek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez.

A hangszer- és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.

A variációképző rögtönzőkészség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

Az érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia

Az együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánc kíséret, tánc ház).

Módszertani kompetencia

Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értő zenehallgatásra nevelése.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése. A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népünk zenéjének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése,

a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élő népek hagyományának, a népzene kutatás történetének, a népzene jelentős előadó- egyéniségeinek megismertetése.

Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.

A tanulók zenei ízlésének formálása.

Fogékonyság a művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására.

Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, tánc házakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.

A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

– Tehetség gondozás.

– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

6.12.1.1. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz.

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz.

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek.

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 15 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Néprajz, Népzenei ismeretek főtárgy: kötelező hangszer. A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: néprajz.

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: néprajz.

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: kötelező hangszer.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy, A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakon megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

6.12.1.2. Népi furulya

A furulyatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját, a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt, a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze a tanuló hallását,

a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőképességét, zenei emlékezetét,

képességét dallamok rögtönző összefűzésére, táncjátékok és ciklusok kialakítására, önálló lényegfelismerő képességét, a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációképességét.

Alakítson ki

könnyed hangszerkezelést,

megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvásmódokat, test-, hangszer- és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

6.12.1.3. Duda

A dudatanítás szakirányú feladatai

A kontraszípos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak megtanítása egyidejűleg a népi furulya játékának megismertetésével.

A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és tánc típusainak részletes megismertetése.

A magyar nyelvterület többi – a dudát már nem használó – dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.

A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.

Fejlessze

A tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző képességét, motívikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét.

Képességét dallamok rögtönző összetűzésére, tánc tételék és ciklusok kialakítására. A táncossal és énekessel való zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.

Alakítson ki

Könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test-, kéz- és hangszer tartást. Egyenletes erősségű játékot, pontos tempótartást.

A tanuló ismerje meg

Hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását.

A hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, apróják, a bolhaluk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

6.12.1.4. Népi klarinét / Tárogató

A klarinét/tárogató tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

a magyar népzeneben használatos klarinétfajták és a tárogató történetét, az európai kultúrában és a Kárpát-medence népzenei világában elfoglalt helyüket és szerepüket, a hangszerek kezelését, fúvás- és játéktechnikáját, a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek zenei formáit, műfajait

és tánc kíséret-típusait, az egyes tájegységek jellemző stílusjegyeit, a hagyományos népzenei előadás gondolkodásmódját, a Kárpát-medence népzenejének alapvető jellemzőit.

Fejlessze

zenei hallását, dallam- és harmóniaérzékét, ritmus- és hangsúlyérzékét, zenei emlékezetét, lapról olvasási készségét, intonációs és dinamikai érzékenységét, motivikus és strófikus gondolkodásmódját, képességét motívumok és dallamok rögtönzött összefűzésére, tánczenei folyamatok önálló megvalósítására, népzenei darabok koncertszerű előadására, kamarazenei alkalmazkodóképességét és kommunikációját.

Alakítsa ki

a fejlett légzéstechnikát,

a kiegyenlített tónusú, hangszínekben telt klarinéthangot, a biztonságos hangindítást és lezárást, az egyenletes ujjtechnikáját,

A tárogató tantárgy választható, nem kötelező.

6.12.1.5. Népi Űtő tanszak tantárgyai

Népi ritmushangszerek

A népi ritmushangszerek tanításának szakirányú feladatai

A tanuló ismerje meg

a népi ritmushangszerek helyét a magyar népi hangszerek osztályozásában, a népi ritmushangszerek szerepét a magyar népzeneben, néptáncban és népszokásokban, a népi ritmushangszerek készítését, felépítését, részeit, hangolását, a népi ritmushangszerek múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein,

a Kárpát-medence jellemző magyar és nemzetiségi tánc típusait, táncait, a különféle tánc kíséretekben alkalmazandó egyszerű és összetett ritmusképleteket, a tánc házi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,

a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,

a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat, az egyéb kísérőhangszerek (kontra, brácsa, cimbalom) szerepét.

Alakítson ki

természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb-és balkéz mozgást, a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test-, hangszer- és kéztartást, a vele együtt muzsikáló hangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet céltudatos egyéni gyakorlási módszerének kialakítására, a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére, a rendszeres zenekari muzsikálásra.

Tanulja meg a legalapvetőbb hangszerkészítési– és karbantartási feladatokat.

Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

6.12.1.6. Népi ének

A népi ének tanításának szakirányú feladata

Ismertesse meg a tanulókat

az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,

az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével, a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan

az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín), a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét, a népdalok memorizálási képességét,

az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma–, dallam– és tempóérzéklet, a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Törekedjen a korosztályi jellemzők, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában. Ismertesse meg a tanulókat a vokális anyag hangszeres és táncbéli vonatkozásaival, a gyakorlatban is.

Teremtsen alkalmat – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élő adatközlőkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történő kirándulás vagy táborozás formájában is.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükröződnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók későbbi önálló, felnőtt életében családi, baráti körben a legkülönbözőbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság.

Bíztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoár bővítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

6.12.1.7. Népzenei ismeretek

A népzenei ismeretek tantárgy tanításának célja, hogy a népi hangszert és éneket tanuló tanulók számára olyan elméleti és gyakorlati ismereteket közvetítsen, melyek leírják, elemzik, összefüggéseiben megvilágítják a népzene működésének törvényszerűségeit, ezzel szolgálva a tanulók hangszerekes–énekes fejlődését.

Az előképző évfolyamok célja, hogy fejlődjön ritmus– és térérzéke, intonációs készsége, értelmi képessége, emlékezőtehetsége, erősödjön szabálytudata, közösségi magatartása, az anyanyelv ismerete, a népzene szeretete.

A tanulók életkoruknak megfelelően ismerjék meg és éljék át a jeles napokhoz, ünnepekhez, a munkaalkalmakhoz, a gazdasági évhez kötődő népszokásokat.

Érezzék át a hétköznapi és ünnepek váltakozását, cselekvő módon vegyenek részt a szokások eljátszásában.

Készítsenek az ünnepekhez tartozó hagyományos tantárgyakat, tantárgyi kellékeket.

Éljék át a közösségi együttlétek hagyományos alkalmait, és ismerjék meg közösségteremtő és hagyományőrző szerepét.

Váljon fogékonyá a népszokások, népi játékok zenei anyagának elsajátításával a népzene befogadására.

Az alapfok évfolyamain

Foglalja össze, ismétlje át az előképző évfolyamaiban tanult zenei alapismereteket.

Fejlessze a tanuló

általános zenei képességeit: hallását, ritmusérzékét, intonációs képességét, zenei emlékezetét, a zenei írás–olvasást, különös tekintettel a népzenei műfaj sajátosságaira, zenei gondolatvilágát, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét.

Ismertesse meg

a magyar népzene történeti rétegeit, a magyar népzene stílusait, műfajait, népzenei dialektusokat,

a változatképződés szerepét, tényezőit és törvényszerűségeit, a vokális és hangszeres népzene jellemzőit,

a népi hangszerek osztályozását, kialakulását, történetét, formai és szerkezeti jellemzőit, elterjedtségét,

a magyar népzeneben jellemző hangszeres együtteseket, a népzene és néptánc kapcsolatát,

az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz és a jeles napokhoz kötődő népszokásokat, a népzene szerepét a hagyományos paraszti kultúrában, valamint megőrzésének, használatának lehetőségeit a jelenkorban. Ösztönözze a tanulót önálló munkára,

népzenei koncertek, egyéb rendezvények látogatására, azokon való szereplésre, a népzenei hagyomány ápolására, értékeinek megőrzésére és továbbadására.

6.12.1.8. Néprajz

A néprajz tanítás célja, hogy összefüggéseiben ismertesse meg a tanulókat a hagyományos paraszti életmóddal, annak változó kulturális jelenségeivel és belső törvényeivel.

A néprajztanítás feladatai

Tárja fel a tanulók előtt a magyar népi kultúra kialakulásának folyamatát, történeti fejlődését, a kultúra más területeivel való kapcsolatát, helyét Eurázsia kultúrájában, táji–történeti tagolódását,

tantárgyi, szellemi és társadalmi emlékeit, tényeit és összefüggéseit,

a rokon népek és a Kárpát–medence népeinek az együttélés során létrejött kulturális kölcsönhatását, kapcsolatát.

Kiemelten foglalkozzon a családi, helyi és regionális hagyományok meg- és felismerésével, erősítve ezzel a szülőföldhöz kötődésen keresztül a nemzeti és kulturális identitást.

Mutassa be a magyar néprajztudomány szakágazatait, társtudományait, intézményeit, főbb kézikönyveit.

Ösztönözze a tanulót a néprajzi gyűjtés lehetőségeinek megismertetésével az önálló gyűjtő- és feldolgozó munkára.

Alakítsa ki az önálló tájékozódás, problémamegoldás, véleményalkotás igényét és képességét. Szoktassa a tanulókat a rendszeres ön- és továbbképzésre (múzeumlátogatás, a szakirodalom figyelemmel kísérése stb.).

Segítse elő más népek kulturális értékeinek megértését és befogadását.

Alapvető követelmény, hogy a népi kultúra fent leírt tényeit és összefüggéseit a tanított korosztálynak megfelelő, élményszerű és gyakorlatban átélhető formában közvetítse.

Néprajz főtárgynál a tananyagot szélesebb szakirodalom bevonásával, önálló gyűjtő munkával, minél több forrás elemző bevonásával, mélyebben, részletesebben kell megismertetni úgy, hogy a hangsúly a források ismeretén alapuló, tárgyi tudásra épülő gondolkodásmódon: az összefüggések felismerésén, értelmezésén legyen.

6.12.1.9. Népi hegedű

A népi hegedűtanítás feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg

- a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
- a különböző tájegységek jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
- a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
- azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,

- a magyar népzene jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
- a prímás szerep feladatait,
- a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

6.12.1.10. Tekerő

A tekerőtanítás feladatai

A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzsanyag túlnyomórészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és BácsKiskun megye egésze, valamint Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye déli része). Az e területről származó dallamkincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában-tanulásában az eredeti gyűjtések, hang- és videofelvételek játsszák a főszerepet. Ezen túlmenően a tanuló kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zenetánc-népszokások-hagyományok összefüggésrendszeréről.

A program célja továbbá, hogy a tananyagon keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltségfejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzeneben, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.

A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszerek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerék és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél-Alföld hagyományára,
- a hangszer adottságaiból következő zenei kifejezőmódokat,
- a hangszer működési elvét, beállításának módszereit, a karbantartás napi gyakorlatát,
- a tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történelmi, klasszikus és modern zenei hagyományát,
- a hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjtéseket.

Fejlessze a tanuló

- hallását, ritmusérzékét,
- zenei memóriáját, fantáziáját,
- játéktechnikáját, stílusérzékét,
- a kottaolvasás és írás készségét,
- a magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét,
- az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

6.12.1.11. Citera

A citeratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat),
- a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („bourdon”) hangszereket,
- a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,
- a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,
- a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki

- a rendszeres napi munka szükségességét, megismertetve a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit,
- a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkez-játékot.

Fordítson figyelmet

- a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

6.12.1.12. Koboz

A koboztanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg

- a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát,
- a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését,
- a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki

- helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást,
- könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkezes-játékot,
- biztos intonációt, ritmusos játékot,
- rögtönzési készséget,
- képességet a szolisztikus játékokra és a kíséretre.

Fordítson figyelmet

- a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- az önálló kíséretszerkesztés megtanulására,
- a társas muzsikálásra,
- rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a hangszer múltját, jelenkori használatát,
- azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.

Legyen képes

- természetes, stílusos hangszerkezelésre,
- a szóló- és kísérőjáték begyakorolt és improvizatív jellegű módjaira,
- a tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén,
- hangszerét önállóan behangolni,

- a jobb- és balkéz-játék összehangolására,
- a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetéstechnikák és ritmizációk alkalmazására,
- egyes különleges kifejezőeszközök használatára.

Rendelkezzék

- a stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel,
- megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- hangszerének a moldvai magyar népzene kivüli felhasználási területeit.

Legyen képes

- magas technikai szintű hangszerkezelésre,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre,
- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
- zenekari játékokra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével,
- körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására,
- gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására.

Rendelkezzék

- a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel,
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrációképeséggel, szereplési rutinnal,
- az önálló munkához szükséges hangzóanyag-értelmezési, lapról olvasási készséggel.

KOBOZ

A koboztanítás feladatai

Ismertesse meg

- a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát,
- a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését,
- a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki

- helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást,
- könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkezes-játékot,
- biztos intonációt, ritmusos játékot,
- rögtönzési készséget,
- képességet a szólisztikus játékokra és a kíséretre.

Fordítson figyelmet

- a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- az önálló kíséretszerkesztés megtanulására,
- a társas muzsikálásra,
- rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára.

6.12.1.13. Népi kamarazene

Népi kamarazene tárgya

A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játéknak, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran

társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánckíséret, tánccház).

A kamarazene hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömeikre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2–8 fős közötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

A népi kamarazene tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókat

a hangszeres és énekes népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam–, ritmus– és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra, az egymással társítható népi hangszerek sajátosságával,

a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival, a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjára, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.

Tegye lehetővé

a hangszereket és énekeseket számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit,

hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen,

hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd– és rokonnépek népzenejének befogadásával, megtanulásával.

Ösztönözze a tanulókat

népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására, a népzenei hagyomány elemző megismerésére,

a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására,

a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élmény szerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.

Készítse fel a tanulókat a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Fordítson figyelmet az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.

Járuljon hozzá

a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együtt muzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együtt muzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népi kamarazenélés hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei Beintés–leintés.

Közös levegővétel és intés.

Lassítás, gyorsítás jelzése.

A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.

Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.

A saját hangszer és a kamarapartner hangszerének hangolása.

Transzponálás, a transzpozíció fogalma.

A saját hangszer és a kamarapartner hangszerének intonációs és egyéb jellemzői. A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).

A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.

A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata. Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek A játszott művek formája, harmóniai világa.

A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.

A diszszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása. A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése
Lapról olvasás.

Memorizálás képessége.

A belső hallás fejlesztése.

Intonációs készség.

Az improvizációs készség fejlesztése.

A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.

Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

Szín gazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.

Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.

A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.

Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempó tartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

6.12.1.13.1. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

A vizsga értékelése megfelelés az előírt követelményeknek, helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

hangszerkezelés, technikai felkészültség, állóképesség, hangképzés, intonáció,

a zenei stílus és az előírások megvalósítása, díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó,

változó tempók önállóan és együttesben,

előadásmód, alkalmazkodóképesség, szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

6.1.3. Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,

saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni, figyelemmel kísérni az összhangzást is, a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.

stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel, az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel, az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

együttessel önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,

saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,

önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén, stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait, kb. félórányi műsort koncentráltan, koncert szerűen végig játszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

készség szinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket, irányítani a kamaracsoport játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz, önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat,

meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat, stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,

az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait, kb. félórányi műsort koncentráltan, koncert szerűen végig játszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,

saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,

figyelemmel kíséreni az összhangzást is,

saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,

önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel, az együtt játszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel, az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival. *A művészeti záróvizsga követelményei*

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 20 perc

A vizsga tartalma

Koncertszerű 30 perces előadás. Anyagát az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájainak népzenei anyagából, a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően kell kiválasztani. Tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat, táncfüzéreket, táncrendet.

A vizsga értékelése megfelelés az előírt

követelményeknek, helyes légzés,

testtartás, hangszertartás,

hangszerkezelés, technikai felkészültség, állóképesség, hangképzés, intonáció,

díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó,

speciális technikai elemek alkalmazása

előadásmód, alkalmazkodóképesség, szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene) népzenei stílushűség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audio– és video felvevő és lejátszó berendezések.

6.13. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálnak legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Hangszer, illetve magánének („A” tagozat) főtan szakos tanulók szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom vagy zeneelmélet vizsgatantárgyak közül választhatnak.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsgabizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZEI

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtantervi tanuló számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtantervi („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zeneelmélet
- Zeneelmélet

Szolfézs főtantervi („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zeneelmélet-zeneirodalom főtantervi:

- Szolfézs
- Zeneelmélet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtantervi:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtantervi („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zeneelmélet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtantervi („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

- Zenetörténet-zeneirodalom *Zeneelmélet főtanszak:*

- Szolfézs

- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanszak („B” tagozat):

- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA RÉSZEI

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének „A” tagozatos főtanszakos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A „B” tagozatos és elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs

- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy

- Zenetörténet-zeneirodalom vagy

- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs

- Zenetörténet - zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs

- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

- Zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

Szolfézs, zeneirodalom-zenetörténet és zeneelmélet főtanszak:

- Zongora

- elmélet: minimum 1x45 perc

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

Kamarazene főtanszak:

- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

A vizsgán az iskola választhat *a)* és *b)* feladat közül.

Diktálás, elemzés

a) feladat

-Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négy soros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

-Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szolamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-av felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek

megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négy soros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-av felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egy magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

A népdal négy soros, 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust, valamint színező hangokat tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet. Ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Lehet benne szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, valamint átkötések. Az idézetben előfordulhatnak nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, esetleg moduláció is. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, magánének, zenei történet-zeneirodalom, zeneelmélet fő tanszakok

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot,

előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

- Hangzatelejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításaik, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkcióssal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben, hangnemi kitérésekkel. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán háromszor hangozhat el.

- Hangzatelejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, maximum egykvintes hangnemi kitéréssel, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy közepesen nehéz, enyhén díszített magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű kétszólamú műzenei idézet lejegyzése*

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet. Az idézet tartalmazzon változatos ritmikai, dallami fordulatokat átkötéseket, lehetnek benne hangnemi kitérések és moduláció. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.

- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fuga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).

- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

ZENEELMÉLET

„A” tagozat

Hangszer és magánének főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.

- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 5#, 5b előjegyzésig.

- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

- Formatani elemzés kottakép után.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanterv

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanterv

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4, vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is.

- A „hozott” anyag: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

Hangszer, magánének főtanterv

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill.

hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenei történeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is. - A „hozott anyag”: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül hármat kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. - A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenei történeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenei történet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenei történeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenei történeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENEELMÉLET

„A” tagozat

Hangszer és magánének főtanszak

- Kadenciák és mintapéldák zongorázása a fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Zongorázás diktálás után fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Számozott basszus zongorázása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanszak

- Nápolyi szextes mintapéldák zongorázása mollba, dúrban.
- V^7 akkord és fordításai; mintapéldák zongorázása.
- A fentiek zongorázása diktálás után.
- Zongorázás számozott basszusról.
- Formatani elemzés kottakép után.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főtanszakon a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A” tagozat - Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy

altfurulyán (Kállay G.:

Hangnemgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).

- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek:

Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén). - Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).

Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/5685., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).

- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta-tételpár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).

- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

ÜTŐHANGSZEREK

„A” tagozat

- Két dobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Krell-Holzmann: Cake Walk Parádé; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermekeknek 1.,2.,3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 19., 20., 22., 24. (4/8), 31., 37., II. rész 2., 5., 14.; Keune: Kisdobiskola 67., 75., 108., 150., 153., 146. nehézségi szintjén).
- Egy skála hármashangzat-felbontással.

Egy dallamhangszeres mű (Bach: h-moll szvit/1 tétel; Hacsaturján: Rózsalányok tánca; Rameau: Gavotte; Händel: a-moll menüett HWV 602, 603 nehézségi szintjén). - Egy kamaramű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Zempléni L.: Üzenetek - Hét SMStanulmány dobokra/1 tétel; Váray L.: Gukhe/high drum szólam; Balázs O.: Nyolc trió 5., 6.

nehézségi szintjén).

- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok V-VII. kötet, Carcassi: 25 Etűd op. 60, nr. 3., 4., 7., 10., Giuliani: Etűdök gitárra op. 100 nr. 13., 15., Leo Brouwer: 10 etűd nr. 1., 5., 6., 7., Carcassi: Capriccio, Legnani: Capricci nehézségi szintjén).

Három különböző stílusú előadási darab (Dowland: Táncok és Fantáziák, Mertz: Magyar honi virágok 1., 2., Milán: Pavane-ok, Villa-Lobos: I. IV. prelude, J. S. Bach-SzendreyKarper: 20 könnyű darab, de Vissee szvit tánc-tétel, Mosóczi: 1V-V kötetből klasszikus szerzők darabjai, vagy spanyol és latin-amerikai romantikus szerzők darabjai: F. Tárrega:

Lágrima, Mazurka, Polka, Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2.; vagy XX. századi darabok Farkas Ferenc, Bartók-Szendrey nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat - Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok VII-VIII. kötet; Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 13., 18., 19.; Legnani: Capricciok, Giuliani: Etűdök gitárra op. 48 nr. 19., op. 100 nr. 13., 15.; F. Sor: op. 31 nr. 18., 23.; Leo Brouwer: 10 Etűd nr. 9., 10. nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab (Francesco da Milano: 14 Fantasie; Luys Milán: 6 Pavan; J. S. Bach: 20 könnyű darab; Robert de Visée: d-moll szvit; J. S. Bach: d-moll prelúdium; klasszikus és romantikus darabok: Mertz: Magyar honi virágok: 3, 4, 5, Tarrega darabok vagy spanyol és latin-amerikai szerzők darabjai: Antonio Lauro: Vals Venezolano nr.

-
2., 3 nehézségi szintjén).

- XX. századi darabok (Bartók-Szendrey, Farkas Ferenc, Sári J., Huzella, Villa-L., ChorosMazurka, Prelűdök nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű. - Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92,

Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A

Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

HARMONIKA

„A” tagozat

- Egy etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök, 54., 59., 67. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy barokk mű (egy barokk tánc vagy egy prelúdium - Bartók Karola: Harmonikaátiratok [Bach és Händel kisebb zongoraművei] 15., 23., 27. nehézségi szintjén).
- Egy szonatina-tétel (egy szonatina tétel Bartók Karola-Bogár István Szonatina-album harmonikára; Beethoven, Steibelt, Haslinger szonatinája nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Bartók Karola: Kis előadási darabok harmonikára [Csajkovszkij: Olasz dal, Bogár István: Bolgár tánc, Bartók Karola: Harmonika-album] Schumann: Tüzes lovas nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Dúr és összhangzatos moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban; hármashangzat-felbontások.
- Egy élénk tempójú jobbkezes etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök/65., 71. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy élénk tempójú balkezes etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök/69., 70., 74. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy élénk tempójú kétszólamú barokk mű (Régi angol orgonazene - Trevor: John Travers Cornet voluntary, Anonymous a-moll voluntary, William Hine Flute piece nehézségi szintjén).
- Egy többszólamú barokk mű (Bartók Karola: Harmonikaátiratok - Bach és Händel kisebb zongoraművei/28., 30., 31. nehézségi szintjén).
- Egy szonatina vagy egy nehezebb szonatina tétel (Bartók Karola-Bogár István: Szonatinaalbum harmonikára; Sugár Rezső, Hajdú Mihály, vagy Bogár István szonatinája, Diabelli, Kuhlau szonatinatételei nehézségi szintjén).
- Egy harmonikadarab kortárs szerzőtől (Bogár István: Hat kis darab, Kis szvit, Csajkin: Kis rondó).
- Egy szabadon választott mű nehézségi szintjén.
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

Kétszólamú barokk idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

- Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése. Az idézet tartalmazhat változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM FŐTANSZAK

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánium típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesängen). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.

- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).

- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek).

- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva - variációk).

ZENEELMÉLET FŐTANSZAK

- Négyzólamú példa számozott basszusának lejegyzése.

- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban 7#, 7b-ig.

- Bach korálelemzése.

- Formatani elemzés a négy év anyagából.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene, zenei történet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanterv - Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanterv

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami és fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján; 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig), ezek közül három kotta nélkül, saját kíséréssel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

SZOLFÉZS

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanterv

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanterv

Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, lehet benne hangnemi kitérés és moduláció is; C-kules előfordulhat.

- A „hozott” anyag: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene és zenetörténet-zeneirodalom főtan szak

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENEELMÉLET

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene főtan szak

Mintapéldák zongorázása 5#, 5b-ig amelyekben szerepel

- váltódomináns,
- késleltetések,
- mollbéli akkordok dúrban,
- bőszeptes hangzatok,
- könnyebb modulációk,
- formatani elemzés a négy év anyagából.

ZENEELMÉLET FŐTAN SZAK

Mintapéldák zongorázása 7#, 7b-ig amelyekben szerepel

- váltódomináns,
- késleltetések,
- mollbéli akkordok dúrban,
- bőszeptes hangzatok,
- könnyebb modulációk,
- formatani elemzés a négy év anyagából.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főként elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A” tagozat - Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brüggen:

Etüdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén).

- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfurulyára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab (Brüggen: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén). - Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).

Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).

- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvolára/1.; Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).

- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A” tagozat - Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 nr. 20., 21., Leo Brouwer 8., 9., 10. nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többszólamú (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák; J. S. Bach: Könnyű táncművek (Lantszvittek cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli, Giuliani, F. Sor művei; tételek Vivaldi gitárversenyeiből, Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc, F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).

XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc, Villa-Lobos: Prelud II. V.).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint, J. Dowland: Luis Mylan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei, J. S. Bach: Lantszvittek és csellószvittek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; D. Scarlatti szonátái; klasszikus versenyművek: Vivaldi, Diabelli szonátái; romantikus

és kortárs szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok J. K. Mertz továbbá Moreno Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

A négy stíusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű. - Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint:

Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G táncjátékok).

- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén). - Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTEKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvóhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- angyszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Ütőhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról-balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszerkombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,

- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Pengetős hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség,
- technikai felkészültség, - jobb- és balkéz-technika, - intonáció.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,

- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Vonóhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Magánének

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás, hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

6.14. Táncművészet ág, néptánc tanszak

6.14.1. Néptánc tanszak képzése, struktúrája, folyamata, követelményrendszere

I. Az alapfokú néptáncoktatás célrendszerre és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei táncgyógyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncgyógyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremtí az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

1. A képzés struktúrája

Főtárgy

Népi játék (1–2. előkészítő évfolyamon). Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon).

Kötelező tantárgy

Folklórismeret (3–6. alapfokú évfolyamon). Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon).

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban

Folklórismeret. Tánc történet.

Választható tantárgyak

Népi játék (1–2. előképző évfolyamon).

Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon).

Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon). Táncjelírás–olvasás (9–10. továbbképző évfolyamon).

2. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	3	3	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező					1	1	1	1			1	1

tantárgy													
Kötelezően választható tantárgy			1	1						1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam).

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

3. A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközeinek értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése A hagyományos népi játékmód ismerete.

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez.

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása.

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása.

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása.

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása.

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése.

A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése.

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése.

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése.

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés.

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés.

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés.

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése.

A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése.

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása.

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása.

A másság elfogadásának képessége.

Az önálló döntéshozatal képessége.

Kezdeményezőkézség, egyéni feladat- és szerepvállalás.

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.

A szabálytudat kialakítása.

A csoportnorma kialakítása.

A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése.

A közösségi szemlélet kialakítása.

A környezet megóvásának fontossága.

Az egészséges életmód igénye.

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése.

Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása.

Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések.

Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége.

A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása.

A hatékony önálló tanulásra nevelés.

Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is.

A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga
Néptánc. Folklorismeret.

Művészeti záróvizsga
Néptánc. Tánc történet.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el.

6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő). Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. Főtárgyak

1. Népi játék

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfelelt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

1.1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során.

A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása. Az ugrás és forgás technikai előkészítése.

A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése. A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása.

A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése. A szocializációs folyamatok fejlesztése.

Tananyag

A játékműveltség felmérése.

A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése.

Az alapvető mozdulattípusok.

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok).

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).

Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban). Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket.

A tanuló legyen képes

az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására,

a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre. 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során.

A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.

Az ugrás és forgástechnika fejlesztése.

A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése.

A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása.

A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése.

Tananyag

Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése.

Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékkismeret bővítése.

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok).

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).

Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban). Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az

együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is.

1.2. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévvégő bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

2. Néptánc

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük

fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz.

Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

6.15. Képző - és iparművészeti ág,

6.15.1. Képzőművészeti tanszak képzése, struktúrája, folyamata, követelményrendszere

1.1. Vizuális alapozó gyakorlatok

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

1.2. Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.

A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.

A hagyományok élményszerű megismertetése.

Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:

Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.

Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.

Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.

Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele.

Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok.

Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése. A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése.

Vonal, forma

A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben.

A forma gazdasága.

Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok.

Felületek

A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával.

Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal.

Méreték és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér).

Játékos arányváltó feladatok.

A színek világa

A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása. Színkeverési játékok.

Téri élmények

A sík és a tér megtapasztalása.

Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek. Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése.

Idő élmények

Az idő múlásának és a változás megtapasztalása.

Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése. Egyszerű animációs játékok.

Mese és valóság

A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában. Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában.

Tárgykészítés

Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textílfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák). Hagyománytárgyak készítése.

2. Grafika és festészet alapjai

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja

A képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata

Előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

2.1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.

A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.

A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.

Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében.

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei.

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai.

Részlet és nagyítás.

A díszítés sajátosságai.

A nyomhagyás egyszerű technikái.

Kompozíciós alapismeretek.

Az illusztratív ábrázolás.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal

A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések.

A vonal mint mozgásnyom.

Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása.

Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon. A szín

Szín és mozgás.

Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel.

Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel.

Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat.

Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal.

A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken. A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével.

Felület és forma

Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek.

Játékos forma- és felületalakítási kísérletek.

Gesztusok által létrehozott foltok, felületek.

Különböző érzelmi állapotok lenyomata.

Felület és textúra

A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által.

Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat.

Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik.

A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása.

Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel). A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése.

Minta a környezetben

Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása. A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése.

Díszítés, díszítmények

Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal.

Nyomhagyás

Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása.

Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel.

Kompozíció

Képi elemek rendezése.

Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással.

Képalkotás

Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával. Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje a vonal megjelenési formáit,

a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,

a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit, a díszítés sajátosságait, a nyomhagyás egyszerű technikáit, a kompozíciós alapismereteket, az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes

mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére, az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása, forma, folt, felület és textúra létrehozására, a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására, képalkotásra, gyűjtemény létrehozására, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése. A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.

A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.

Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek Vonal a térben.

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben.

A színek és lelki minőségek.

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei.

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai.

A díszítés sajátosságai.

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat.

Egyszerű nyomatok.

A kiemelés.

Az illusztratív ábrázolás. Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal

Vonalak a térben.

Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása.

A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel. Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában.

A szín

A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban.

Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások.

Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése.

A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal. Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal.

Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása. Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével.

Felület és forma

Ellentétek, felületi kontrasztok.

Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása. A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk.

Felület és textúra

Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek.

A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai.

Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése.

Minta a környezetben

Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése.

A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással.

Díszítés, díszítmények

Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal.

Egyszerű nyomatok

Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással).

Kompozíció

A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban.

A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel).

Képalkotás

Illusztrációk készítése.

Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika).

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje vonal a térképző szerepét,

a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben, felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit, a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait, a díszítés sajátosságait,

a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot, a kiemelés módjait,

az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes

vonaltvariációk létrehozására, a lelki minőségek kifejezésére, felület és textúra kontrasztok létrehozására,

egyszerű nyomatok készítésére, képalkotásra, gyűjtemény létrehozására, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése. A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.

A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.

Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.

Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés. Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás–változás.

A színek egymáshoz való viszonya.

A színek érzelmi minősége.

Színharmóniák, színkontrasztok.

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata.

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei.

A funkció és díszítés.

Egyedi motívumok, motívumrendszer.

Dombornyomat. Kompozíciós variációk.

Illusztratív sorozatok.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal Változások vizuális nyomai.

A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal.

Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok.

Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése.

A szín

Színfoltok festése zene hangulatára.

A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége.

Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése.

Egy– egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése.

Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák.

Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által.

Színkontrasztok, tartalmi ellentétek.

Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra.

A felület

Felület és ábrázolási szándék.

Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során.

Foltok, folthatárok.

A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük. Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága.

Textúra képzés

Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása. Az elkészült lapokból képtárgyak készítése.

Minta a környezetben

Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése. A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon.

Díszítés, díszítmények

Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső–belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal.

A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése.

Sablon nyomatok

Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal).

Dombornyomatok

Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése.

Kompozíció

Komponálási módok.

Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére.

Képalkotás

Illusztrációk készítése.

Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal).

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit, a színek egymáshoz való viszonyát, a színek érzelmi minőségét, a színharmóniákat, szíkontrasztokat,

a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit, a funkció és díszítés kapcsolatát, a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes

a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára, egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására, dombornyomat készítésére, a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. Művészettörténet

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező–és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek

beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

3.1. Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.

Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

A művészettörténet alapfogalmai.

A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között.

A művészet vizuális nyelve. A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik.

Őskor

Az emberré válás folyamata.

A művészet kezdetei.

Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégebb emlékei.

Plasztikák, idolk, állatszobrok.

Barlang- és sziklarajzok, festmények. A megalitikus kultúra emlékei.

Mezopotámia

A folyamközi birodalmak.

Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák.

Egyiptom

Az egyiptomi társadalom.

Világkép, hitvilág.

Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése.

Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai.

A Kínai Birodalom

A nagy dinasztiák időrendi áttekintése.

Hiedelemvilág, az ősök kultusza.

A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák.

Festészet, tájképfestés, kalligráfia.

Japán művészete

A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus.

Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése. A zen buddhizmus és a művészet.
Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet.

India művészete

Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése.

A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése. A hinduista hitvilág és kultúra.

Afrika művészete

Ősi birodalmak Fekete–Afrikában.

A kultúrák sokfélesége.

Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza. Plasztika, bronzszobrászat.

A prekolumbiánus művészet Korai földművelő kultúrák.

Mítoszok, szertartás és építészet. A közép– és dél–amerikai indián kultúrák áttekintése.

Kréta és Mükéné

A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika. Az akháj szellemiség, építészet.

Görög művészet

A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése.

A városállamok és a társadalom felépítése.

Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia.

Az építészet új nyelve, oszloprendek, épülettípusok.

A szobrászat nagy korszakai. Festészet, vázafestészet.

A hellenizmus kora

Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése.

Követelmény

A tanuló ismerje

az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban, a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében, az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes

az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,

a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére, a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékkanyagában való eligazodás biztosítása.

A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által. Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

A római kultúra kezdetei, görög hatások.

Az etruszk hitvilág, kultushelyek, sírépítmények.

Római művészet

Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása.

Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok.

A szobrászat új feladatok előtt – a portré.

Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása.

Késő római és bizánci művészet

A kereszténység eszmevilága, elterjedése.

A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai.

A mozaikművészet.

A kereszténység és az állam. Egyházi táblakép–festészet, ikonok.

A népvándorlás korának művészete A római birodalom bukása.

A nomád népek életmódja, hitvilága.

A honfoglaló magyarok művészete. A Karoling Birodalom művészete. Kultúra, vallás és képzőművészet.

Az Iszlám Birodalom művészete

Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése.

Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei. A kalligráfia az iszlám művészetben.

A románkori művészet

A római katolikus egyház szerepe a kultúrában.

Szerzetesek, zarándokok, kolostorok.

Az egyházi építészet sokszínűsége.

A kereszténység képi nyelve.

Hódítások, kereszties hadjáratok.

A gótika

Gótikus építészet – gótikus katedrális.

Üvegablakok, gótikus szobrászat.

Az egyház megújítása.

A gótika sokszínűsége Európa országában.

Követelmény

A tanuló ismerje

a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),

a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban, a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,

azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére, művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés. A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento Művészet az itáliai városállamokban.

A szellemi megújulás első jelei.

Vallási és világi építészet.

A plasztika és festészet az új igények szolgálatában. Új stílus születése.

A korai reneszánsz – quattrocento

Kereskedők és mecénások.

Új keresztény művészet.

Vallási hagyomány és antik kultúra.

A művészet és a természettudományok viszonya.

Művészet és humanizmus.

Az érett reneszánsz – cinquecento

Az itáliai udvarok és az antik világ.

Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések.

A pápaság és a művészetek. A reneszánsz művészet Itálián kívül.

A reneszánsz alkonya – manierizmus A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei. A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön.

A barokk művészet

A katolikus egyház diadala.

Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra.

Európa világi építészete a királyi udvarokban.

A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban.

A holland festészet aranykora.

Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet.

A rokokó művészete

Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia.

A rokokó és a vallásos művészet. A rokokó portréművészete.

A klasszicizmus

Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások.

Új művészet az antik világ bűvöletében.

A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése.

A romantika

Szubjektivitás, erős érzelmi töltés.

A napóleoni birodalom.

A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében. A romantika Európa országaiban.

A realizmus

Valóságfeltárás, társadalomkritika.

A realista portréművészet és tájképfestészet.

Követelmény

A tanuló ismerje

a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait, a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban, az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait, a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,

a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes

az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,

művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.

Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.

A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

Új utak, új művészi szabadság.

Szemléleti forradalom a modern festészet történetében. Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok.

Posztimpresszionizmus Pointillizmus.

Az ösztönök felszabadítása. A belső lényeg megragadása.

A századforduló építésze és képzőművészete

Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok.

A historizmus, akadémizmus, eklektika.

Szecesszió.

Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával.

A XX. század első fele A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai.

Expresszionizmus

A primitív művészet felfedezése.

A fauvizmus

Kubizmus

A látvány felbontása mértani alapformákra.

Autonóm képköltés. Újítások az építészetben.

Organikus és funkcionalista építészet

Futurizmus

Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus.

Absztrakt művészet

Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz.

Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet.

Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus Geometrikus alakzatok síkon és térben. Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek.

Dadaizmus

Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen. A konceptuális művészet előfutára.

Szürrealizmus

A belső felszabadítása, automatizmus.

Bauhaus Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés.

Művészet 1945–től napjainkig A modernség megújítása.

Absztrakt expresszionizmus

Felfokozott érzelmi hatások. Tasizmus, akciófestészet.

Pop art

Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika.

Hiperrealizmus

Fényképszerű valóság-hűség.

Op-art, kinetikus művészet Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok.

Minimal art, konceptual art Gondolati tartalmak feltárása.

A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű.

Napjaink művészete – kortárs művészet

Land art, body art, performance, happening, totális művészet.

Az építészet új útjai. A posztmodern változatai.

Vizsgamunka készítése

Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait, egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét, a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,

az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait, a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes

a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,

művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,

érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

3.2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,

a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes

műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában, az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,

művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

3.3. A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetéről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma művészettörténeti alapfogalmak,

a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között, a képző- és iparművészet ágai, műfajai,

a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása, a művészet kezdetei, az őskori művészet, az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete, Kína, Japán, India, Afrika művészete, a prekolumbiánus művészet,

Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége, etruszk és római művészet, Bizánc művészete, a népvándorlás korának művészete, a román és a gótikus kor művészete, a reneszánsz művészete, a barokk és rokokó művészete,

a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete, az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete, a századforduló építésze és képzőművészete, a 20. század első felének művészete, a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten: ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját, tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában, tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit, ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát, képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,

analizáló és szintetizáló készség,

összehasonlító készség, tervező,

feladatmegoldó készség,

műelemző készség, műfaj- és

stílusismeret, műtárgyismeret,

fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,

a megfogalmazás szabatosága, pontossága, kifejező és

érvelési képesség.

3.4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.

A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.

Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete.

Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái. Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás.

A primitív művészet hatása a magas művészetre

A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet. A primitív kultúrák és napjaink művészete.

Népművészet

A népművészet fogalma, megközelítése.

Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak.

A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon.

Életmódváltás és népművészet.

A népművészet napjainkban.

Népművészet és üzlet.

Népművészet és turizmus.

Népművészet és politika.

A városi folklór

Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre. Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban.

Graffiti, tetoválás. A szubkultúrák művészete.

A naiv művészet

A magas művészet és a naiv művészet viszonya.

Utak a népművészetből a naiv művészet felé. A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak.

Követelmény

A tanuló ismerje

a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit, a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait, a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret, a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes

tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,

összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között, összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában, elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése. A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése. A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.

Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

Előzmények – a minoszi kultúra. Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai.

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet Hasonlóságok, különbözőségeik.

Kölcsönhatások, egymásra épülés.

A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig. Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok.

Etruszk művészet

Híd a görög és a római művészet között.

Görög hatások és hagyományok. A római kultúra kezdetei.

Római művészet

Görög, etruszk hatások.

Görög emlékek, görög mesterek Itáliában.

Másolatok, műgyűjtés.

A provinciák művészete.

A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra.

Róma hatása a bizánci művészetre. Róma hatása a korai keresztény művészetre.

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése Ásatások, tárgyi emlékek.

Antik eszmények, formák és kánonok.

Az antik filozófia újjászületése. Művészet és humanizmus.

A klasszicizmus

Utazások, rajzok, metszetek.

Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások.

Gyűjtemények, múzeumok.

Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja.

Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok).

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet.

Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére. Az antik kultúra hatása napjainkban.

Követelmény

A tanuló ismerje

a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,

a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait, az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit, a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes

tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban, összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában, összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése. A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.

Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete Sokistenhit.

Az élet folytatása a túlvilágon.

Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai.

Mezopotámia művészete

Sumer és akkád művészet és hitvilág.

Babiloni és asszír művészet és hitvilág. Az ókori Irán művészete és hitvilága.

A Közép–Kelet művészete

Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz.

Az iszlám művészete

Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet. Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása.

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete A buddhizmus és a művészet.

A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet.

Délkelet–Ázsia művészete India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra.

Kína művészete

A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre. Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete.

Japán művészete

A sintoizmus és a művészet.

A zen–buddhizmus hatása a művészetre.

Zsidó művészet

A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet.

A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása.

A keresztény művészet

A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere.

A korai kereszténység és a művészet. A késő római és a bizánci művészet.

A kereszténység és az állam

A kelta kereszténység Írországból és Észak–Angliában.

Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban.

A keresztény Európa a román kor idején

A kereszténység és a hatalom. Hódítások és kereszties hadjáratok.

A keresztény Európa a gótika idején

Fellendülés, pénz és hatalom a városokban. A gótika virágzása és az egyház.

Pogány motívumok a keresztény világban A szakrális művészet és a reneszánsz. A pápai udvar hatása a művészetekre.

A reformáció hatása a művészetre

Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára.

Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok.

A katolikus egyház diadala

A barokk művészet gyökerei.

Az ellenreformáció hatása a művészetre. Új optimizmus, pompa, fényűzés.

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig Hittérítés és művészet.

A gyarmatok művészete.

Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése. Kortárs keresztény művészet.

A felvilágosodás művészete

Ráció és művészet. Ateista művészet.

Művészet az ideológiák szolgálatában

A szocialista realizmus művészete. A

Harmadik Birodalom művészete.

Ideológiák napjaink művészetében Szubkultúrák, csoport ideológiák.

Kvázi kultuszok, rítusok.

Magánmitológiák.

Követelmény

A tanuló ismerje

a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,

a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit, a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét, a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egy korszakaiban.

Legyen képes

tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban, összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában, önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából. A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése. A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte.

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata.

Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés. Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat.

Az építészet és az ipari forradalom

A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak. Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok.

A szecesszió

Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával.

A szecesszió és az alkalmazott művészetek.

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya.

Úttörők és epigonok

Magányos alkotók és iskolák.

Az avantgarde művészet utóélete.

Művészet és társadalom Művészet
és politika.

Direkt módon politizáló agitatív művészet.

Tiltott, túrt, támogatott művészet. Művészet
a rendszerváltás után.

Művészet és kommunikáció Művészet
és manipuláció.

Művészet és üzlet.

A magas művészet és a közönség. A
giccs fogalma.

Kortárs művészet

Klasszikus hagyományok és azok tagadása.

Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész.

Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet.

"Profi" és "amatőr" művészet.

Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya.

Totális művészet, "mindenki művész". Művészet
és élet.

Vizsgamunka készítése

Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,

a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században, a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,

a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban. Legyen képes

összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,

önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

3.5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében, tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget, összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában, tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban, ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat, felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából, önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

3.6. A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma primitív művészet egykor és ma,

városi folklór, naiv művészet,

az antikvitás és hatásai a művészettörténetben, hiedelemvilág és művészet, vallás és művészet, ideológiák és művészet,

hivatalos művészet és az avantgarde, művészet és kommunikáció, kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten: ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait, ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait, tudja elemezni a megismert műalkotásokat, tud összehasonlító elemzéseket végezni, tud eligazodni a tárgy- és

környezetkultúra világában, tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit, képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség, összehasonlító készség,

tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség, műelemző készség, műfaj- és stílusismeret, műtárgyismeret, fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, a megfogalmazás szabatosága, pontossága, kommunikációs készség.

3.7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

4. Grafika és festészet tanszak

4.1. Grafika és festészet műhelygyakorlat

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság

törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.

A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.

A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.

A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.

Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.

Az önállóság kialakítása.

A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai.

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük.

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje..

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei.

A tónus szerepe.

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása.

A sötét–világos, a hideg–meleg szíkontraszt.

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei.

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság). Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai. A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája.

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei.

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei. Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai.

A pasztellkép készítés technikája.

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

Vonal

A vonal ritmust kifejező hatása.

A vonal karaktermegjelenítő szerepe.

A vonal pszichikai kifejezőereje.

Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal.

Vonal a festészetben és a grafikában.

Vonal a térben és képtárgyakon.

Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art.

Szín

Színes fonalak, drapériák – színes terek, szíkontrasztok.

A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás).

A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal.

A fény és a sötét differenciálódása

A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák).

Játék a fényel (lámpákkal, vetítőkkal).

Tárgyak, terek és a fény kapcsolata.

Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása).

A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy). A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben.

Felületképzés

Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel.

Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal).

Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok.

A gyors, könnyed festés technikája.

Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések.

Kifejezés, képalakítás

Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság). Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek.

Képalakítás

Illusztráció készítése.

Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása. Egyedi nyomtatással monotypia készítése.

Tér – környezet

A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek.

Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával.

Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőtérképek).

Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével.

A betű és kép

Jel (egyedi, saját jel).

Betűkarakter, monogram.

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése.

A kódextől a könyvnyomtatásig.

A nyomtatott írás és a kép használhatósága.

Miniaturák, óriásképek.

Műalkotások

A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.

Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban.

A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten.

Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,

a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,

a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit, a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes

munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,

a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára, a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,

egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni, képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.

A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.

A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.

A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban. A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek A megvilágítás szerepe.

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei.

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok.

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe.

A felületgazdagítás lehetőségei.

A színperspektíva szerepe.

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje. Variációk, sorozatok készítése.

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása.

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása.

A sablonnyomat, dombornyomat technikája.

A linómetszés technikája.

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése.

Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai.

Egyszerű akció, performance létrehozása. Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése.

A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése.

Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására.

Kontrasztok

Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására.

További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével.

Kifejezés – karakterek

Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése.

Emberek, hősök, tárgyak jellege, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel.

Portrék, maszkok, jelmezek készítése.

Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal.

A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel. Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva.

Felületgazdagítási lehetőségek. Dramatikus játék a kész alkotásokkal.

Tér – környezet

A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások.

Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel.

Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése.

Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása.

Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások.

A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során.

Írás – kép

Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése.

A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia. A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása.

Szín

„Szín-tér”, külső–belső terek színviszonyai.

Az illúziókeltés lehetőségei.

Színperspektíva.

Kompozíciós változatok a szíkontrasztra.

A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során.

Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal. Doboz szín-házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között.

Képalkotás

A gouache technikájának ismerete.

A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai.

Egydúcos linómetszet.

Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével.

Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz. Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet).

Műalkotások

A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.

Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban.

A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten. Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,

a különböző színviszonyok hatását, a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes

a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni, a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,

alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket, véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.

A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.

A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése. A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek.

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai.

A túlzás, fokozás szerepe.

Az egyensúly feltételei.

Az átírás módjai.

A dekoratív festészet sajátosságai.

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai.

Többdúcú linómetszet létrehozása.

Hidegtű vagy pusztatű technikája.

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek.

Látványterv létrehozása.

Akrilfestés gyakorlata.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

Képalkotás

Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás).

Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában.

Többdúcú linómetszet készítése.

Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás.

Sorozat készítése amorf keretű linódúccal.

Hidegtű.

A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai.

Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása, jelet hagyó eszközökkel.

A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával. A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei.

Stílusvariációk, átiratok

Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi.

Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások.

Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése.

Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata. Művek összehasonlítása.

Egyéni vizuális kifejezés

Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével. Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei.

Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése.

Improvizációk és tervezett művek.

Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon.

Vizsgamunka

Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.

Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban.

Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról.

Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe.

A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten. Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit, a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban, a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes

különbséget tenni a magas– és mélynyomás között, grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni, munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,

műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

4.2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,

a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit, a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,

a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,

a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni, a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra, az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására, a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára, a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,

a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre, esztétikus képi megjelenítésre,

műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat tervezés
40 perc

tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet: alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció, grafikai és festészeti illusztráció sorozat, szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: modell alapján készített képi, képtárgyi átírás, alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlattevé – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

tervezési, képalkotási készség, színhasználat, kompozíciós készség, alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság, a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása, a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség, az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.

Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.

A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései.

A látvány átírásának lehetőségei.

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben.

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai.

Rézkarc készítése.

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek. Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel.

Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása.

A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat. Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése.

Láttatás – képi közlés

A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban. Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában.

Képalkotás

Rézkarc készítése

Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás).

A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalhaló és a karakter pontos megismerése.

Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése.

A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése.

Intermédiák – kísérletek

Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei.

Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott).

A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése.

Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).

A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével.

Alkalmazott művészet

Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány).

Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel.

A színdinamikai szempontok figyelembevétele.

A színek hatása, a színek információsegítő szerepe.

Színek a különböző médiumokban.

Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása. Tipográfiai ismeretek felhasználása.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon, a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,

az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit, az intermédia egyes műformáit, a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes

klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére, technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására, nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé, munkáinak dokumentálására és installálására,

műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására, saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.

Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.

A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.

A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége.

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben.

A látvány átértelmezésének lehetőségei.

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása.

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei.

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.

Az olajfestés alapjai.

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái.

Az intermédia, a posztmodern formanyelve. Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel.

A figura és környezetének viszonya.

Megvilágítás, árnyékok és reflexek.

Táj festése a szabadban akvarellal, temperával. A térillúzió festésének lehetőségei.

Láttatás – képi közlés

A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján.

A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel.

A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása.

Tematikus képalkotás

Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén.

Olajfestés.

Az olajfestés technikájának alapjai.

A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése.

Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében.

Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva.

Intermédiák – kísérletek

A film, média képi nyelve.

A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása. Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rész – szilánkok).

A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kiterjesztő eljárások keresése, kísérletezések.

Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).

A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével. Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Alkalmazott művészet

Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap).

Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva.

Az egyéni formanyelv. Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben.

Önálló forma és karaktervilág, vonal- és formahasználat. Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

az olajfestés technikájának alapjait, a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni, tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben, önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein, alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.

Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.

A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.

A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei.

Anatómiai törvényszerűségek.

Általános és egyedi jegyek.

Téri illúzió a különböző műfajokban.

Stíluskontraszt.

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban.

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei.

Díszlet és látványterv. Interaktív tér.

Az intermédia kifejezési lehetőségei.

A filmetűd sajátosságai.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

Arcok, figurák, karakterek.

Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal. Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése.

Láttatás – képi közlés

Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával.

Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival. Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése.

Tematikus képkötés Díszlet
és látványtervek.

Szabodon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése Egy jellegzetes részlet kivitelezése.

A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok. Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése.

Intermédia – kísérletek Interaktív
tér lehetőségei.

Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás).

A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések által.

Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).

A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével. Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Alkalmazott művészet

Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap).

Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait, a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes

a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására, alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására, egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,

klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni, technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására, műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,

a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,

munkáinak dokumentálására és installálására, saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése. A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésé elősegítése. Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk.

A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével.

A valós és virtuális tér.

A filmtér, filmidő sajátosságai.

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.

A személyesség hatása.

Intermédiákísérletek.

A film műfaji lehetősége.

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással. Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése.

Láttatás – képi közlés

Film készítése egy emlékről, álomról.

Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével. A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával.

A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése.

Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása. Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során.

Intermédiákísérletek

Saját személyes üzenet-kísérlet.

Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel. Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás).

A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések.

Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).

A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével. Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Vizsgamunka

Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A koncepció és tervvázlatok rögzítése.

A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk.

A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása. A kész mű, műsorozat installálása.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, a grafika és festészet szaknyelvét,

a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait, a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes

alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét, alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására, egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,

klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására, műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,

a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,

munkáinak dokumentálására és installálására, saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére, eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, a grafika és festészet szaknyelvét,

a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát, a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait, a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes

a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására, önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására, alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására, egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,

klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására, műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,

a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,

munkáinak dokumentálására és installálására, saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére, a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

4.6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat
tervezés 50 perc, tárgyalkotás 190
perc.

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat, grafikai és festészeti illusztráció sorozat,

szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,

díszlet- és jelmeztervek, murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: modell alapján készített képi, képtárgyi átírás, alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma a grafika és festészet nagy stíluskorszakai, a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói, a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai, a grafika és festészet műfajában alkalmazott

technikák, az elkészített tervek és művek bemutatása, egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség, tervezői, kivitelező készség,

színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete, műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,

a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje, a felületalakítás módja, kreativitás, egyediség, az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága, kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk.

Tároló szekrények.

Munkaasztalok, székek.

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k).

Gyűjtött tárgyak, drapériák.

Fényképezőgép.

Filmfelvevő.

Számítógép. Szoftverek.

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben).

Mobil lámpa.

Rajztábla (A/3, A/2).

Vonalzók, olló, snitzer.

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó.

Festő eszköz: ecsetek, festőkécek, tálak, paletták, vízfesték, tempera.

Festőállvány (továbbképző).

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén).

6.15.2. Környezet – és kézműveskultúra tanszak képzése, folyamata, követelményrendszere

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, –megőrzés igényének kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságait, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátítása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a tárgyalkotó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A környezet-és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése. Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők

meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása. A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.

A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése. A tárgyalakítás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra.

Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói.

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe.

Tárgyelemzés alapvető szempontjai.

Ősi, kézműves és ipari tárgyformálás.

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai.

A kézműves tárgyalakítás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái.

A kézműves tárgyalakítás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

A tárgyalakítás alapvető fázisai.

Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely.

Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége.

A makettkészítés alapjai.

Ünnepi alkalmak. A mese világa.

Feladatcsoportok

A környezet- és kézműves kultúra műhely

A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése.

Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok.

A műhelymunka rendje.

A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai.

Tárgyalkotási ismeretek

A kézműves tárgyalkotás sajátosságai.

A tervezés lépései.

Formák, színek kifejezőereje.

A tárgyalkotás alapvető fázisai. A tárgyak harmóniája, esztétikája.

A kézművesség anyagai, technikái A környezet anyagai.

Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.

Textúrák és faktúrák.

A növényi részekből készíthető tárgytípusok. Egyszerű tárgyalkotási technikák.

A textilből készíthető tárgyak köre.

Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal.

Tárgykészítés a mintázott textilekkel.

Egyszerű fonástechnikák.

Papír alkalmazása az alkotótevékenységben. Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban.

A lakhely és a lakáskultúra

Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok.

Az épített környezet vizsgálata.

Településtípusok, a falu és a város sajátosságai.

Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján.

Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában.

A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz.

Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek.

Településmakettek, épületmakettek, külső terek tervezése, készítése. A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában.

Alkalmak és szokások

Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában.

Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek.

Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával.

A mese A
mese világa.

Mesehősök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek.

Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei.

Babák, bábok és díszletek készítése.

A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalakítás szerepét,
a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, az
anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,

a környezet- és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét, a környezet- és
kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit, a lakhelyhez, a
meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes a megszerzett ismeretek
alkalmazására, az anyagok élményszerű

megtapasztalására, a megismert eszközök megfelelő használatára, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása. A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása. A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.

Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését.

Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői.

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe.

A tárgyak esztétikai értéke, minősége.

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon.

Használati és díszfunkció.

Kézműves mesterségek: az agyag-, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai.

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek.

A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

A tárgyalkotás alapvető fázisai.

Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentősége. Középületek, a családi környezet és a háztartás.

Lakáskultúra, lakberendezés.

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben.

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

A tárgyak formája és funkciója.

A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások). Az anyag– és technika választás szempontjai.

Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok.

A kézművesség anyagai, technikái Agyagművesség

Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai.

Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága.

A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései.

Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét) Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai.

A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk.

A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás).

Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával.

Fémművesség

A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai.

A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái.

A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk.

A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás).

Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések.

Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés.

A lakáskultúra elemei, összetevői.

A tárgyak információhordozó szerepe.

A lakberendezés szempontjai.

Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei.

A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek.

Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,

az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit, az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait, a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,

a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit, a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait.

Legyen képes a megszerzett ismeretek alkalmazására, az anyagok élményszerű megtapasztalására, a megismert eszközök megfelelő használatára, az önálló tárgyalkotásra,

tárgyelemzésre adott szempontok alapján,

a tárgyokban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása. A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.

A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.

Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését

Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői.

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe.

A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége.

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon.

Használati és díszfunkció, reprezentáció.

Újrahasznosítás.

Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai.

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek.

A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

A tárgyalkotás alapvető fázisai.

Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet.

Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában.

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben.

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben.

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

A forma funkció és a díszítés összefüggései.

A tervezés lépései, szempontjai.

Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései.

Az anyagok kombinálásának lehetőségei.

Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok.

A kézművesség anyagai, technikái Textilmunkák

A textil felhasználási területei.

A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk.

A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései.

A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzésteknikák.

A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok. Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Nemez

A nemez felhasználási területei.

A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága.

A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései.

A nemez készítés anyagai, eszközei.

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák. Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

A bőr

A bőr felhasználási területei.

A bőr tulajdonságai, alakíthatósága.

A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései.

A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással.

Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások. Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Az újrahasznosítás

Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás.

Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén.

Az anyagok újra hasznosítási lehetőségei.

A tárgyak újra hasznosítása, funkcióváltás.

Újra hasznosítási feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan.

Életmód

A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata.

Jellegzetes munkatevékenységek.

A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban.

Munkaeszközök készítése.

Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával.

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak

Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában.

A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések. Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek Ünnepi környezet alakítása, tervezése.

Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalkotásban.

Vizsgamunka készítése

Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalás választott anyaggal és technikával.
Dokumentálás.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje a tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját, a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,

az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit, a tárgyalás fontosabb szempontjait, az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit, az önálló tapasztalatszerzés eszköztudását,

a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet– és tárgyalókultúrában, a tanult tárgyalási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes

pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez, a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására, az anyagok élményszerű megismerésére, a megismert eszközök megfelelő használatára,

az önálló tárgyalásra,

egyszerű tárgyalás készítésének technológiai folyamatait meghatározni, tárgyalásra adott szempontok alapján,

a tárgyalókultúrában rejlő esztétikum és a tárgyalókkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megismerésére,

a hagyományos kézműves tárgyalás szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján, a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalás szerepét, a tárgyaló funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit, az alapanyagok felhasználási lehetőségeit, az anyag és formaalakítás módjait,

a tárgyalkotás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait, az önálló tapasztalatszerzés eszközszerét, a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit. A tanuló legyen képes

pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez, a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására, az anyagok élményszerű megtapasztalására, a megismert eszközök megfelelő használatára,

az önálló tárgyalkotásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására, egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni, tárgyelemzésre adott szempontok alapján,

a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,

a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat
tervezés 30 perc, tárgykészítés 150 perc.

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyüttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka– tanári irányítással megvalósított– tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje, használati vagy ajándéktárgy, játék, környezet– és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

használati tárgy,
ajándéktárgy, játék.

A vizsga értékelése környezettervező
képeség, tárgytervező képeség,

formaalkotó és díszítményképző készség, anyag–
és eszközhasználati ismeret, jártasság,

kézműves alapismeret, a műfaji konvenciók, sajátosságok
megfelelő alkalmazása, a vizsgamunka összehatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.

A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.

A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.

Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.

Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgy-kultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai.

A tárgyképzés és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom.

Egyedi tárgyak, tömegtermékek.

A sokszorosítás.

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák.

A tárgyak használati és díszfunkciója.

A tárgyak dokumentációs funkciói.

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték.

A tárgyképzés újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc. Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben.

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben. A gyűjtőmunka módszerei.

Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei. A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyképzési ismeretek

A kézműves tárgyképzés sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.

Tárgy- és díszműalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények.

A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek.

A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje.

A forma, a funkció és a díszítés összhangja.

Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei.

Az anyag– és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései.

A technikák eszköszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások. Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Kultúra és szórakozás

A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet– és tárgykultúrája. Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében.

Az írás története. A könyvnyomtatás

Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből.

Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció.

A könyvborítók készítési és díszítési módjai.

Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal. A bőrdomborítás technikái – alátétes és zsinóros domborítás).

Sokszorosítás

Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém).

Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők).

Pozitív és negatív formák. Formakészítés.

Tárgy– és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal.

A színház

Színháztörténeti érdekességek.

Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez.

A bábszínház. Bábtípusok: sík– és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.

A bábkészítés anyagai, technikái.

Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal.

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík- és térbeli lehetőségei.

A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei.

Mozgássorozatok, események megjelenítése.

Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái.

Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék- és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás-rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,

a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,

a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát, a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit, a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes

az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására, önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig, az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására, tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,

a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.

A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.

A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.

Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.

Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai.

A tárgyalakotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.

Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom.

A díszítőművészet jellegzetességei.

A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi-gazdasági jelző szerep.

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak.

Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák. A tárgyalakotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában.

Ízlés és divat. A stílus.

Öltözet és viselet.

Az önkifejezés lehetőségei.

Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei.

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben.

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben. A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.

Gyűjtőmunka.

A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.

Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria.

Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok.

Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok. A kompozícióépítés elvei, szabályai. A funkció–forma–díszítmény összhangja Modellezés.

Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.

Az anyagminőségek kifejezőereje.

Az anyag- és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.

A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások. Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Érzelem és egyéniség

Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában.

Gyűjtőmunka és megfigyelések.

Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan.

Díszítőművészet, motívumrendszer

A díszítmények szerepe, jelentéstartalma.

Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók.

A színhasználat üzenetértéke.

Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben. Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával.

Személyes tárgyak – Ajándékozás

Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás.

Személyes tárgyak. Egyéni ízlés.

Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája.

A csomagolás és a díszítés lehetőségei.

Alkalmazható anyagok és technikák. Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával.

Az öltözet

Az öltözet összetevői.

Az öltözettel közvetített jelentéstartalom.

Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés.

Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák.

Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra.

Öltözet–kiegészítők

Az ékszerek típusai.

Az ékszerkészítés anyagai, technikái. Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával.

Textilmunkák

Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás).

Hímzés– és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás).

Nemezelés. A nemez szabad felhasználása.

Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai. Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban.

Bőrműves technikák

A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés.

Rátét típusok. A rátétkészítés módjai.

Egyszerű szironytechnikák.

A bőrműves technikák anyag– és eszközszükséglete. Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit, a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, a kézműves tárgyalakító tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit, a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat, a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,

a hagyományos kézműves tárgyalakítás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába, a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát, a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit, az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes

az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,

az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, tárgyak, díszítmények, technikák átírására, a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése. A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalakítási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.

A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába

Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakítási technikáinak megismertetése. A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.

Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítőművészete.

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet.

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei.

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.

Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom.

Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak.

Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak.

A műalkotás mint speciális tárgy.

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata.

Az átírás lehetőségei.

Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség.

A természeti környezet és az épített környezet értékei. A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.

Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás.

A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.

A funkció–forma–díszítmény kifejezőereje, harmóniája.

Makettkészítés, modellezés. Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagminőségek kifejezőereje.

Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.

A technikák eszközsükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások. Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Múlt, jelen és jövő

Idő, időszámítás, időmérők.

Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet– és tárgykultúrában.

Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

Természeti népek tárgykultúrája.

A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései.

Jellegzetes anyagok és technikák.

Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan.

Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva.

A népművészet

A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája.

A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytípusok, alapanyagok, motívum és színvilág. Tájegységek népművészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete.

Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy–egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan.

A népművészet tovább éltetési lehetőségei. A népi iparművészet.

Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés.

Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet– és tárgykultúra választott területeire.

Az iparművészet

A művészettörténeti korszakok jellemzői.

Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan

Tárgyrekonstrukció, tárgyalakítások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területhez kapcsolódóan.

Tárgytypus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalakítás a mai igényeihez igazodva.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,

a környezet és az ember kölcsönhatását, a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, a megismert kézműves tárgyalakító tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,

a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,

a tárgyalakításban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit, a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát, a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit, a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit, más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit, a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat, a hagyományos kézműves tárgyalakító tevékenységek tovább éltesésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes

az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig, munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére, az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,

tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,

tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására, alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva tovább éltetni, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése. A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.

A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába.

Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése.

A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása. Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.

Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet.

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei.

A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések. Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban.

A tárgyalakotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.

Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban.

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák.

Értékmegőrzés, értékteremtés.

Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet- és tárgykultúra alakulására.

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.

Dokumentálás, kiállítás–rendezés.

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás.

A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.

A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai.

Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus.

Makettkészítés, modellezés.

Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.

Az anyagminőségek kifejezőereje.

Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.

A technikák eszközsükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások. Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Múlt, jelen és jövő

Modern művészet, kortárs művészet.

A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben.

A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban.

A tárgyalkotás és –felhasználás modern művészi értelmezései.

Az alkalmazott művészetek új útjai.

Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében.

Ipari formatervezés

Az ipari formatervezés sajátosságai.

Modern funkcionalizmus, ergonómia.

Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás).

Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal.

A környezet- és tárgykultúra jelene és jövője Az ember és a technika.

Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés.

A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása Újrahasznosítás, transzformáció.

Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában.

Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalakítási gyakorlatok.

Dokumentáció és prezentáció A dokumentálás szerepe.

Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció.

A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy- és mőtárgyfotó.

Személyes mappa, portfólió készítése.

Kiállítás-rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök. Tömegkommunikáció, reklám, plakát.

Rendszerezés

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése.

A tárgyalakítás területeiről tanultak rendszerezése.

Az anyagokról tanultak rendszerezése.

A technikákról tanultak rendszerezése.

Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése.

A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalakításról tanultak rendszerezése.

Vizsgamunka készítése

Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával.

Dokumentálás

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,

a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,

a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,

a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,

a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját, a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,

a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát, a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit, a modern művészet törekvéseit a környezet– és tárgykultúra területén, kézműves tárgyalkotó tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes

az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására, önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig, munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére, az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására, tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,

tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,

alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva tovább éltetni, a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5.6. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,

a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,

a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, a kézműves tárgyalkotó tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,

a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,

a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerű használatát, a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját, a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit, más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit, a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat, a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába, a környezet– és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes

az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására, önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig, munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére, az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,

tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,

tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,

alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni, a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama
tervezés 50 perc, tárgyalás
190 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyűttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet: meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje, környezet- és lakáskultúra elem,

használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktív tárgy, tárgye gyűttes, öltözet, öltözet- kiegészítő, anyagátársításra, újra hasznosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet: használati tárgy, ajándéktárgy, játék.

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgyípusai,

tárgyalkotó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás, a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása, a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,

más korok és népek sajátos kézműves emlékei, a kézművesség anyagai, eszközei, a tárgy- és díszítményalkotás technikái, a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig, a funkció-forma-díszítés összhangja,

esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,

a hagyományok tovább éltetésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában, a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága, a kézművesség munka – és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

funkciónak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség, manuális és konstruáló készség, díszítő, stilizáló készség,

a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása, az anyag- és eszközhasználat szintje,

a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje, a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása, a vizsgatárgy összehatása, a funkció-forma-díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, a megfogalmazás szabatosága, pontossága, kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Munkaasztalok.

Tároló szekrények. Vizesblokk.

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök. Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k). Kemence.

Tűzhely vagy főzőlap. Varrógép.

Vasaló, vasalóállvány.
Fényképezőgép.
Festésre alkalmas edények.
Műanyag tálak, kád.
Kézi korong.
Mintázó eszközök agyagmunkához.
Szövőkeret.
Madzagszövő tábla.
Rámák, keretek.
Vágólap.
Ollók.
Kések.
Fűrészek.
Kalapácsok.
Fogók.
Reszelők, csiszolók.
Asztali satuk, pillanatszorítók.
Bőröző satu.
Árak.
Textil- és bőrvarró tűk.
Lyukasztók.
Mintázó és poncoló vasak.
Vonalzók.
Körzők.
Ecsetek. Munkavédelmi eszközök.

Választható tantárgyak

Népművészet

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény– és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása. A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai

Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek

Népköltészeti alkotások

Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

Mondókák

Mozgásos játékok.

Vonulások.

Párválasztó játékok, körjátékok.

Szellemi játékok. Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Népköltészet Népmesék.

Népdalok. Találós kérdések.

Követelmény

A tanuló ismerje a népi gyermekjátékok néhány fajtáját, a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.

A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése. Tananyag

Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai.

Játékkészítés, csapatszellem, szabályok.

Jeles napok, naptári ünnepek. Szereplők, események, szokástárgyak.

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok Eszközös játékok.

Ügyességi és sportjátékok. Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Naptári ünnepek Kiemelkedő őszi ünnepek.

Kiemelkedő téli ünnepek.

Kiemelkedő tavaszi ünnepek.

Kiemelkedő nyári ünnepek. A szokások felelevenítése.

Követelmény

A tanuló ismerje a népi gyermekjátékok néhány fajtáját, a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.

A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Múlt, és jelen, a népi kultúra.

A közösség és a hagyomány szerepe.

Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői.

Hiedelemvilág, magyarázatkeresés.

Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai.

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

Múlt és jelen egymásra épülése.

A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága.

A népi kultúra mibenlétének körvonalazása.

A közösség szerepe az ember életében. A közösségi érzés, hovatartozás–tudat felkeltése a tanulóknban.

Népköltészet

A népköltészet sajátosságai.

Mesemondók, a mesemondás alkalmi.

A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények.

A mese világképe, jellegzetes mesei elemek.

A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés.

Népi bölcsességek: szólások, közmondások.

Játékos kedv: mondókák, találós kérdések. Események és érzelmek a népdalokban.

Népi hitvilág

A népi hitvilág.

Világképek.

Hiedelemalakok.

Mágikus cselekmények.

Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban.

Népi gyermekjátékok A
gyermekjáték szerepe.

Csoportba tartozás – feladatok, szerepek.

A játékok típusai.

Felnőttek játéka a gyermekekkel.

Fiúk és lányok játéka.

Szellemi és mozgásos játékok.

Eszközös és eszközkészítő játékok.

Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban.

A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Követelmény

A tanuló ismerje a hagyományok
szerepét, a népi hitvilág, a
népköltészet alapjait.

Legyen képes a népi kultúra értékeinek
befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés
mélyítése.

Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az
érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.

A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a
személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek A néprajz mibenléte.

Ünnep és hétköznapi. Az ünnep jellemzői.

Népszokások.

Jeles napok, naptári ünnepek.

Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében.

Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság.

Feladatcsoportok

A néprajz

A népi kultúra fogalma, területei.

A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre. Múlt és jelen egymásra épülése.

Népszokások – Jeles napok

Hétköznapi és ünnepek.

A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei.

A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei.

Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei.

A téli ünnepkör fontosabb ünnepei.

A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak.

Az ember életének fordulói Az egyén és a közösség viszonya.

A közösségi értékrend.

Család, nagycsalád.

Csoportba tartozás – feladatok, lehetőségek.

Életút a közösségen át.

Születés, gyermekkor.

A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata.

A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre.

Ifjúkor.

Lakodalom, házasság.

Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Követelmény

A tanuló ismerje

a néprajz, a népi kultúra területeit,

az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét, a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes a népi kultúra értékeinek befogadására, a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.

A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.

A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz.

A ház berendezése, bútorfajták.

Életmód, munka, munkamegosztás. A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés.

Feladatcsoportok

A népi építészet

A természeti viszonyok hatása az építkezésre.

A települések fajtái. A falu és a város.

A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái.

Az építkezés, mint közösségi munkaalkalom.

Lakóházak, gazdasági épületek.

Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház.

A ház berendezése

A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei.

A helyiségek jellegzetes berendezési módjai.

A bútorok és a berendezés jelfunkciója.

A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek.

A népi gazdálkodás

A munka szerepe a közösségi értékrendben.

A közösség munkamegosztása – férfi és női munkák.

A "minden hasznosításának" elve. A természeti környezet és az életmód összefüggései.

Állattartás

Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai.

A pásztorkodás.

A termelt javak feldolgozása.

Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Földművelés

Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai.

Termények, a termelt javak feldolgozása.

A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Követelmény

A tanuló ismerje a népi kultúra területeit, a gazdálkodás szerepét, alapjait, a természet és az életmód alapvető összefüggéseit, a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes

a népi kultúra értékeinek befogadására,

a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,

a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.

A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.

A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.

A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése. A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői.

A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján.

Kézműves mesterségek kialakulása.

Fával, agyaggal, textillel, bőrrel és fémmel dolgozó mesteremberek. Céh, céhszervezet.

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei.

A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai. A tárgykészítés fontosabb alapanyagai.

A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója. Háztartási és gazdasági eszközök.

A tárgyalkotás munkaformái Önellátás.

Kézműves mesterségek.

Céhszervezet, céhes hagyományok.

Kézműves mesterségek Faművesség.

Agyagművesség.

Textilművesség.

Bőrművesség.

Fémművesség.

Egyéb mesterségek.

A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek. Céhtörténeti érdekességek.

Vizsgamunka készítése

Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

Követelmény

A tanuló ismerje

a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét, tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit, a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes

a népi kultúra értékeinek befogadására, az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére, a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,

az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,

a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait, a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,

tárgyalkotás szerepét, területeit, a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes

a népi kultúra értékeinek befogadására, az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére, a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalatokról megszerzett tudása.

A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze: A)
Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

A népművészet szóbeli vizsga tartalma a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya, népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói), népi hitvilág, világvédelem,

a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok...), gyermekjátékok,

természetharmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,

népi építészet, a parasztház berendezése, bútora, a belső terek funkciói, hagyományos tárgyalat helye és szerepe a népi életben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

tud eligazodni a népköltészet világában, ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népi életben, ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösti ünnepkör alapjait, ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,

ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket, tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése tud eligazodni a népköltészet világában, megfigyelő, értelmező készség, összehasonlító, összegző készség, feladatmegoldó készség, tárgyismeret, helyes fogalomhasználat, tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, a megfogalmazás szabatossága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.

Az ember tárgyalgó tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.

A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői.

Művészet a folklórbán.

Népzene, néptánc, dramatikus szokások.

A tárgyalgó népművészet.

A népi díszítőművészet jellemzői.

Famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytypusok és technikák.

Feladatcsoportok

A népművészet

A népművészet fogalma, általános jellemzői.

Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában.

Kollektív művészet, közösségi értékrend.

Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben.

Népzene, néptánc

A népi hangszerek jellegzetes típusai.

A népzene jellegzetességei.

Jellegzetes tánc típusok.

Férfi és női táncok, páros táncok. Táncalkalmak.

Dramatikus szokások

A népi színjátás alapvető jellemzői. Dramatikus szokások alkalmi.

A népművészet motívumrendszere

A népi díszítőművészet jellegzetességei, a díszítmények funkciói.

A népművészet motívumrendszere, motívum típusok.

A kompozícióépítés jellegzetességei.

A népművészet színvilága.

Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan.

Famunkák, fonható szálanyagok A fa felhasználási területei.

A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái. A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse.

A bútorkészítés jellegzetességei.

Kapufaragás.

Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák.

Felhasználási területek, tárgytipusok.

Jellegzetes munkafolyamatok.

A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek.

Népi kerámia

A kerámiakészítés munkafolyamata.

Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs.

A kerámiák típusai, funkciói.

A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

Követelmény

A tanuló ismerje a népművészet ágait,

a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat, a népi kézműves tárgyalkotás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit, a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.

Az ember tárgyalkotó tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textil munkák és egyéb tárgyalkotási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.

A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek A
tárgyi népművészet.

Népi bőrművesség.

Népi textíliák, népviselet.

Egyéb kézműves területek.

Az anyagok előállítás és feldolgozása. Jellegzetes
tárgytípusok és technikák.

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák

A bőrkikészítés alapjai.

A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok.

Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák. A bőrmunkákkal
kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

Népi textíliák

A népi textíliák alapanyagai.

A kendermunka és a gyapjufeldolgozás alapjai.

A szövés – fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatok.

A szövés mintakincse.

A népi hímzések.

Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók.

A képfestés.

Alapvető munkafolyamatok.

Motívumkincs, mintafák.

A népi textíliák felhasználási területei.

A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

A népviselet A
viselet elemei.

A ruházat jellemzői.

Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői.

Lábbeli típusok.

Öltözet–kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői.

A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül.
Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek.

Egyéb kézműves tevékenységek Mézesbábosság.

Mintaformák.

Tojásfestés.

A tojás mint szimbólum.

Egyéb kézműves tevékenységek.

A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek.

Követelmény

A tanuló ismerje a
népművészet ágait,

a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,

a népi kézműves tárgyalakotás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb
tárgyalakotási területek jellemzőit, a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes

a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és
megfogalmazására, megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára, a sajátjától
eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.

A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.

A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldre való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.

A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.

A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet történeti változásai.

A stíluskorszakok jellemzői.

Néprajzi tájegységek.

Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei.

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája. A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai.

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

A népművészet általános jellemzői.

A népművészet stíluskorszakai.

Régi stílus.

Új stílus.

Legújabb stílus.

A stíluskorszakok kialakulásának háttere.

Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete.

Néprajzi tájegységek

Közösségi értékrend.

Egyén és közösség viszonya, a közösségbe tartozás kifejeződése.

Centrális és peremhelyzet.

A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek.

Dunántúli tájegységek. Az Alföld tájegységei.

Az Északi–középhegység tájegységei.

Fontosabb tájegységek tanulmányozása Földrajzi elhelyezkedés.

A természeti környezet, jellegzetes életmód.

A táj szellemi kultúrájának érdekességei.

A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete.

Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok.

Irányított gyűjtőmunkák.

Követelmény

A tanuló ismerje a népművészet területeit,

a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat, a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,

a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit, az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes

a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására, megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára, az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.

A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.

A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.

A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.

A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.

A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek Néprajzi tájegységek.

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei.

A saját tájegység tanulmányozása.

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája.

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása.

Hagyományápolás, értékmegőrzés.

Néprajzi szakirodalom.

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai.

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság

A népi kultúra táji tagolódása.

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei.

Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér.

A természeti környezet, az életmód jellemzői.

A táj szellemi kultúrájának érdekességei.

A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete.

Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok.

A közösségbe tartozás kifejeződése.

Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás. Irányított gyűjtőmunkák.

A saját tájegység népművészete

Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás.

A táj jellegzetes népművészete, tárgykultúrája, díszítőművészete.

A szellemi kultúra sajátosságai.

A táj fontosabb központjai. Irányított gyűjtőmunkák.

Népi iparművészet

A hagyományos közösségek felbomlása Irányított gyűjtőmunkák.

A népi iparművészet jellemzői.

Változások, átfogalmazva beépítés – új igényekhez való igazodás. Érték, stílus és a használó ember összhangja.

A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban.

A hagyományápolás lehetőségei.

Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában.

Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése. A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése.

Vizsgamunka készítése

Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

a népművészet fogalmát, területeit, a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait, a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,

a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét, a népi iparművészet jellemzőit, a hagyományápolás lehetőségeit,

az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes

a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,

az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni, megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára, az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

6.1.5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

a népművészet fogalmát, területeit, a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait, a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat, a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalkotás területeit, a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását, a díszítőművészet eszközrendszerét, az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes

a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,

az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni, megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára, az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalkotó tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze A)
Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

A népművészet szóbeli vizsga tartalma a népművészet fogalma, a népművészet korszakai, a hagyományos tárgyalkotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói, a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők

(funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései, a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, szöttek, népi hímzések, kékfestés,

a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma, bőrművesség területei, tárgytipusai, hagyományai,,

a fazekasság tárgytipusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai, a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse, vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai, mézesbábosság, tojásfestés, a népi kultúra táji tagolódása,

a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai, a népművészet tovább élése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten

ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait, ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit, ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét, tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában, tudja elemezni a megismert tárgyakat, tud összehasonlító elemzéseket végezni, tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit, tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
megfigyelő, értelmező készség,
összehasonlító, összegző készség,
feladatmegoldó készség,
tárgyismeret, fogalomismeret,
tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
a megfogalmazás szabatosága, pontossága, kommunikációs
készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

6. A pedagógiai program nyilvánossága és hatályba lépése

A pedagógiai program nyilvánossága

A pedagógiai program minden érdeklődő számára nyilvános. Teljes változata a jóváhagyást követően megtalálható a következő helyeken:

- az iskola honlapján
- az iskola könyvtárában

- az iskola titkárságán

A megadott helyeken a pedagógiai programot szülők és tanulók egyaránt megtekinthetik.

Az iskola főigazgatója a pedagógiai program változásairól az intézményben megszokott módokon – heti levél, villámlevél-levelezőlista, honlap hírei, szülői estek – tájékoztatja a szülői és tanulóközösséget.

A pedagógiai program alapjairól az iskola főigazgatója a felvételi folyamat során tájékoztatja a felvételi folyamatban részt vevő szülőket és felhívja figyelmüket arra, hogy a pedagógiai program teljes egészében hol található meg.

A pedagógiai program hatályba lépése

A pedagógiai programot a főigazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a Szent Mihály Intézményfenntartó főigazgatója hagyja jóvá..

A jelen Pedagógiai program hatályba lépése: 2026. március 01.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Diákönkormányzat képvisletében nyilatkozom, hogy a Diákönkormányzat az intézmény pedagógiai programját, annak mellékleteit megismerte. A benne foglaltakkal kapcsolatos véleményét az intézmény igazgatójának kifejtette, véleményezési jogával élt.

Göd, 2026.03.01.

.....
Diákönkormányzat elnöke

A Búzaszem Községi Tanács (szülői munkaközösség) képvisletében nyilatkozom, hogy a Búzaszem Községi Tanács (szülői munkaközösség) az intézmény pedagógiai programját, annak mellékleteit megismerte. A benne foglaltakkal kapcsolatos véleményét az intézmény igazgatójának kifejtette, véleményezési jogával élt.

Göd, 2026.03.01.

.....
Búzaszem Községi Tanács elnöke

Az intézmény főigazgatójának előterjesztése után a Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola nevelőtestülete elfogadta az Intézmény pedagógiai programját.

Göd, 2026.03.01.

.....
nevelőtestület képviselője
Horváth Szilárd
főigazgató

A Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programját a Fenntartó jóváhagyta.

Vác, 2026.03.01.

.....
Puskás Tihor Balázs
Fenntartó

